

แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
สนับสนุนโครงการระเบียบเศรษฐกิจ
ภาคตะวันออก

โดย

พลตรี เทอดศักดิ์ คำขำ
ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์
กรมข่าวทหารบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี เทอดศักดิ์ คำขำ

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ ๖๐

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินการโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงในพื้นที่ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี จ.ระยอง จ.จันทบุรี จ.สระแก้ว และ จ.ตราด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาล ในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อนำพาประเทศไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ที่ไม่ติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง และสามารถเชื่อมต่อทางด้านเศรษฐกิจกับประชาคมโลก โดยเป็นโครงการที่อยู่ในความสนใจของนักลงทุนจำนวนมาก และโครงการ EEC ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นศูนย์กลางหรือ Hub ทางด้าน Cyber ที่สำคัญในอนาคต นอกจากนี้ ยังพบว่าการดำเนินโครงการ EEC ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศ ทั้งในระดับวิถีคิดและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ โดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดกับภาคประชาสังคมและส่งผลให้เกิดการโยกย้ายการลงทุน ฐานการผลิต จากพื้นที่จังหวัดที่มีที่ตั้งโดยรอบโครงการ EEC จนทำให้ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดโดยรอบโครงการ EEC ถูกบดบังหรือลดความสำคัญลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงรองรับโครงการ EEC ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างบริบทด้านความมั่นคงและบริบททางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เห็นภาพความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ที่มีความสมดุล ทั้งในมิติด้านเศรษฐศาสตร์และด้านความมั่นคง ซึ่งผลของการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้มีการออกพระราชบัญญัติการบริหารจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจกับประเทศที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ EEC นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการให้มีการกำหนดโครงสร้างของงบประมาณที่รับผิดชอบด้านความมั่นคง มีการจัดเตรียมกำลังเผชิญเหตุที่มีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และให้มีการต่อยอดงานวิจัยนี้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เพื่อรองรับโครงการ EEC ต่อไป

ABSTRACT

Title Initiative on Development of Security Strategy to Support Eastern Economic Corridor

Field Strategy

Name Major General Terdsak Dumkhum

Course NDC

Class 60

This research aims to study the background and process of the Eastern Economic Corridor (EEC) as well as occurring security issues, and the possible impacts on the progress of the Eastern Economic Corridor, both in the past and present, in order to design an initiative to develop the security strategy that supports Eastern Economic Corridor. The qualitative research collected data from different sources and detailed interview with executives and security stakeholders in Chachoengsao, Chon Buri, Rayong, Chanthaburi, Sa Kaeo, and Trat provinces. The result points out that the Eastern Economic Corridor is the key strategy of the government in order to manoeuvre the “Thailand 4.0”, the vision to elevate Thailand to the status of a high-income country and free from the middle-income trap, and enable economic engagement with the world forum. The project receives much attention from many investors. Also, the EEC project has the potential to become an important cyber hub in the future. It is also found that the EEC project, which is a mega project may cause certain internal conflicts causing disagreement in ideas and local operations. The conflicts, especially those emerge among the civil society have caused the relocation of investment and production base from provinces on the rim of EEC project. The importance of the Special Economic Zone of the provinces around the EEC was then reduced or overshadowed. Therefore, it is crucial that a security strategy to support the EEC project with the balance between security and economic contexts, in order to see the harmonised integration of strategies, both in economics and security dimensions.

The result led to the suggestion, on policy level, to launch an act on local resource management and agreement of memorandum of understanding with countries that benefit from the EEC project. Furthermore, on operation level, there should be a drafting of budget structure that includes security responsibilities and establishment of the contingency body with integration from relevant units to be ready for any situation that may occur, as well as further development of this research for security strategy to support the EEC project.

คำนำ

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง สนับสนุนโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

เนื่องจากโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก นับเป็นโครงการและยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของรัฐบาล ที่มุ่งหน้าในการดึงดูดการลงทุนจากทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และมีการออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการลงทุน เพื่อรองรับ ๑๑ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ด้วยงบประมาณการลงทุนจำนวนมหาศาล เพื่อนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง อย่างไรก็ตาม การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากโครงการนี้ ไม่อาจมองข้ามผลกระทบด้านความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงขึ้นรองรับโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก แต่ปัจจุบันเวลาในห้วงการศึกษา จึงทำให้สามารถเสนอเพียงแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง สนับสนุนโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการศึกษาที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ส่วนหนึ่งของการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์และถูกนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

พลตรี

(เทอดศักดิ์ คำขำ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
คำจำกัดความ	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑
แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์	๑๑
แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ	๑๓
แนวความคิดด้านยุทธศาสตร์	๑๕
แนวคิดทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๗
นโยบายและแผนพัฒนาของประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจ	
ภาคตะวันออก	๒๔
ความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจ	
ภาคตะวันออก	๓๒
แนวคิดนายกรัฐมนตรีนโยบาย (พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่สะท้อนยุทธศาสตร์	
ด้านความมั่นคง	๓๕
แนวคิดเพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างสาธารณชนและส่วนตัว	๓๗
ทฤษฎีสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Theory of Anomie)	๓๘
ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Human Need Theory)	๓๙
งานวิจัยกรณีศึกษาต่อโครงการ EEC	๔๐
กรอบแนวคิดการวิจัย	๔๒
สรุป	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ ความเป็นมาและการดำเนินการตามโครงการ EEC	๔๓
ความเป็นมาของโครงการ EEC	๔๓
การดำเนินการที่ผ่านมา	๔๔
ผลกระทบต่อทางด้านความมั่นคงเกิดขึ้น	๔๙
สรุป	๕๗
บทที่ ๔ วิเคราะห์ผลกระทบและกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง	๕๘
วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ	๕๘
การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง	๖๓
สรุป	๗๓
บทที่ ๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๗๖
สรุป	๗๖
ข้อเสนอแนะ	๘๑
บรรณานุกรม	๘๒
ภาคผนวก	๘๗
ผนวก ก ตัวอย่างการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและการแก้ปัญหา	
ความมั่นคงของต่างประเทศ	๘๘
ผนวก ข ภาพการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย กับผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ	
ด้านความมั่นคง	๑๑๐
ผนวก ค กรอบแนวทางประเด็นคำถาม	๑๑๖
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๘

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
๒-๑ A System of Systems Analytic Map	๑๓
๒-๒ แนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ	๑๔
๒-๓ กลุ่มจังหวัดและจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการ	๑๕
๒-๔ โครงการพัฒนาอุทกศาสตร์เป็น “แอร์พอร์ต ซีดี”	๒๕
๒-๕ Super Cluster	๒๖
๒-๖ ๔ กลุ่ม ๑๕ โครงการ และ ๕ โครงการหลัก	๒๗
๒-๗ ประเมินงบการลงทุนรวมทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน	๒๘
๒-๘ Urban Area Map	๒๙
๒-๙ Super Cluster	๓๑
๒-๑๐ China aims to build a global infrastructure network	๓๒
๒-๑๑ ADB Southeast Asia Department	๓๓
๒-๑๒ แผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมใน EEC	๔๑
๓-๑ แนวทางการพัฒนาโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน	๔๕
๓-๒ วงแหวนการท่องเที่ยวระดับโลก (พัทยา-สัตหีบ-ระยอง)	๔๘
๓-๓ ทางรถไฟเชื่อมต่อนิคมอุตสาหกรรมทวายทางเลือกแห่งอนาคตของภูมิภาค	๕๑
๔-๑ Map of Scopes and Areas of Gas Operations Systems	๖๗

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

- ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบ
และการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง

๖๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังยุคสงครามเย็น ได้เกิดสภาวะการณ์ที่ทำให้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงแปรเปลี่ยนไปจากความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและการทหาร สู่ความขัดแย้งในหลากหลายมิติ ที่มีแรงขับเคลื่อนสำคัญจากปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะ “กระแสโลกาภิวัตน์” ซึ่งเป็นพลังในการหลอมรวม ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้เกิดพลังในการต่อต้านและต้องการแบ่งแยกเพื่อดำรงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์และเพื่อต้องการความเท่าเทียม จนกลายเป็น “การปะทะทางอารยธรรม” (Clash of Civilizations) และการต่อสู้เพื่อรื้อถอนระบอบเดิมจากประชาชน ซึ่งปรากฏการณ์การต่อต้านอำนาจรัฐในประเทศต่าง ๆ นั้น นับเป็นตัวอย่างสำคัญ และปัจจัยที่มีนัยสำคัญยิ่งที่ส่งผลให้โครงสร้างภูมิรัฐศาสตร์การเมืองโลกแปรเปลี่ยนไปคือปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่ง “ระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ” สามารถหยุดยั้งการใช้กำลังทางทหารที่เกินขอบเขตได้ และการพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้า การเพิ่มขึ้นของประชากร ความไม่สอดคล้องในกระบวนการพัฒนาการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ นั้น มีส่วนสำคัญต่อรูปแบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะมีส่วนสำคัญต่อกระบวนการในการกลายเป็นเมือง (Urbanization) ที่ผลจากพัฒนาการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในด้านต่างๆ โดยก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบพึ่งพิงธรรมชาติเป็นค่านิยมที่ยึดผลประโยชน์เป็นสำคัญ (Utilitarianism) และมีพฤติกรรมแบบวัตถุนิยม (Materialism) โดยมีการนำทรัพยากรธรรมชาติเข้าสู่กระบวนการผลิตมีการโยกย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา อันมีสาเหตุหลักจากสัดส่วนของรายได้ระหว่างประเทศ การปกป้องสิ่งแวดล้อมในประเทศพัฒนาแล้ว การเปิดเสรีการค้า และอื่น ๆ ซึ่งหากขาดการศึกษาในเรื่องความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ขาดความเพียงพอในระบบการดูแลสุขภาพ สุขภาพ ขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านความมั่นคง ตลอดจนขาดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และขีดความสามารถอื่นๆ ในการรองรับแล้ว ก็จะก่อปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลพิษ ปัญหาสังคม และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ ติดตามมาซึ่งหลายประเทศในโลกกำลังประสบอยู่ โดยปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงในทุกมิติด้วยเพราะสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนและประเทศในมิติความมั่นคงเชิงองค์รวม ที่จำเป็นต้องจัดการรูปแบบการพัฒนาต่าง ๆ ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวมที่ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การป้องกันประเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพและอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการมีภูมิคุ้มกัน การป้องกัน การลดเงื่อนไขของ

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย ด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ เข้ามาดำเนินงานร่วมกันทั้งในระดับกระทรวง/กรม ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๔๔ ; ถวิล และคณะ, ๒๕๕๙; พลเอก วรพงษ์ และคณะ, ๒๕๖๐ ; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖ ; Surjit, 1997; Michael et al., 2001; Joachim, 2002 ; Christian, 2003)

โดยในส่วนของการพัฒนาในพื้นที่ภาคตะวันออกของไทยนั้น เป็นกระบวนการพัฒนาในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ที่หากมีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนแล้ว จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม รัฐบาลจึงกำหนดให้ภาคตะวันออกเป็นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ชัดเจนแน่นอนและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน มีการบูรณาการการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน ทั้งในและนอกเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พัฒนาเมืองให้มีความทันสมัยในระดับนานาชาติ ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยและการประกอบกิจการ มีการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์ทั้งแก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นการเฉพาะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙)

โดยในห้วงเวลาต่อมานั้นเกิดพัฒนาการกลายเป็น โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูงโดยพยายามแก้ไขจุดอ่อนของนโยบายก่อนหน้านี้ดำเนินการในรูปเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดชายแดนหรือกระบวนการพัฒนาในรูปแบบของนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งโครงการ EEC มีการส่งเสริม ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curve industries) ซึ่งขณะนี้แนวโน้มที่จะขยายตัวสู่ ๑๑ อุตสาหกรรมเป้าหมายโดยเพิ่มเรื่องอุตสาหกรรมป้องกันประเทศซึ่งกระทรวงกลาโหมลงทุนด้านการผลิตทุโธปกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีลงทุนด้านเทคโนโลยีทางการทหารและพาณิชย์ ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ด้วย (กระทรวงแรงงาน, ๒๕๖๐ ; ข่าวสด, ๒๕๖๑ ; ฐานเศรษฐกิจ, ๒๕๖๐ ; ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๖๐ ; วิจัยกรุงศรี, ๒๐๑๖)

โครงการ EEC จึงเป็นโครงการที่รัฐบาลมุ่งหวังให้ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออก คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองซึ่งเป็นพื้นที่เดิมของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือ อีสเทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard) ที่เกิดขึ้นในอดีตโดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการให้แรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุนและการอำนวยความสะดวกในการลงทุนทั้งสนามบินอู่ตะเภาท่าเรือมาตาพุดท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสัตหีบรถไฟรางคู่และมอเตอร์เวย์และการเริ่มโครงการใหม่เช่นรถไฟความเร็วสูงเมืองอัจฉริยะ เป็นต้น ประกอบกับมีมาตรการทั้งในทางภาษีและไม่ใช่ภาษี มีการอนุญาตให้ทำธุรกรรมทางการเงินด้วยเงินตราต่างประเทศและการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) ให้แล้วเสร็จภายใน๑ปีมีการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตามหลักการแห่งพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ....ซึ่งมูลค่าการลงทุนและโครงสร้างพื้นฐานที่จะ

เกิดขึ้นนี้หากเกิดขึ้นจริงจะก่อให้เกิดการจ้างงานการขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงไทยเข้ากับห่วงโซ่การผลิต การบริหาร หรือระบบโลจิสติกส์ของโลก รวมทั้งพลวัตความเชื่อมโยงในด้านอื่นที่อาจทำให้ไทยกลายเป็นประเทศส่งออกขนาดใหญ่ในเอเชียและเกิดพลวัตความเป็นผู้นำที่ย่อมขับเคลื่อนให้เกิดสถานการณ์ด้านความมั่นคงในมิติต่าง ๆ ติดตามมา อาทิ ผลจากธุรกิจท่องเที่ยวจะเติบโตหลังการพัฒนาท่าอากาศยานอุตะเกาที่จะช่วยดึงเที่ยวบินเช่าเหมาลำบินตรงสู่พัทยา โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนและรัสเซียที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ ๔๕ ของตลาดนักท่องเที่ยวในพัทยาหรือท่าเรือแหลมฉบังที่จะกลายเป็นประตูเศรษฐกิจของ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ขณะที่แผนการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกจุกเสม็ดจะช่วยสร้างรายได้ให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นมากนอกจากนี้โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-ระยอง หากแล้วเสร็จจะมีผลให้มีการเดินทางเข้าสู่ภาคตะวันออกมากขึ้น ซึ่งในส่วนของอสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้แรงหนุนจากโครงการพัฒนาเมืองใหม่เนื่องจากศักยภาพพื้นที่ที่เป็นทั้งแหล่งงานแหล่งที่อยู่อาศัยแหล่งท่องเที่ยว จึงคาดว่าจะมีการกระจุกตัวของประชากรสูงโดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรีและระยองขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทราจะเป็นเมืองรองรับการขยายตัวของกรุงเทพฯ ผังตะวันออกในอนาคตจึงคาดว่าจะมีการลงทุนโครงการอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ซึ่งเบื้องต้นเชื่อว่าจะมีการลงทุนในเขต EEC ๑.๕ ล้านล้านบาทภายในระยะเวลา ๕ ปีแบ่งเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Super Cluster/Cluster/๑๐+๑ อุตสาหกรรมเป้าหมาย) จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท การก่อสร้างเมืองใหม่-โรงพยาบาล-โรงเรียน-ที่อยู่อาศัย ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และการท่องเที่ยวคุณภาพ/เชิงคุณภาพ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (เสาวรวัจ, ๒๕๖๐) ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคิดถึงการเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวม และสมควรให้การศึกษาว่าโครงการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคตะวันออกนั้น ได้สะท้อนถึงหลักการหรือมุมมองด้านความมั่นคงมากน้อยเพียงไร และมียุทธศาสตร์หรือแนวทางใดที่สมควรพัฒนา เนื่องจากระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเพียงปัจจัยเดียวนั้นคงไม่เพียงพอที่จะดึงดูดการลงทุนให้อยู่ในไทยหรือทำให้โครงการ EEC บรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ เพราะปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเสถียรภาพทางการเมืองปัจจัยกฎระเบียบที่ชัดเจนและเอื้อต่อเอกชนปัจจัยการยกระดับมาตรฐานบุคลากร/แรงงานไทยปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านความมั่นคงรวมทั้งปัจจัยการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่ดีโดยเฉพาะทรัพยากรน้ำในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำจำกัดอย่างภาคตะวันออก และปัจจัยอื่น ๆ อาทิ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (Demographic) ที่ไทยเริ่มเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ส่งผลให้เกิดการพึ่งพิงของวัยผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้นนั้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามหากจะทำให้ไทยจะสามารถรักษาสถานการณ์เป็นที่ตั้งของฐานผลิตของโลกได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภาวะแวดล้อมทางด้านการเมืองภายในของไทยและกัมพูชาที่มีลักษณะแปรผันและมีความสลับซับซ้อนที่ทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อีกทั้งหากโครงการทวายในเมียนมาที่หากเปิดดำเนินการก็จะกลายเป็นการพัฒนาโครงข่าย Westgate Land bridge ระหว่างทวายกับบ้านปูนน้ำร้อน จ.กาญจนบุรี ที่สามารถเชื่อมโยงในระบบโครงข่ายเส้นที่เชื่อมต่อกับโครงการ EEC ได้หรือการที่จีนมุ่งเน้นนโยบายมองใต้ (Look South Policy) หรือการดำเนินการตามยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมใหม่ (New Silk Road Strategy) ด้วยการพัฒนาระบบโครงสร้างคมนาคมและระบบความสัมพันธ์กับชาติ

ในเอเชียกลาง เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง และชาติในแอฟริกา เพิ่มมากขึ้น โดยใช้นาการเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) เป็นกลไกในการสนับสนุนเช่นเดียวกับรัสเซียที่ได้เสริมสร้างความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States : CIS) และพัฒนาการค้า ตลอดจนความร่วมมือในมิติต่างๆ กับชาติในเอเชีย โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น หรืออินเดียที่ได้ดำเนินการยกระดับนโยบาย “มองตะวันออก” (Look East) สู่นโยบาย “ปฏิบัติตะวันออก” (Act East) เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางการค้า ความร่วมมือทางทะเล ความร่วมมือในการต่อต้านการก่อร้าย และความร่วมมือในมิติอื่นๆ กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียกลาง ด้วยยุทธศาสตร์ 3 C (Commerce Culture Connectivity) เพื่อบูรณาการกลไกและความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านทางการค้า วัฒนธรรม และความเชื่อมโยงในทุกด้าน ตลอดจนนโยบายและความเชื่อมโยงกับประเทศหรือภูมิภาคต่าง ๆ นั้นก็สามารถส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อภาคตะวันออกในการกลายเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าที่คาดหวังให้หนุนการเติบโตของธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ทั้งระบบในระยะยาวที่เชื่อมระหว่างฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียได้ เนื่องด้วยเพราะไทยมีที่ตั้งสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างเอเชียใต้และเอเชียตะวันออก และระหว่างอาเซียนและจีน โดยตั้งอยู่บริเวณที่ถูกปิดล้อมด้วยเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน จึงยังคงมีปัญหาาร่วมกัน ในระบบความมั่นคงเชิงองค์รวม

โครงการ EEC จึงมิใช่เป็นเพียงการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่มีการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีมูลค่าสูงหรือมีระบบ Logistic ที่สะดวกเท่านั้น แต่พลวัตของการดำเนินโครงการได้ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนผ่านในทุกมิติที่มีความจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนหรือกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่สามารถให้หน่วยงานด้านความมั่นคงใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการเพื่อเตรียมการและพัฒนาระบบโครงสร้างด้านความมั่นคงที่มีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ และหลักนิยม ตลอดจนการเตรียมแผนงานงบประมาณขึ้นรองรับเพื่อให้มีทีมงานด้านความมั่นคงสามารถก้าวทันต่อโครงการสำคัญยิ่งของประเทศนี้ และมีให้โครงการขนาดใหญ่ของประเทศเกิดความเสถียรหรือมีระบบโครงสร้างด้านความมั่นคงที่ไม่เอื้ออำนวยเพราะย่อมเป็นเครื่องจุดรั้งโครงการหรือไม่สามารถตอบสนองต่อผลพวงแห่งการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในภาพรวมและอาจก่อให้เกิดวิกฤตต่อผลประโยชน์ของชาติหากเกิดสถานการณ์วิกฤตด้านความมั่นคงต่อโครงการ EEC ได้หากไม่มีมาตรการหรือระบบโครงสร้างด้านความมั่นคงรองรับไว้อย่างถูกต้องและเพียงพอ จึงสมควรจัดวางยุทธศาสตร์และเตรียมการรองรับสถานการณ์ไว้ ที่หน่วยงานด้านความมั่นคงสมควรทำการศึกษา ฝึกกำลัง และระดมหน่วยงานและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้จึงมุ่งความสนใจในการศึกษาโครงการ EEC ว่ามีนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนงานโครงการด้านความมั่นคงในระดับชาติ ที่รองรับโครงการดังกล่าวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมหรือไม่ หรือมีความจำเป็นที่สมควรปรับปรุงให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการอย่างไร ด้วยการวิเคราะห์วิจัยในแนวทางการคิดถึงองค์รวมรอบด้านของโครงการและสถานการณ์โดยรอบในเชิงระบบ ด้วยระบบคิดและกระบวนการศึกษาในระดับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ในลักษณะสหสาขา (Multidisciplinary) เพื่อทำการวิเคราะห์ตรวจสอบและบูรณาการงานด้านความมั่นคง เพื่อผลิตหรือจัดวางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่เหมาะสมโดยเฉพาะจากร่มเงาสำคัญที่ชาติกำลังเดินกรอบ

แนวทางยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ....ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ หรือแม้กระทั่งแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการที่ได้มีการกำหนดกลไกและยุทธศาสตร์จากรัฐบาลมาโดยลำดับ เพื่อสะท้อนมุมมองความเชื่อมโยงระหว่างโครงการ EEC และร่วมเงาสำคัญในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ตลอดจนกฎหมายและกรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎี และการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเทียบเคียงกับโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบัน และที่สมควรเตรียมการระบบโครงสร้างด้านความในอนาคตเพื่อรองรับโครงการที่สำคัญยิ่งของชาตินี้ รวมทั้งรองรับพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศที่นับเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของประเทศ เนื่องด้วยเป็นที่ตั้งของฐานทัพเรือสำคัญ เป็นพื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่อ่าวสีห์ที่ซับซ้อนทางทะเล เป็นพื้นที่ตั้งของสนามบินยุทธศาสตร์คือสนามบินอู่ตะเภา และพื้นที่เชื่อมโยงกับท่อแก๊สในอ่าวไทยที่สำคัญยิ่งในประเทศ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ที่ผ่านมา และกรอบแนวคิด แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศ
๒. เพื่อศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินโครงการ EEC ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
๓. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสภาวะแวดล้อมยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงต่อโครงการ EEC ที่มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบหลักอันได้แก่สภาวะแวดล้อมยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงระดับชาติปัญหาด้านความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของประเทศไทยโครงการ EEC ระบบและโครงสร้างการบริหารงานด้านความมั่นคง การเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงกับโครงการระเบียบเศรษฐกิจหรือพื้นที่พิเศษอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดตลอดจนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับภาคและภูมิภาคที่เชื่อมโยงโครงการ EEC การเตรียมการของหน่วยงานด้านความมั่นคงต่อโครงการ EEC ที่สะท้อนจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องด้านโครงการ EEC และด้านความมั่นคงทั้งในระดับนโยบายในส่วนกลางและระดับพื้นที่ การสัมมนาเพื่อร่วมทำความเข้าใจและร่วมกำหนดแนวคิดและแนวทางการดำเนินการ

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องจากส่วนกลาง และพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของโครงการ EEC และจังหวัดใกล้เคียง คือ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี จ.จันทบุรี จ.ตราด และ จ.สระแก้ว

๓. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคงและการดำเนินโครงการ EEC ในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ อาทิ เลขาธิการ คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกคณะกรรมการบริหาร สนามบินอู่ตะเภาผู้อำนวยการท่าเรือแหลมฉบัง เจ้ากรมยุทธการทหารเรือ เจ้ากรมสรรพกำลังกลาโหม เป็นต้น และกลุ่มผู้บริหารงานด้านความมั่นคงในพื้นที่การดำเนินโครงการ EEC และพื้นที่บริเวณโดยรอบ อาทิผู้ว่าราชการจังหวัดรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดฝ่ายทหารแรงงาน จังหวัด ประมงจังหวัด ท่องเที่ยวจังหวัด ศุลกากรจังหวัด ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ผู้บังคับหน่วยทหารเฉพาะกิจบริเวณแนวชายแดน และหน่วยงานด้านความมั่นคงในจังหวัดฉะเชิงเทราชลบุรีระยอง จันทบุรีตราด และสระแก้ว

๔. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์และการจัดเวทีสัมมนา หลังจากนั้นจะดำเนินการส่งวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญในหัว พ.ย. ๖๐ – พ.ค. ๖๑ เพื่อให้สามารถประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและในระดับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงที่เหมาะสมต่อโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีแนวทางดังนี้

๑. ดำเนินการวิจัยในส่วนของวิจัยทางเอกสาร(Documentary Research) การสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ (Dialogue) การสัมภาษณ์ และการสืบค้นข้อมูลในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงตลอดจนโครงการ EEC ทั้งในลักษณะข้อมูลในเชิงองค์รวม (Holistic) และข้อมูลในลักษณะแยกส่วน (Sectional) ที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis Thesis) ที่เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงโครงการ EECและสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้อง

๒. ดำเนินการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended) ที่พัฒนาขึ้นจากการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงและการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่

๓. วิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรณีศึกษา (Comparative Case Studies) จากยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงในพื้นที่ที่มีลักษณะที่สามารถนำมาเทียบเคียงกับโครงการ EEC ทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงฉากทัศน์ (Scenario) และการเปลี่ยนผ่าน (Transformation) ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นสำคัญด้านความมั่นคงขึ้นได้ในอนาคต

๔. การบูรณาการข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีนัยสำคัญ จากผลที่ได้จากการศึกษาในข้อ ๑-๓ ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

๕. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากการบูรณาการและการสังเคราะห์ข้อมูลในข้อ ๔ กับผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงเพื่อสังเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มีความประสานสอดคล้องกับโครงการ EEC และสอดรับในระดับสากล เพื่อให้สามารถรองรับสถานการณ์ตามแนวโน้มการประเมินภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการ EEC และพื้นที่ภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศอย่างสอดคล้องเหมาะสม

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่เหมาะสมต่อโครงการ EEC

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่ผ่านมาตลอดจนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

๒. ทำให้ทราบปัญหาด้านความมั่นคง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

๓. ทำให้สามารถกำหนดแนวการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนและรองรับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

คำจำกัดความ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ

(Special Economic Zones : SEZs) หมายถึง พื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้นจะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการเสนอสิทธิพิเศษต่างๆ มากมายเพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการ และการบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ตั้งแต่ระบบขนส่งระบบไฟฟ้าระบบประปา นอกจากนี้ ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดการให้มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมสุขอนามัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ดังกล่าวนี้ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่นนั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความมั่นคงในทุกมิติทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา เทคโนโลยี และการทหาร ซึ่งสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน และปัจเจกบุคคลเพื่อให้สามารถรองรับกับภัยคุกคามตามรูปแบบ (Prediction threat) คือ ภัยคุกคามต่ออธิปไตยต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร และภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Prediction threat) คือ อาชญากรรมข้ามชาติที่หมายรวมถึงการค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ โจรสลัดอาชญากรรมไซเบอร์ การก่อการร้ายและการฟอกเงิน และภัยคุกคามมิติใหม่ อาทิ ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางอาหารความมั่นคงทางพลังงาน รวมไปถึงภัยคุกคามทางธรรมชาติและโรคระบาด ซึ่ง “ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง” ตามร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ฉบับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐) ประกอบด้วย ๕ ประเด็นความมั่นคง ได้แก่ ๑. การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ ๒. การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามความมั่นคงอื่นๆ ๓. บูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ ๔. การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติทางทะเล และ ๕. การบริหารจัดการความมั่นคงให้สอดคล้องกับแผนงานพัฒนาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน และร่วมพัฒนาประเทศโดยที่แต่ละประเด็นความมั่นคงได้กำหนดแนวทางการรักษาความมั่นคงเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็นความมั่นคงได้

ซึ่งในส่วนของ “ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง” ตามร่างยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงนี้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ทั้งมิติ

ทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาหาร น้ำ ไปจนถึงมิติทางพลังงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ (ทรัพยากร) เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ตลอดถึงการบริหารประเทศของรัฐบาล ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด โดยเหตุการณ์สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศ

โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

(Eastern Economic Corridor : EEC) หมายถึง การยกระดับพื้นที่ ๓ จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเป็นพื้นที่ที่รัฐต้องการให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ตามเป้าหมายผ่านการผ่อนคลายนโยบายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนในพื้นที่ปกติโดยในพื้นที่ EEC นี้ นักลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ เป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาครัฐจะมีการจัดสรรทรัพยากรลงในพื้นที่นี้เป็นกรณีพิเศษ อาทิ การลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดของพื้นที่ในสายตาของนักลงทุนให้ได้มากที่สุด

การประสานและบูรณาการ
แผนงานด้านความมั่นคง

หมายถึง การดำเนินงานจัดทำ และประสานแผนงาน/โครงการ
ดำเนินงานด้านความมั่นคงที่ครอบคลุมตั้งแต่การ
ดำเนินงานในส่วนกลางระดับกระทรวง กรม และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจนถึงการดำเนินงานในพื้นที่
ระดับภาคและจังหวัด ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม
ของทุกภาคส่วนทั้งมิติภายในประเทศและมิติประเทศ
รอบบ้าน โดยเฉพาะการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น
และชุมชนของไทยกับประเทศรอบบ้าน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ ๒ เป็นการทบทวนบทความที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงต่อโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งพิจารณาการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ข้อ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๑ มีลำดับการศึกษา ดังนี้

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) และทางเลือกยุทธศาสตร์ (Strategic Choices) เกิดขึ้นบนฐานคติที่รัฐบาลทุกประเทศย่อมมุ่งดำเนินนโยบายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในอันที่จะสามารถทำให้ประเทศอยู่รอด มีความมั่นคงและมีความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่งภายใต้ระเบียบของโลกอย่างได้สมดุล ตลอดจนสามารถดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลก รวมทั้งสามารถส่งเสริมอุดมการณ์ที่เป็นแบบแผนทางสังคมของประชาชนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ (Evans, Graham and Newnham, Jeffrey, 1998) ซึ่งปัจจุบันสังคมโลกมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในลักษณะที่เป็นเครือข่าย โดยมีการผนึกกำลังเป็นประชาคมในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งมีกลไกการจัดระเบียบของการเป็นสมาชิกและมีรูปแบบของการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อความร่วมมือโดยมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน (Martinelli, Alberto, 2005)

ดังนั้นผลประโยชน์ของชาติจึงเกี่ยวข้องกับการตกลงใจในการดำเนินนโยบายของประเทศโดยมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมภายนอกที่กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศ และการดำเนินนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งปัจจัยภายในประเทศ ซึ่งจากความหลากหลายองค์ประกอบของผลประโยชน์แห่งชาติจึงประกอบด้วย การดำรงอยู่ของประเทศ (Self-Preservation) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) การกินดีอยู่ดีของประชาชน (Well - Being) การส่งเสริมและรักษาเกียรติภูมิ (Prestige) การเผยแพร่และรักษาอุดมการณ์ (Ideology) ตลอดจนการแสวงหาและเพิ่มพูนกำลังอำนาจของประเทศ (Lerche, Charles O. and Said, Abdul A., 1995)

ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาตินั้นอาจจำแนกเป็นมิติต่าง ๆ บนพื้นฐานของบรรทัดฐานที่แตกต่างกันเพื่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย (Xuetong, Yan, 2006) ดังนี้

๑. บนพื้นฐานของเนื้อหาโดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ด้านการเมือง (Political Interests) เช่น เอกราชและบูรณภาพของประเทศ สถานภาพระหว่างประเทศ ผลประโยชน์ด้านความมั่นคง (Security Interests) เช่น เขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลรวมทั้งศักยภาพทางการทหาร ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Interests) เช่น การส่งออกและนำเข้าทางการค้า การลงทุน

ระหว่างประเทศการเงินระหว่างประเทศ การนำเข้าและส่งออกของเทคโนโลยีและผลประโยชน์ทางวัฒนธรรม (Cultural Interests) เช่น การดำรงรักษาวัฒนธรรมของประเทศ เป็นต้น

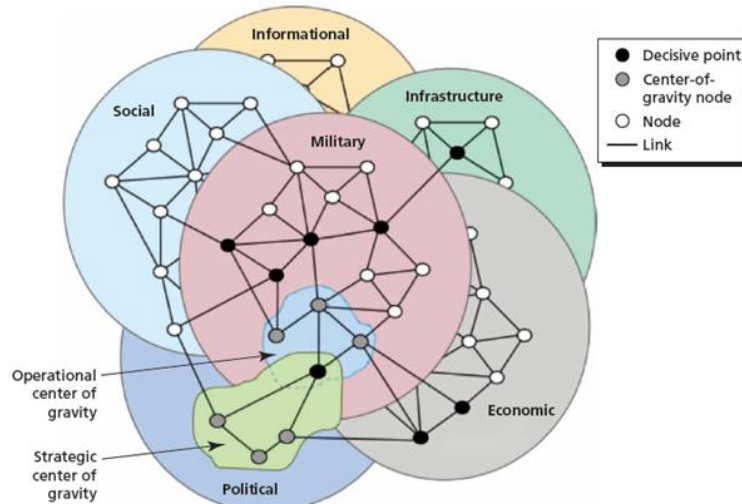
๒. บนพื้นฐานของเวลา โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือมั่นคง (Constant Interests) เช่น ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศ และผลประโยชน์ที่แปรเปลี่ยนตามระยะเวลา (Variable Interests) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อม เช่น ผลประโยชน์ในระยะสั้นประมาณ ๑-๒ ปี ระยะปานกลางประมาณ ๓-๑๐ ปี และระยะยาวประมาณ ๑๐ ปีขึ้นไป เป็นต้น

๓. บนพื้นฐานของความสำคัญ โดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่ถาวร (Vital Interests) เช่น การมีอธิปไตย และเสรีภาพ ผลประโยชน์สำคัญระดับสูง (Extremely Importance Interests) เช่น ความสมดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศและผลประโยชน์ที่สำคัญ (Importance Interests) เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

๔. บนพื้นฐานของขอบเขต โดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่เป็นสากล (Universal Interests) เช่น อำนาจอธิปไตยของประเทศ ผลประโยชน์บางส่วน (Partial Interests) เช่น การมีประเทศที่เป็นพันธมิตร และผลประโยชน์เฉพาะด้าน (Individual Interest) เช่น ความทันสมัยของประเทศที่ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ เป็นต้นพื้นฐานทั้งสี่ประการดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงเป้าหมายของการกำหนดนโยบายต่างประเทศอันเกี่ยวข้องกับแนวคิดการได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติด้วยการสร้างความร่วมมือในรูปแบบของการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ส่วนทางเลือกทางยุทธศาสตร์นั้นอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จ จึงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จดังกล่าวที่เกิดพัฒนาการจนกระทั่งยุทธศาสตร์ได้สะท้อนความเป็นยุทธศาสตร์เชิงองค์รวม หรือการมีขอบเขตที่ครอบคลุมในทุกปัจจัยและแนวทางแห่งความสำเร็จอย่างกว้างขวาง และบางโอกาสได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่มีการจัดวางลำดับความเร่งด่วน หรือลำดับความสำคัญเป็นช่วงชั้นของยุทธศาสตร์ตามปัจจัยเวลา กลไก ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอื่น ๆ โดยบางส่วนสามารถประมวลได้จากการวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ซึ่งมีความเชื่อมโยง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้ถึงประเด็นสำคัญหรือศูนย์กลางของปัญหาและกระบวนการแก้ไข หรือจุดศูนย์กลางของแต่ละมิติที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ที่สามารถนำมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างจุดศูนย์กลางอย่างเป็นระบบ (ตามแผนภาพ) เพื่อหาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมถูกต้องเพื่อการตัดสินใจ ทำให้ทางเลือกทางยุทธศาสตร์เป็นแนวทางที่สามารถสะท้อนมุมมองที่แตกต่างของหนทางสู่ความสำเร็จ ซึ่งเชื่อมโยงกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน ทรัพยากร เวลา เป้าหมาย และทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างชัดเจน

แผนภาพที่ ๒ – ๑ A System of Systems Analytic Map

A System-of-Systems Analytic Map

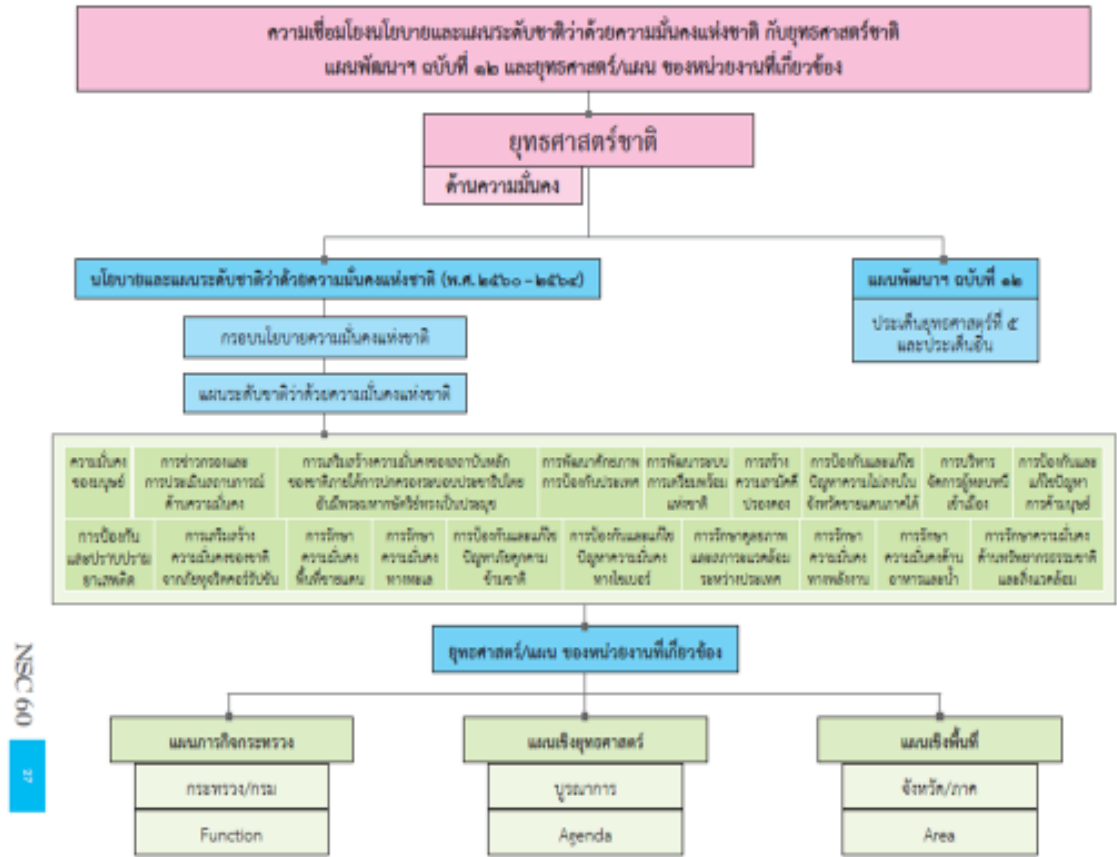
SOURCE: U.S. Joint Chiefs of Staff, 2011a, p. IV-5, Figure IV-2.
RAND OP377-3

ที่มา : U.S. Joint Chiefs of Staff, 2011a, p. IV-5, Figure IV-2.

แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ

ปัจจุบันนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลไกแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติกำลังดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์และกรอบแนวทางที่สำคัญของรัฐบาลคือ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และนโยบายและแผนความมั่นคงระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้เมื่อมีพระบรมราชโองการประกาศให้ใช้นโยบายและแผนความมั่นคงระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติแล้ว คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณี จะใช้เป็นกรอบแนวทางหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนนิติบัญญัติ การกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนความมั่นคงเฉพาะเรื่อง แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ แผนบริหารวิกฤตการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือกำหนดแผนงาน หรือโครงการที่เกี่ยวกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ หรือการปฏิบัติราชการอื่นใด ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

แผนภาพที่ ๒ - ๒ แนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ

ที่มา : (ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๐

นอกจากนี้ ยังมีกรอบกฎหมายและกรอบแนวทางที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงที่สำคัญ โดยเฉพาะพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ กรอบการบริหารงานกลุ่มจังหวัดและจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการซึ่งมีคณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ให้ กอ.รมน. ภาค มีคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค และให้ กอ.รมน. จังหวัด มีคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดมีพระราชบัญญัติ ศรชล. หรือพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ดังนั้นจึงนับเป็นความจำเป็นยิ่ง ที่ต้องบูรณาการกรอบและแนวทางต่าง ๆ ด้านความมั่นคงที่มีร่มาของกฎหมายในการรองรับ เพื่อให้ส่งผลในเชิงบูรณาการ และแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อแง่มุมทางด้านกฎหมาย

แผนภาพที่ ๒ - ๓ กลุ่มจังหวัดและจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการ

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๖๐

แนวความคิดด้านยุทธศาสตร์

ในสภาวะการณปัจจุบันนี้รัฐบาลและ คสช. ให้ความสำคัญต่อการมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดและเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของชาติ โดยเฉพาะในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับและทุกมิติ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายปลายทางในภาพรวมว่า ประชาชนมีความมั่นคงและมีความสุขบ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ รัฐบาลบริหารประเทศได้เจริญก้าวหน้าตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างทันทั่วทั้งที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ชื่นชมได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาคและ มีอำนาจต่อรองเพื่อรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติ อันส่งผลให้ไทยและภูมิภาคมีความสงบก้าวหน้า ตลอดถึงมีความสัมพันธ์ที่ีรอบด้านจนเอื้อต่อความเจริญและความมั่นคงของชาติในทุกรูปแบบ และการบริหารจัดการฯ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามที่กำหนดมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ๕ ประการ คือ การรักษาความสงบภายในประเทศการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพ

ของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ และการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการ โดยมีการกำหนดประเด็นการดำเนินการที่สำคัญเพื่อรองรับแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ๕ ประการรวม ๑๗ ประเด็น คือ

๑. การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็งมีความพร้อม มีความตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

๒. การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

๓. การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๔. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

๕. การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน

๖. การติดตาม ฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่

๗. การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๘. การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งทางบกและทางทะเล

๙. การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐. การพัฒนาและพัฒนากำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ

๑๑. การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคาม ให้มีประสิทธิภาพ

๑๒. การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ

๑๓. การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค

๑๔. การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

๑๕. การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม ฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบบูรณาการ อย่างเป็นรูปธรรม

๑๖. การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ

๑๗. การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อน (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๑)

ขณะที่ยุทธศาสตร์ระดับชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับการเตรียมพร้อมของประเทศเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่าง ๆ ทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติที่ปัจจุบันมีการใช้ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นยุทธศาสตร์นำ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๐) โดยมีกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์

ที่สำคัญคือ การจัดระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติต้องใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การผนึกกำลังทุกภาคส่วนเพื่อการเตรียมพร้อมแห่งชาติในลักษณะประชารัฐที่มีความร่วมมือระหว่างกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการเตรียมพร้อมแห่งชาติทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายในกรอบประชาคมอาเซียน และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ การจัดการความเสี่ยงด้วยการเตรียมพร้อมของชาติตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยมีการป้องกัน รับมือ และลดผลกระทบจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และการดำเนินยุทธศาสตร์ฯ ภายใต้กลไกที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ ทันท่วงที และยั่งยืน โดยมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือทุกภาคส่วนมีความตระหนัก เชื่อมมั่น มีภูมิคุ้มกัน และพร้อมเข้ามาผนึกกำลังในการป้องกัน (Prevention) การเตรียมพร้อม (Preparedness) การบริหารจัดการขณะเกิดเหตุ (Response) การฟื้นฟู (Recovery) การลดผลกระทบ (Mitigation) การปรับตัว (Adaptation) และการลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ (Threat Risk Reduction) ภายใต้การบริหารงานเชิงรุกแบบเบ็ดเสร็จ (Proactive Comprehensive Management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที และยั่งยืนโดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ข้อ คือ

๑. การพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติ และจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการ
๒. การเสริมสร้างความเชื่อมั่น ภูมิคุ้มกัน และศักยภาพของทุกภาคส่วน ให้มีความตระหนักและความเข้มแข็งร่วมกันในลักษณะประชารัฐ
๓. การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในการเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคาม และ
๔. การบริหารจัดการยุทธศาสตร์มีการบูรณาการและผนึกกำลังในลักษณะหุ้นส่วนยุทธศาสตร์

แนวคิดทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจ

๑. แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones : SEZs) คือ แนวคิดในการกำหนดพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กำหนดเพื่อกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่ต่างๆ ไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็น SEZs จะได้รับการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษี หรือการส่งเสริมการลงทุนเพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ส่วนเป้าหมายหลักของ SEZs คือการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในการสร้างรายได้ การสร้างงาน และการยกระดับแรงงานให้มีทักษะผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุน ซึ่งการพัฒนา SEZs เริ่มต้นในช่วงทศวรรษที่ ๗๐ ในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออก และลาตินอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ในภาคการผลิตแบบดั้งเดิม (Traditional Industry) ที่ใช้แรงงานเข้มข้น ซึ่งในส่วนของประชากรวัยแรงงานนั้น ปัจจุบันไทยยังขาดแรงงานทั้งปริมาณและคุณภาพโดยในปัจจุบัน

มีจำนวนการจ้างงานรวม ๓๘.๑ ล้านคน จากประชากรวัยแรงงานทั้งหมด ๓๘.๑ ล้านคน และการว่างงานมีอัตราเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๑ จึงมีความจำเป็นต้องนำเข้าแรงงานในระดับสูง ขณะที่มีการลดลงของจำนวนวัยแรงงานซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ อีกทั้งคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงานก็ยังไม่สอดคล้องกับนโยบาย Thailand ๔.๐ หรือโครงการ EEC จึงยังคงเป็นความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและโครงการ EEC ในระยะยาว ซึ่ง ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สะท้อนความเห็นไว้ว่า เวลานั้นนโยบายรัฐด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษยังไม่ได้ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนไทยและกับพื้นที่โดยตรง เริ่มจากที่รัฐกำลังเปิดช่องให้แรงงานไร้ฝีมือจากต่างชาติเข้ามาในประเทศ เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้ไทยผลิตอุตสาหกรรมเดิมๆ ที่ใช้แรงงานจำนวนมาก แต่สุดท้ายก็แข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ เพราะต้นทุนโดยรวมของไทยสูงกว่า ทั้งที่ไทยควรจะต้องนำเข้าแรงงานที่มีฝีมือเข้ามาผลิตในอุตสาหกรรมที่มีความเชี่ยวชาญสูง ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อีกทั้งในห่วงโซ่มูลค่าที่ผ่านมาประเทศเพื่อนบ้านได้มีการพัฒนาและต้องการแรงงานเพิ่มมากขึ้น อาทิ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ เช่น นรม.กัมพูชา เรียกร้องให้แรงงานในต่างประเทศกลับไปทำงานในกัมพูชา เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยระบุว่าทางการได้ปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำจากเดือนละ ๑๕๓ ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น ๑๗๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๖๑ และขอให้ผู้ประกอบการปรับขึ้นค่าแรงและจัดสวัสดิการให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายจัดตั้งกองทุนประกันสังคมเพื่อช่วยเหลือแรงงานและการให้สิทธิประโยชน์หลังเกษียณ ที่คาดว่าจะช่วยดึงแรงงานกลับประเทศได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาระบบแรงงานทั้งภายในและประเทศรอบบ้านอย่างรอบคอบ ด้วยมุมมองต่อสถานการณ์แรงงานในระยะยาว

อีกทั้งผลจากการพัฒนา SEZs ในภูมิภาคดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายในด้านการค้าและการลงทุนในประเทศเหล่านั้น ก่อให้เกิดแนวโน้มการส่งออกที่สร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) พบว่า SEZs ขยายตัวจาก ๑๗๖ แห่งใน ๔๗ ประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นกว่า ๓,๕๐๐ แห่ง ใน ๑๓๐ ประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยลักษณะของ SEZs นั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ซึ่งในหลักการแล้วเป้าหมายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแบ่งออกเป็น ๓ ประการหลัก คือ

๑. เพื่อดึงดูดให้เกิดการสร้างงานในเขตเศรษฐกิจ
๒. สร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ อันก่อให้เกิดรูปแบบเชิงบวกในด้านเศรษฐกิจ โดยการลงทุนและ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปฏิรูปเศรษฐกิจ เป็นต้น
๓. สร้างความมั่นใจทางเศรษฐกิจ อันเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนโดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วน

อย่างไรก็ดี ไม่มีทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ หรือการค้าการลงทุนที่ตายตัวเกี่ยวกับเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงเห็นได้ว่าแนวคิดของการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศหนึ่ง อาจไม่สามารถใช้ได้กับอีกประเทศ แต่การดำเนินงานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศต่างๆ มีแกน (Core) ที่สำคัญร่วมกันในทุกประเทศคือ “Public Sector-Led Models” หรือแนวคิดที่รัฐเป็นแกนนำหลักในการพัฒนา ที่แม้ทุกประเทศจะใช้แนวคิดนี้ แต่การที่แต่ละประเทศจะประสบ

ความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งการกำหนดพื้นที่ SEZs อาจแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. เป็นพื้นที่ที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (Foreign Direct Investment: FDI) โดย SEZs นี้ จะเห็นตัวอย่างชัดเจนในประเทศจีนที่จัดพื้นที่สำหรับ FDI โดยเฉพาะ

๒. เป็นพื้นที่ในการสร้างงาน เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน ตัวอย่างของพื้นที่ SEZs นี้ ได้แก่ ประเทศตุนิเซีย โดมินิกัน เป็นต้น

๓. เป็นพื้นที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การปฏิรูปเศรษฐกิจที่อนุญาตให้มีการพัฒนาและการส่งออกอย่างไม่ จำกัดรูปแบบ โดยตัวอย่างของพื้นที่ SEZs นี้ ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ หมู่เกาะมอริเชียส ไต้หวัน เป็นต้น

๔. เป็นพื้นที่ทดลองนโยบายและแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศแบบใหม่ ตัวอย่างของพื้นที่ SEZs นี้ ได้แก่ ประเทศจีน ที่ใช้พื้นที่ SEZs ทำการทดลองนโยบายต่างๆ อาทิ FDI กฎหมาย ผังเมือง แรงงาน เพื่อปรับ ใช้นับเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ

ในส่วนของหลักกฎหมายเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น มีหลักการพื้นฐานของกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือการตรากฎหมายขึ้นเพื่อนำมาใช้บังคับกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งการตรากฎหมายดังกล่าวจะรวมถึงกฎเกณฑ์ที่จะใช้เป็นหลักในการปฏิบัติสำหรับการดำเนินกิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งหลักการพื้นฐานของกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะประกอบไปด้วยหลักการรักษาอธิปไตยของชาติ หลักความเสมอภาคและรักษาประโยชน์ซึ่งกันและกัน หลักการดูแลและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่ขอบด้วยกฎหมายของนักลงทุน และหลักความสอดคล้องกับระเบียบประเพณีการค้าระหว่างประเทศ

โดยในหลักการรักษาอธิปไตยของชาตินั้นคือหลักการที่ดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยแต่ละประเทศจะต้องยึดถือและเคารพอธิปไตยซึ่งกันและกัน ถือเป็นหลักการที่สำคัญสำหรับกฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังนั้นบทบัญญัติเกี่ยวกับอธิปไตยของชาติจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษนี้ เช่น นิติบุคคลบุคคลสถานประกอบการใดๆ ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องอยู่ภายใต้และต้องปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศไทย ทหรัพย์สินต่างๆ สิทธิประโยชน์ และกิจกรรมที่ขอบด้วยกฎหมายของชาวต่างชาติจะต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย นิติกรรมใดๆ ที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือขัดต่อความสงบของประชาชนหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทบกระเทือนถึงอำนาจอธิปไตยของชาติไทย ย่อมตกเป็นโมฆะและไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย

ส่วนหลักความเสมอภาคและรักษาประโยชน์ซึ่งกันและกันนั้น เป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ซึ่งมีนิติสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่อกันนั้นจะต้องเสมอภาคเท่าเทียมกัน อีกทั้งต่างก็มีอิสระในการเข้าทำนิติกรรมโดยปราศจากแรงกดดันหรืออำนาจบังคับใดๆ การทำนิติกรรมใดๆ ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบหรือมีหน้าที่เพียงฝ่ายเดียว จะต้องได้รับการดูแลและกำกับจากรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ดังนั้นบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมการป้องกันการผูกขาดหรือการจำกัดทางการค้าหรือการป้องกันการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ส่วนหลักการดูแลและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่ขอบด้วยกฎหมายของนักลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความต้องการที่จะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประโยชน์และการจัดการบริหารที่ทันสมัยจากต่างประเทศนั้นเป็นการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจึงจำเป็นต้องมีนโยบายเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจูงใจชาวต่างชาติ และเพื่อเป็นหลักประกันว่าเมื่อลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้วสามารถทำกำไรได้ ดังนั้นนโยบายพิเศษจึงหมายความรวมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่นักลงทุนจะได้รับและหลักการในการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ที่ขอบด้วยกฎหมายของนักลงทุน อันได้แก่สิทธิลดหย่อนหรือยกเว้นด้านภาษีอากร สิทธิพิเศษในการครอบครองหรือถือครองกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ หลักประกันในการนำเงินเข้ามาลงทุน และการส่งผลกำไรออกนอกประเทศ การมีสิทธิเด็ดขาดในการบริหารกิจการของตนเองอย่างอิสระ โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ ผลผลิตภัณฑ์บางส่วนสามารถขายในตลาดภายในประเทศได้ ระยะเวลาประกอบการสามารถขยายหรือร่นได้ การเข้าออกประเทศสะดวกขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก

ส่วนหลักการสอดคล้องกับระเบียบประเพณีการค้าระหว่างประเทศนั้น จากการที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมีความสัมพันธ์กับการนำเงินลงทุนต่างประเทศ การถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศ และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้มุ่งเน้นส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ จึงมีประเพณีปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งยึดถือกันมานาน ในการเป็นหลักการหนึ่งของกฎหมายเศรษฐกิจสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ไม่อาจขัดแย้งได้ ทำให้ภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษมีระบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ค่อนข้างหลากหลายและเชื่อมโยงกับหน่วยงานทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่มีหน้าที่บูรณาการแผนงานของจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการเขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากความสัมพันธ์กับหน่วยงานในระดับจังหวัดและในระดับท้องถิ่นแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ถือว่ามีส่วนสำคัญมากสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากมีลักษณะการทำงานที่เกี่ยวข้องกันหลายประการ เช่น การจัดการพื้นที่ที่ในกรณีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทับซ้อนกับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมีอำนาจปกครองและจัดการสาธารณะเหนือเขตของตนตามปกติ ในขณะที่การจัดการสาธารณูปโภคในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษก็จะเป็นหน้าที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย โดยการบริหารจัดการอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาต การรับจดทะเบียนหรือรับแจ้งใดๆ ก็ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และให้ถือว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจเช่นนั้นด้วยโดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังคงมีอำนาจบริหารจัดการเช่นเดียวกัน

ดังนั้นในกรณีดังกล่าวจึงเสมือนทางเลือกของผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษว่าจะเลือกใช้บริการของหน่วยงานใด อย่างไรก็ตามในส่วนค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่เขตเศรษฐกิจพิเศษได้ทำการจัดเก็บมา จะต้องนำบางส่วนส่งคืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษส่งผลให้ท้องถิ่นสามารถมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียมและค่าบริการ และยิ่งไปกว่านั้นในกรณีที่เขตเศรษฐกิจพิเศษกำหนดเงื่อนไขแก่ผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาสาธารณูปโภคแล้ว หากการดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยดีสาธารณูปโภคในท้องถิ่นดังกล่าว จะได้มีการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ประกอบการและเป็นประโยชน์ทางอ้อม

แก่ประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยองค์กรการปกครองท้องถิ่นประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำสาธารณูปโภค ซึ่งนอกจากหน่วยงานจังหวัดและหน่วยงานท้องถิ่นแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ อีกมากที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องเกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) หรือหน่วยงานท้องถิ่น

สำหรับประเทศไทยมีการจัดตั้งรูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมาเป็นเวลานาน เพียงแต่รูปแบบ SEZs อยู่ในลักษณะของพื้นที่อุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ที่เป็นรูปแบบของเขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zone : EPZ) ที่หากพิจารณารูปแบบ SEZs ของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นนิคมอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการส่งออก อยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางถนน ทางอากาศ หรือทางน้ำ อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ โดยในส่วนของ การจัดตั้ง SEZs บริเวณชายแดนนั้นจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างกัน โดยมีการกำหนดพื้นที่ SEZs เริ่มต้นขึ้นจากการผลักดันของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการเปลี่ยนระเบียบการขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจเข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ซึ่ง ADB ให้การสนับสนุนในรูปแบบของการช่วยเหลือในเชิงเทคนิค และงบประมาณ สศช. จึงได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนจากมติ คณะรัฐมนตรีในวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ แต่ไม่สามารถผลักดันได้เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายในบางประการ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๖” ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ในระยะแรก ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตาก และสงขลา และในระยะที่ ๒ อีก ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนครราชสีมา

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC โดยตรงคือ พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ในมาตรา ๙ ระบุว่า “ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หากคณะกรรมการนโยบายเห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งใด ก่อให้เกิดความไม่สะดวก ล่าช้า มีความซ้ำซ้อนหรือเป็นการเพิ่มภาระการดำเนินการโดยไม่จำเป็น หรือมีปัญหาอุปสรรคอื่นใด ให้คณะกรรมการนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งดังกล่าว หรือ มีกฎหมายขึ้นใหม่ เพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็ว” ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการตาม พ.ร.บ. มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและผลักดันให้มีการดำเนินการตามโครงการอย่างกว้างขวาง โดยในมาตรา ๑๐ ระบุให้มีคณะกรรมการ เรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” ประกอบด้วย

นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการรองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง อุตสาหกรรมดิจิทัลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงาน พาณิชยกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาธารณสุข และอุตสาหกรรม ขณะที่ผู้แทนด้านความมั่นคงที่ได้เข้าร่วมนั้น อยู่ในองค์ประกอบคณะกรรมการเพียงเล็กน้อย คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เท่านั้น อีกทั้งในมาตรา ๑๔ ที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานของรัฐ แต่มิได้เป็นส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น โดยเป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการนโยบาย และไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ซึ่งพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานจะได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยรวมไม่น้อยกว่า ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม และกฎหมาย ว่าด้วยเงินทดแทนนั้น จึงทำให้สำนักงานนี้มีความรับผิดชอบที่สำคัญและมีความอ่อนตัวในการดำเนินการอย่างมาก โดยมาตรา ๑๕ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับสำนักงานนั้น ใน (๗) ได้ให้อำนาจหน้าที่กับสำนักงานในการลงทุนหรือร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษและใน (๘) ก็ได้ให้อำนาจหน้าที่กับสำนักงานในการตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษได้ ซึ่งใน (๙) ก็ได้ให้อำนาจในการกู้ยืมเงินเพื่อใช้จ่ายในกิจการของสำนักงาน ซึ่งการดำเนินการตาม (๗) (๘) และ (๙) นั้นสามารถกระทำได้ เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการนโยบายแล้ว โดยคณะกรรมการนโยบายอาจกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ และในกรณีการดำเนินการตาม (๙) ถ้าเกินห้าสิบล้านบาทต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนอีกทั้งใน มาตรา ๒๙- มาตรา ๓๒ ได้มีการระบุถึงการจัดทำผังเมืองให้เกิดขึ้นสอดคล้องกับโครงการ EEC ขึ้นใหม่ได้ โดยผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองที่ใช้บังคับในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอยู่ก่อนวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนผังนั้นเป็นอันยกเลิกไป และให้ถือว่าแผนผังที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเป็นผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองสำหรับแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และให้มีผลใช้บังคับโดยไม่มีกำหนดเวลาสิ้นอายุ โดยให้เลขธิการหรือพนักงานของสำนักงานซึ่งเลขธิการมอบหมายมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง อีกทั้ง ในมาตรา ๓๕ ที่กำหนดว่าในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้มาซึ่งที่ดินหรือสิ่งทวียุทธภัณฑ์อื่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้สำนักงานมีอำนาจดำเนินการโดยวิธีการจัดซื้อ เช่า เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน เวนคืน ถมทะเล หรือโดยวิธีการอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด ก่อนการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ ความเหมาะสมทางการเงิน ตลอดจนผลกระทบและแนวทางหรือมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาผลกระทบดังกล่าว และความคุ้มค่า ที่ประชาชนในพื้นที่และรัฐจะได้รับ โดยในส่วนของการถมทะเลตามวรรคหนึ่งนั้น ให้สำนักงานได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยและ

กฎหมายว่าด้วยการประมง ทั้งนี้ ให้ที่ดินที่เกิดขึ้นจากการถมทะเลเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่สำนักงานมีอำนาจใช้ จัดหาประโยชน์ และดูแลรักษาเป็นการเฉพาะ ซึ่งที่ดินที่สำนักงานได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานมีอำนาจใช้หรือจัดหาประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด และถ้าเป็นที่ดินที่ได้มาจากการซื้อ เช่าซื้อ หรือแลกเปลี่ยนกับที่ดินที่ซื้อหรือเช่าซื้อ หรือมีผู้อุทิศให้ ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานและให้สำนักงานมีอำนาจขาย แลกเปลี่ยน หรือให้เช่าซื้อได้ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการและสำนักงานฯ โดยเฉพาะในเรื่องของการถมทะเล อยู่ในระนาบบนสุดในกระบวนการตัดสินใจ เนื่องด้วยเป็นการกำหนดให้มีการศึกษาหรือการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นพิจารณาที่มีนัยยะ ที่สามารถทำให้ก้าวข้ามนโยบาย หรือแนวคิดยุทธศาสตร์ที่สำคัญอื่น ๆ ได้ หากขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการรวมทั้งในมาตรา ๓๗ ที่ระบุว่า เพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ ที่กำหนดให้พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง และพื้นที่อื่นใดที่อยู่ในภาคตะวันออกที่กำหนดเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเป็นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ และมาตรา ๒๙ ที่กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำนโยบายและแผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินในภาพรวม แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค แผนการดำเนินงาน และแผนการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรที่สะดวกและรวดเร็วแก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งในมาตรา ๓๗ นี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ หรือให้สัมปทานแก่บุคคลซึ่งดำเนินการโดยมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตามกฎหมายดังต่อไปนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการภายในหรือภายนอกเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก คือ

๑. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง
๒. กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย
๓. กฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง
๔. กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน
๕. กฎหมายว่าด้วยทางหลวงสัมปทาน
๖. กฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ
๗. กฎหมายว่าด้วยการอื่นใดที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

โดยในการอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ หรือให้สัมปทานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการนโยบายคำนึงถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามกฎหมายนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าวให้เหมาะสมสำหรับการอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ หรือให้สัมปทานตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งเมื่อคณะกรรมการนโยบายอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ หรือให้สัมปทานแล้ว ให้แจ้ง ให้หน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทราบ โดยให้เลขาธิการหรือพนักงานของสำนักงานซึ่งเลขาธิการมอบหมาย มีฐานะเป็น เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตาม

กฎหมาย ตามวรรคหนึ่งด้วยดังนั้นภาพรวมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาตราดังกล่าว จึงสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างอำนาจหน้าที่และกระบวนการตัดสินใจที่เป็นร่วมเงทางด้านกฎหมายที่สูงกว่าเพื่อเอื้อให้การดำเนินการโครงการ EEC ไม่มีปัญหาอุปสรรคใด ๆ จากกฎหมายตามที่ระบุ

นโยบายและแผนพัฒนาของประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูง โดยพยายามแก้ไขจุดอ่อนของนโยบายก่อนหน้าที่ดำเนินการในรูปเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดชายแดน หรือกระบวนการพัฒนาในรูปแบบของนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งโครงการ EEC มีการส่งเสริม ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curve industries) และมีพัฒนาการในการส่งเสริมเป็น ๑๑ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่รัฐบาลมุ่งหวังให้ EEC ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออก คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่เดิมของโครงการพัฒนาอีสเทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard) ที่เกิดขึ้นในอดีต โดยในการดำเนินโครงการ EEC รัฐบาลได้ประกาศเสาหลักสำคัญ ๓ ประการคือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้แรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุน และการอำนวยความสะดวกในการลงทุน

ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น ได้มีทั้งการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิม เช่น สนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือมาบตาพุด ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสัตหีบ รถไฟรางคู่ และมอเตอร์เวย์ และการเริ่มโครงการใหม่ เช่น รถไฟความเร็วสูง เมืองอัจฉริยะ เป็นต้น ส่วนการให้แรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุนนั้น มีมาตรการทั้งในทางภาษีและไม่ใช้ภาษี โดยนักลงทุนในเขตส่งเสริมจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างมาก เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด ๑๕ ปี ที่เป็นอัตราที่ทำให้ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จะจัดเก็บของไทยต่ำที่สุดในอาเซียน หรือการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุดเหลือเพียงร้อยละ ๑๗ สำหรับบุคคลที่มีทักษะสูงในระดับโลก ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลไทยมีมาตรการในลักษณะดังกล่าว ที่นอกจากแรงจูงใจทางภาษีแล้ว นักลงทุนยังจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การเช่าที่ดินได้สูงสุด ๙๙ ปี การได้รับอนุญาตให้ทำธุรกรรมทางการเงินด้วยเงินตราต่างประเทศ และการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) ให้เสร็จภายใน ๑ ปี ส่วนเรื่องการอำนวยความสะดวกในการลงทุนนั้น จะมีการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยเลขาธิการของสำนักงานฯ สามารถอนุมัติหรือออกใบอนุญาตต่างๆ ได้ ทั้งที่เกี่ยวกับการควบคุมอาคาร การจดทะเบียนพาณิชย์ และการจัดสรรที่ดิน ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้สามารถก้าวพ้นปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านกฎระเบียบ หรือการให้บริการของรัฐที่บางส่วนยังขาดความเป็นเอกภาพ

การมุ่งมั่นดำเนินการตามมาตรการใน ๓ เสาหลักดังกล่าวจึงทำให้โครงการ EEC กลายเป็นโครงการที่น่าสนใจมากต่อนักลงทุน เมื่อเทียบกับการดึงดูดการลงทุนทั้งหลายของรัฐบาลไทยหรือในภูมิภาคที่เคยมีมา ซึ่งรัฐบาลหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การลงทุนในโครงการ EEC จะสามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ สนามบินอู่ตะเภา รถไฟรางคู่

และมอเตอร์เวย์ กำลังดำเนินการตามแผนเพื่อให้เกิดผลได้จริงตามโครงการที่ได้วางไว้ ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังและมาบตาพุด ที่บางส่วนต้องมีการถมทะเลนั้นยังต้องผ่านกระบวนการสร้างการยอมรับจากชุมชน ส่วนการพัฒนารถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อม ๓ สนามบินคือ ดอนเมือง สุวรรณภูมิ และอู่ตะเภา นั้น ยังนับเป็นความท้าทาย ซึ่งมูลค่าการลงทุนและโครงสร้างพื้นฐานที่จะเกิดขึ้นนี้จะก่อให้เกิดการจ้างงาน การขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงไทยเข้ากับห่วงโซ่การผลิต การบริการ หรือระบบโลจิสติกส์ของโลก รวมทั้งพลวัตความเชื่อมโยงในด้านอื่น ที่อาจทำให้ไทยกลายเป็นประเทศส่งออกรายใหญ่ในเอเชีย และเกิดพลวัตความเป็นผู้นำ หรือแม้กระทั่งการขับเคลื่อนให้เกิดสถานการณ์ด้านความมั่นคงในมิติต่าง ๆ ติดตามมา

แผนภาพที่ ๒ - ๔ โครงการพัฒนาอู่ตะเภาเป็น “แอร์พอร์ต ซิตี้”

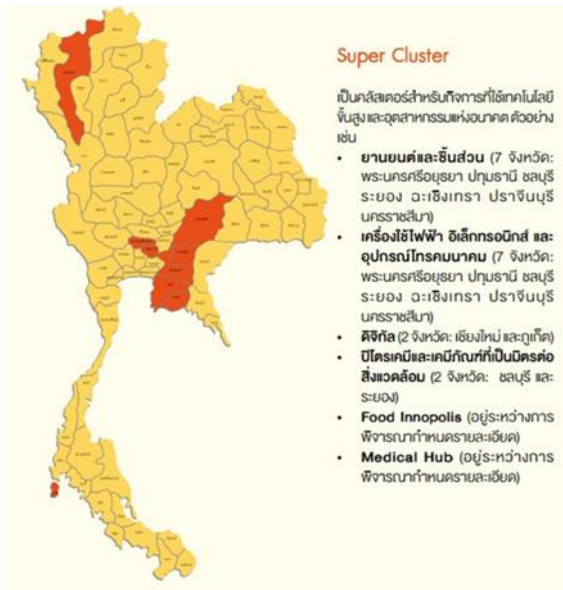

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดชลบุรี, ๒๕๖๐

ทั้งนี้หลังจากที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในการดำเนินโครงการ EEC ในพื้นที่ ๓ จังหวัด ประกอบด้วย ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ได้มีการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำรายละเอียดโครงการ EEC โดยจัดให้มีแผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งทั้งระบบ แผนดำเนินการด้านผังเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว และจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ โดยอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะอยู่ในเขต EEC จะประกอบไปด้วย Super Cluster/Cluster ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต พร้อมกับอุตสาหกรรมเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลแล้วนั้น ในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกได้เป็นกลไกหลักในการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมจะเป็นเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษเพื่อเสนอให้คณะกรรมการนโยบายฯ ออกประกาศ และสำนักงานยังมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานที่เรียกว่า “รายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์” หรือ SEA (Strategic Environmental Assessment) ในพื้นที่เขต EEC ทั้งหมด ซึ่งมีผลเทียบเท่ากับการจัดทำรายงาน EIA ของคณะกรรมการนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ รายงาน SEA จะครอบคลุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภคที่จะ

เกิดขึ้นในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตจนอาจกล่าวได้ว่ารายงาน SEA ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการจะมีผลเทียบเท่ากับรายงาน EIAหรือถ้าผ่านรายงาน SEA แล้วก็ไม่ต้องจัดทำรายงาน EIA อีก

แผนภาพที่ ๒ – ๕ Super Cluster

ที่มา : อนาคตไทยก้าวไกลด้วยคลัสเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ๒๕๕๘

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาพื้นที่ EEC ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายฯ กองทุนนี้ ที่จะมีหน้าที่ในการเยียวยา พื้นฟูพื้นที่ชุมชนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ EEC โดยเงินกองทุนเบื้องต้นจะมาจากงบประมาณของรัฐบาลส่วนหนึ่งและมีความเป็นไปได้ว่าผู้ประกอบการที่อยู่ในเขต EEC จะต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็นผู้กำหนด ซึ่งสำนักงานเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ มีอำนาจในการจัดสรรที่ดิน การควบคุมการใช้ประโยชน์ของที่ดิน การร่วมลงทุน/ลงทุนในรูปของการตั้งบริษัท/บริษัทมหาชน ในเขต EEC การออกใบอนุญาต/การอนุญาตในการควบคุมอาคาร การจดทะเบียนประกอบกิจการ การตั้งโรงงาน ซึ่งการอนุญาต หรือขออนุญาตเหล่านี้เดิมอยู่ในอำนาจตาม พ.ร.บ. ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ถูกโอนให้มาอยู่ในอำนาจของเลขาธิการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และยังสามารถที่จะตั้งศูนย์ประสานงานด้านการบริการลงทุนแบบศูนย์บริการร่วมหรือ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักลงทุนที่จะเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกได้อีกด้วย

แผนภาพที่ ๒ - ๖ ๔ กลุ่ม ๑๕ โครงการ และ ๕ โครงการหลัก

4 กลุ่ม 15 โครงการ และ 5 โครงการหลัก

ที่มา : สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC), ๒๕๖๐

โดยในด้านสิทธิประโยชน์ของการลงทุนนั้น ผู้ลงทุนจะได้รับการ “ยกเว้น” หรือ “ลดหย่อน” ภาษีใน ๒ กรณีคือ สิทธิภายใต้ พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ ภาษีนิติบุคคลจะได้รับการ “ยกเว้น” ไม่เกิน ๑๓ ปี (จากเดิม ๘ ปี) นักลงทุนต่างดาวสามารถซื้อที่ดินได้ (เช่าที่ราชพัสดุได้ ๕๐+๔๔ ปี ภายใต้ พ.ร.บ.เขตเศรษฐกิจพิเศษ) และได้รับอนุมัติการทำงานได้เป็นระยะเวลา ๔ ปี ที่กำหนดสิทธิในการถือครองเงินตราต่างประเทศได้โดยไม่ต้องรีบแลกเป็นเงินบาท และอนุญาตให้ธนาคารต่างประเทศสามารถเข้ามาเปิดสำนักงานบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้กับสิทธิภายใต้ พ.ร.บ. กองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่วนภาษีนิติบุคคล “ยกเว้น” ไม่เกิน ๑๕ ปี ภาษีบุคคลธรรมดาสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามาเป็น ๐ % หรือ ๑๕ % โดยสิทธิเหล่านี้จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

แผนภาพที่ ๒ - ๗ ประเมินงบการลงทุนรวมทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดชลบุรี, ๒๕๖๐

และจากการที่ไทยมีความพร้อมเป็น “Biodiversity Hotspots” หรือมีความหลากหลายในการปลูกพืชเชิงพาณิชย์ อาทิ ข้าว อ้อย ยางพารา และมันสำปะหลัง นั้น จึงเป็นโอกาสในการลงทุนธุรกิจเชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยที่ปรับตัวตามกระแส “Bio Economy” โดยขยายธุรกิจสู่ไบโอพลาสติกและเคมีชีวภาพมากขึ้น ขณะที่ธุรกิจท่องเที่ยวจะเติบโตหลังการพัฒนา “ท่าอากาศยานอู่ตะเภา” ที่จะช่วยดึงดูดเที่ยวบินเช่าเหมาลำบินตรงสู่พัทยา โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนและรัสเซียที่มีสัดส่วนถึง ๔๕% ของตลาดนักท่องเที่ยวในพัทยาในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๑) ขณะที่แผนการพัฒนา “ท่าเรือน้ำลึกจุกเสม็ด” จะช่วยสร้างรายได้ให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นมาก นอกจากนี้โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-ระยอง ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จในอีก ๔-๕ ปีข้างหน้าจะมีผลให้มีการเดินทางเข้าสู่ภาคตะวันออกมากขึ้น รวมทั้งธุรกิจอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจค้าปลีกและพื้นที่ค้าปลีก ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งในส่วนของอสังหาริมทรัพย์นั้น จะได้แรงหนุนจากโครงการพัฒนาเมืองใหม่ เนื่องจากศักยภาพพื้นที่ที่เป็นทั้งแหล่งงาน แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งท่องเที่ยว จึงมีแนวโน้มในการกระจุกตัวของประชากรสูง โดยเฉพาะใน จ.ชลบุรี และ จ.ระยอง ขณะที่ จ.ฉะเชิงเทราจะกลายเป็นเมืองที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพฯ ผังตะวันออกในอนาคต จึงคาดว่าจะมีการลงทุนโครงการอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ซึ่งเบื้องต้นเชื่อว่าจะมีการลงทุนในเขต EEC จำนวน ๑.๕ ล้านล้านบาท ภายในระยะเวลา ๕ ปี แบ่งเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท การก่อสร้างเมืองใหม่-โรงพยาบาล-โรงเรียน-ที่อยู่อาศัย ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และการท่องเที่ยวคุณภาพ/เชิงคุณภาพ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

แผนภาพที่ ๒ – ๘ Urban Area Map

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

ทั้งนี้ นโยบายและแผนพัฒนาของประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกนั้น อยู่ภายใต้ร่มเงายุทธศาสตร์ที่สำคัญคือกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ระบุว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หรือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีแนวยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ๖ ประการคือ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งการที่จะให้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงยึดกรอบการพัฒนาดังกล่าวมากำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน เป็นแนวทางของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเรื่องที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ : พัฒนาคนทุกช่วงวัยเพื่อให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะการพัฒนาและดูแลผู้สูงอายุที่มีสัดส่วนสูงขึ้น ในสังคมสูงวัยทั้งการสร้างงานที่เหมาะสม การฟื้นฟูและดูแลสุขภาพเพื่อชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรัง การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงวัย มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นฐานการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และรองรับการลดลงของขนาดกำลังแรงงาน โดยยกระดับคุณภาพ การศึกษา และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ ๒๑ การป้องกันและควบคุมปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี การสร้างคามอยู่ดีมีสุขในครอบครัวไทย รวมทั้งการเสริมสร้างบทบาท ของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทางสังคม

ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาสให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก รวมถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนได้ เต็มศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน : โดยวางรากฐานในการพัฒนาทุนมนุษย์ องค์กรความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การพัฒนา SMEs และสร้างผู้ประกอบการ และเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยอาศัยปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ทั้งทุนมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ : เร่งพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ที่เป็นเป้าหมาย อันได้แก่ อุตสาหกรรมระบบราง อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงและการผลิตชิ้นส่วน อากาศยาน อุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน รวมถึงการส่งเสริมผู้ประกอบการ ไทยในการสร้างเครือข่ายการขนส่งระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม: ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม เพื่อมุ่งขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ อันเป็นการ สนับสนุนประเทศให้ก้าวเข้าสู่การแข่งขันในศตวรรษหน้า

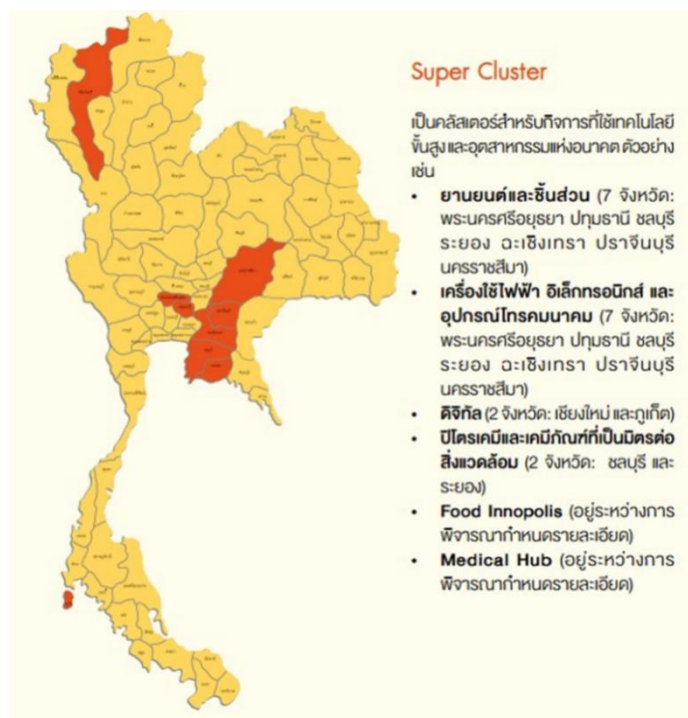
ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ: เพื่อรักษาฐานเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง สนับสนุน การเชื่อมโยงในภูมิภาค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่โดยครอบคลุมใน (๑) การพัฒนาภาค (๒) การพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค (๓) การพัฒนาพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักบริเวณชายฝั่งทะเล ตะวันออก และ (๔) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมถึงความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคลัสเตอร์ อุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพ

ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาค : ประสานและพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างประเทศทั้งในเชิงรับและรุกอย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการดูแลการดำเนินงานตามข้อผูกพันและพันธกรณีต่าง รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการทางด้านศึกษา การเงิน สุขภาพ โลจิสติกส์ และการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มีการระบุโครงการและแผนการดำเนินการเป้าหมายที่สำคัญ ๔ ประการ ซึ่งได้กำหนดให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษถือเป็น ๑ ใน ๔ เป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาของแผนซึ่งภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็น ๒ ประเภทหลัก คือ

๑. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Border SEZs) : กำหนดให้พื้นที่จังหวัดที่มีที่ตั้งบริเวณชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การผลิตกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีการจัดตั้ง SEZs บริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อมุ่งหวังให้ SEZs จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการประกอบธุรกิจที่ใช้แรงงานเข้มข้น ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นบริเวณชายแดนหรือประเทศเพื่อนบ้าน และธุรกิจด้านโลจิสติกส์

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษคลัสเตอร์ (Cluster-Based SEZs) : สำหรับธุรกิจที่ไม่เหมาะกับชายแดน และธุรกิจที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต อาทิ กิจการวิจัยและพัฒนา กิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และใช้ แรงงานน้อย เป็นต้น วัตถุประสงค์การจัดตั้ง SEZs แบบ Cluster เพื่อเชื่อมโยงกับผู้ผลิตต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อุตสาหกรรมสนับสนุนสถาบันการศึกษา สถาบันเฉพาะทาง หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน โดย SEZs แบบ Cluster แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบหลัก คือแบบ Super Cluster และ คลัสเตอร์อื่นๆ

แผนภาพที่ ๒ – ๙ Super Cluster

ที่มา : อนาคตไทยก้าวไกลด้วยคลัสเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ๒๕๕๘

ในส่วนของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดนนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยงภูมิภาคในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดนซึ่งมีความเชื่อมโยงสู่ระดับภูมิภาค โดยเฉพาะข้อตกลงและพันธกรณีที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับ SEZs ซึ่งในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจหรือAEC Blueprintอันประกอบไปด้วยหลักการ ๔ ประการ คือ

๑. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม

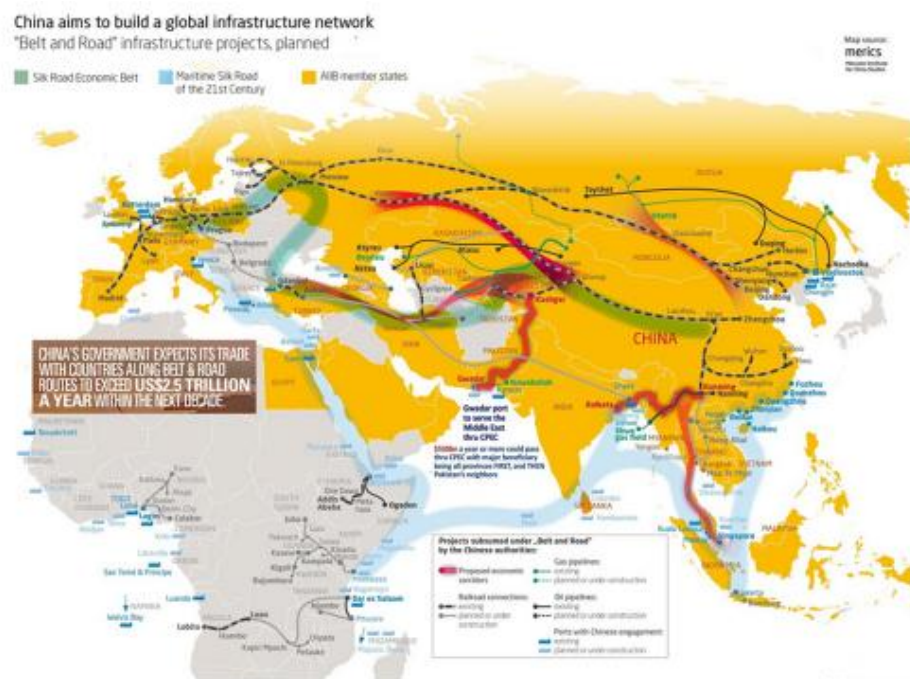
๒. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันของอาเซียน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)

๓. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ซึ่งเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศ สมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ของอาเซียน เช่น การสนับสนุน การพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น ความคิดริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่ม ของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

๔. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับ ประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าที่ร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก นอกจาก AEC Blueprint แล้ว ยังมีกลไกในการขับเคลื่อนอื่นๆ ได้แก่ การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ด้านเศรษฐกิจอาเซียน (Senior Economic Officials' Meeting - SEOM) และการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ อาเซียน (ASEAN Economic Ministers' Meeting - AEM)

ความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

แผนภาพที่ ๒ – ๑๐ China aims to build a global infrastructure network

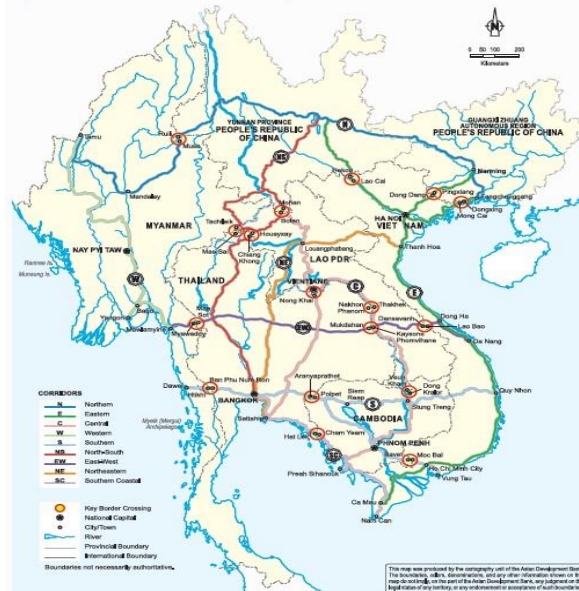

ที่มา : Mercator Institute for China Studies (MERICS)

ความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่สำคัญคือความเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) ซึ่งเชื่อมโยง ๓ ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ไทย ลาว และเวียดนาม ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ที่เชื่อมโยง ๓ ประเทศ คือ ประเทศไทย กัมพูชา และเวียดนาม ทั้งนี้ ADB ได้กำหนดพื้นที่ชายแดนที่สำคัญของภูมิภาค ซึ่งสำหรับประเทศไทย ADB ได้กำหนดพื้นที่ชายแดนที่สำคัญของภูมิภาค ๙ แห่ง ประกอบด้วย (๑) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (๒) อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (๓) จังหวัดหนองคาย (๔) จังหวัดนครพนม (๕) จังหวัดมุกดาหาร (๖) อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว (๗) อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด (๘) จังหวัดกาญจนบุรี และ (๙) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเชื่อมโยงถึง ๖ เส้นทาง ซึ่งงานวิจัยของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (International Institute for Trade and Development : ITD) ชี้ให้เห็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผ่านกลไกการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ระบบโครงข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่ง (Logistic Corridor) เป็นเครื่องมือสนับสนุน อย่างไรก็ตาม ITD ยังชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจะมีประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาอย่างสูงสุด โดยปัจจุบันพบว่าเส้นทางคมนาคมของประเทศไทยมีความสะดวกมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะเดียวกันกฎระเบียบและพิธีการศุลกากรอันเนื่องมาจากบทบังคับใช้ของแต่ละประเทศที่มีการหล่อมล้าหรือไม่สอดคล้องก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การพัฒนาชะงักงัน

แผนภาพที่ ๒ - ๑๑ ADB Southeast Asia Department

ที่มา: ADB Southeast Asia Department, technical assistance (TA) consultants (TA 8042-REG); discussions at the Third Meeting of the GMS Task Force on Urban Development in Vientiane, Lao People’s Democratic Republic (11–12 September 2014); and via videoconference (22 May 2015).

โดยขณะนี้แนวนโยบายและการสั่งการจากรัฐบาล ได้ขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคโดยตรง โดยเฉพาะการที่กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินยุทธศาสตร์พันธมิตรด้านการค้า-ลงทุนกับต่างประเทศโดยเฉพาะกับจีน ที่มีคณะนักธุรกิจจีนและฮ่องกงเยือนไทยมาโดยลำดับ ซึ่งมีการตั้งเป้าหมายให้สามารถดึงเงินเข้ามาลงทุนในโครงการ EEC เพื่อผลักดันให้ไทยเป็นเกตเวย์ลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อเจาะเข้าสู่ตลาดจีนตอนเหนือและผนวกกับ ๑๑ มณฑลของจีนทางตอนใต้ ตามความตกลงที่มีในกรอบเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำจูเจียง (Pan Pear River Delta : PPRD) ซึ่งกลุ่ม PPRD มีขนาดใหญ่เท่ากับเศรษฐกิจของกลุ่มอาเซียน ทั้งในด้านประชากร มูลค่าการค้าและการลงทุน และเป็นประตูเชื่อมโยงเส้นทางสายไหมยุคใหม่ของจีน (Belt Road Initiative: BRI) ทั้งเส้นทางรถไฟและเส้นทางเดินเรือเชื่อมโยงกับอาเซียน ซึ่งขณะนี้หอการค้าไทย-จีน และการกระทรวงพาณิชย์ มีการทำสัญญาเพื่อก่อให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมมูลค่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์พันธมิตรระหว่างไทย-จีน ที่มีกลไกสำคัญคือคณะกรรมการร่วมว่าด้วยการค้า การลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-จีน (Joint Committee on Trade, Investment and Economic Cooperation : JC) ที่จะผลักดันการค้าการลงทุนระหว่างกัน และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในทุกมิติ ที่ไทยสามารถเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงประเทศลุ่มแม่น้ำโขง หรือ “เกตเวย์ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง” เชื่อมไปสู่จีนตอนเหนือ-เมียนมา-อินเดีย ผ่านเส้นทาง ๓ ประเทศ (Trilateral Highway) ที่ได้เริ่มก่อสร้างแล้วคงเหลือเพียงการปรับปรุงสะพานเชื่อมต่อที่คงใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๒ปี ซึ่งไทยจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์ล่วงหน้า เพื่อให้เอกชนสามารถเตรียมการลงทุนในอนาคตได้ เนื่องด้วย ๑๑ มณฑลในกลุ่ม PPRD นี้มีศักยภาพในด้านการลงทุนด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย มณฑลกวางตุ้ง มีความพร้อมในด้านการผลิตและศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์, มณฑลฝูเจี้ยน-เจียงซี-หูหนาน ด้านอุตสาหกรรมพลังงาน ปิโตรเลียมและถ่านหิน, มณฑลกุ้ยโจวด้านพลังงานไฟฟ้า, มณฑลเสฉวน แรงงานคุณภาพสูง, มณฑลยูนนาน ด้านการท่องเที่ยว, มณฑลไห่หนาน ด้านอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ, เขตปกครองตนเองกว่างซี ด้านแร่ธาตุ พลังงาน และการท่องเที่ยว, ฮ่องกง ด้านการค้า การเงิน บริการ และมาเก๊า ธุรกิจบันเทิงและท่องเที่ยวครบวงจร โดยปัจจุบันกลุ่ม PPRD มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ พื้นที่ทดสอบ International Gateway ฐานการผลิตขั้นสูง-อุตสาหกรรมบริการสมัยใหม่ ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาสำหรับพื้นที่ใกล้เคียง โดยขณะนี้ไทยมีความตกลงเขตการค้าเสรีกับจีน ทั้งในกรอบอาเซียน-จีนที่ทยอยลดภาษีมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบันที่ตัวเลขการค้าระหว่างกันเพิ่มขึ้น ๒.๕ เท่าจาก ๑๔๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ไทยได้ลดภาษีสินค้ากลุ่มสุดท้าย จำนวน ๔๐๐ รายการ เป็น ๐-๕% ขณะที่อาเซียนได้ตั้งเป้าจะเพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างกันเป็น ๑ เท่าตัว หรือประมาณ ๑ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ภายในปี ๒๕๖๓ ที่ไทยคาดหวังว่าจะสามารถผลักดันการค้าระหว่างกันเพิ่มขึ้นได้เท่าตัวเช่นเดียวกัน โดยปัจจุบันการค้าไทย-จีนมีมูลค่า ๖๕,๘๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาคการลงทุนมีมูลค่า ๙.๘ พันล้านเหรียญสหรัฐ

โดยในส่วนของแรงจูงใจนั้น ไทยลดภาษีสินค้าภายใต้กรอบอาเซียน-ฮ่องกง ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งฮ่องกงถือเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมยุคใหม่ของจีน หรือ Belt Road Initiative (BRI) จึงจำเป็นต้องมีการสร้างสัมพันธ์มิตรต่อกันเพื่อเชื่อมโยงกับ China Indochina Economic Corridor โดยสภาพัฒนาการค้าฮ่องกง (Executive

Director of Hong Kong Trade Development Council-HKTDC) จะเป็นหน่วยงานหลักในการนำทีมเอกชนสู่โครงการ EEC

ทั้งนี้ในส่วนของนโยบายการเป็นเขตเวทย์ประเทศลุ่มแม่น้ำโขงนั้น นับว่ามีโอกาสเป็นไปได้สูง เพราะมีการลงทุนในระบบโลจิสติกส์ที่มีความพร้อม ทั้งเส้นทางเชื่อมโยงไทย-จีน เช่น R3A เชื่อมไทย-ลาว-จีน โดยจีนมีการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงมาต่อเชื่อมแล้ว ซึ่งหากไทยสามารถเชื่อมโยงภูมิภาคได้ ไม่เพียงจะเปิดตลาดขนาดใหญ่ที่มีจำนวนประชากร ๑,๔๐๐ ล้านคน แต่ยังช่วยส่งเสริมการลงทุนและการใช้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกันในห่วงโซ่การผลิตและจีนมีการลงทุนในอาเซียน ๗๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ซึ่งคิดเป็น ๑๗% ของการลงทุนในต่างประเทศ โดยจีนสนใจลงทุนในกัมพูชา เวียดนาม เมียนมา และอินโดนีเซีย เพราะมีค่าแรงงานต่ำแม้ในช่วงหลังจะลดการลงทุนในเวียดนามลง เพราะมีกฎระเบียบมาก อีกทั้งจีนมีนโยบายลดการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหนักในประเทศ เช่น เหล็ก ปูนซีเมนต์ เซรามิก เพื่อลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แต่หันมาลงทุนตั้งโรงงานเหล่านี้ในอาเซียน ทั้งยังมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในอาเซียน โดยมีการกำหนดเงื่อนไขให้ใช้สินค้ากลุ่มนี้จากโรงงานของจีนด้วย ขณะที่ลาวและเมียนมาก็พยายามดึงดูดการลงทุนจากจีน โดยลาวกำลังเร่งสร้างทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน เพื่อรองรับการลงทุนและความร่วมมือกับจีน ขณะที่เมียนมาพยายามผลักดันธุรกิจด้านการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ การผลิตปุ๋ยเคมี การเกษตรและการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ตลาดชายฝั่ง และการบริการกับจีนจึงมีแนวโน้มให้เกิดความเชื่อมโยง แม้นโยบายเส้นทาง BRI ไม่ได้มุ่งที่อาเซียนโดยตรงนัก แต่นโยบายนี้มีการทบทวนและปรับเปลี่ยนตลอดเวลา

แนวคิดนายกรัฐมนตรีนายพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่สะท้อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กล่าวภายหลังการเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และเยี่ยมชมโครงการพัฒนาสนามบินนานาชาติอู่ตะเภาเมื่อ ๕ เม.ย. ๒๕๖๐ ว่า “วัตถุประสงค์ของ EEC คือ ต้องการสร้างฐานเศรษฐกิจในประเทศ โดยเหตุผลเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ดังนั้นต้องเชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานราก เน้นความเจริญเติบโตภายใน ตนเป็นห่วงในเรื่องของการใช้งบประมาณในระยะยาว ซึ่งต้องมีรายได้ที่เพียงพอเพื่อมาดูแลคนในประเทศ รัฐบาล คสช. ไม่ได้ส่งเสริมให้คนมีรายได้อย่างเดียว แต่ต้องการให้เกิดความเข้มแข็งพัฒนาตัวเอง ก้าวสู่เศรษฐกิจ ๔.๐ ถ้าไม่พัฒนารัฐบาลและประชาชนก็จะมีปัญหาในวันข้างหน้า ดังนั้นต้องสร้างความเข้มแข็งไปด้วยกัน อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการปรับระเบียบกติกาเพื่อเอื้อต่อการลงทุนในด้านต่างๆ”

“EEC ถือเป็นก้าวแรกของการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ไม่ติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง วันหน้าอาจจะมีระเบียงเศรษฐกิจภาคเหนือ ได้ ตะวันออก ตะวันตก เชื่อมต่อด้านเศรษฐกิจกับประชาคมโลก วันนี้เรามีเขตเศรษฐกิจพิเศษใน ๑๐ จังหวัดแล้ว วันหน้าจะต้องเจริญเติบโตยิ่งขึ้น เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้ แต่จะต้องมีมิตรประเทศมาร่วมลงทุน จากการพูดคุยกับนักธุรกิจต่างมีความพอใจในโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้น ที่สำคัญคือการสร้างความไว้วางใจ

ต่อรัฐบาลกับนักลงทุนให้ได้ เพื่อลดความหวาดระแวง โดยสร้างผลประโยชน์ที่เท่าเทียมและเป็นธรรม เกิดผลแก่ประชาชนโดยรวม การดำเนินการจากกระทบต่อประชาชนในพื้นที่บ้าง แต่รัฐบาลพร้อมดูแล”

“อย่าเพิ่งไปแตกตื่นตกใจแล้วนำไปสู่ความไม่ร่วมมือ ขอร้อง ความก้าวในปัจจุบันคือ เรื่องกฎหมาย สิทธิประโยชน์ รับฟังอุปสรรคต่างๆ ในการลงทุนซึ่งเตรียมการอย่างอื่นไว้ค้อยข้างจะ เรียบร้อยแล้ว ทั้งเรื่องการอำนวยความสะดวก เรื่องกฎหมายที่เดินหน้ามาโดยตลอด นั่นคือสิ่งที่เรา ปฏิรูปมาตลอด ถ้าไม่ปฏิรูปอย่างนั้น ไม่คิดเรื่องเล็กๆ เหล่านี้มาก่อน จะทำวันนี้ไม่ได้เลย เราใช้เวลา ถึง ๒ ปีกว่าถึงจะเดินหน้าได้มาถึงวันนี้ ก่อนที่จะเดินไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ถือเป็นารเริ่มต้นที่ ทุกอย่างไม่สามารถได้มาเร็ว หรือได้มาโดยเปล่า”

“เรารับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการในประเทศและต่างประเทศจำนวนมากซึ่งมี ทำที่และแนวโน้มให้ความสนใจมาก พร้อมมีความพอใจต่อการที่เราเตรียมการรองรับไว้ได้ทั้งหมด อยากรเน้นย้ำว่า การพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีหลาย หน่วยงานต้องค้อยๆ ปรับแก้ออกมา โดยจะเน้นย้ำปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด คือแรงงานที่มีฝีมือ และอยากให้ประเทศไทยมีการพัฒนาในเรื่องภาษา ขณะที่สิ่งที่เรายัง ขาดอยู่วันนี้ คือ แรงกระตุ้น คนไทยไม่ได้มีน้อยกว่าใครหรือไม่เก่ง คนไทยฉลาด แต่ต้องใช้ความฉลาด เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยความกระตือรือร้น และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลทุกรัฐบาลบูรณาการ”

“ตนขอฝากพุงนี้ช่วยกันสร้างสิ่งดีๆ ให้กับประเทศไทยใหม่ ถ้าไม่ทำวันนี้ อนาคตมันก็ไม่ มี ต้องทำวันนี้แก้ไขปัญหาคือวันนี้ให้เดินหน้า และสร้างอนาคตจากวันนี้ไปวันหน้า ด้วยการเริ่มต้นโครงการ ลักษณะแบบนี้ไปเรื่อยๆ เมื่อถึงเวลาที่มีรัฐบาลก็จะสานต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สำคัญขอขอบคุณกองทัพเรือ หลายคนอาจสงสัยว่าเหตุใดเศรษฐกิจมาเกี่ยวกับกองทัพเรือ จะเอาประโยชน์ให้กองทัพเรือหรือเปล่า ตนขอบอกว่าไม่ใช่ เดียวมาเป็นประเด็นเหมือนกับอย่างอื่น พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ของหน่วยงานความมั่นคง ในวันนี้เรามีข้อตกลงซื้อขายหรือระหว่างกันในการใช้ประโยชน์ ทั้งสองส่วนคือเชิงพาณิชย์และความมั่นคงให้ได้ โดยมีการจัดทำพื้นที่ต่างๆ เรียบร้อยทั้งวันนี้และ อนาคตขอให้เข้าใจกันด้วย”

แนวคิดดังกล่าวจึงสามารถสะท้อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ได้ว่า ฐานเศรษฐกิจของ ประเทศมีนัยสำคัญยิ่งต่อความมั่นคง ซึ่งต้องพิจารณาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและ ภายในประเทศ โดยการดำเนินยุทธศาสตร์ต้องก่อให้เกิดสภาพความสมดุลในการบริหารจัดการงบประมาณ มีการกระจายประโยชน์ครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศ อย่างยั่งยืนนอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึง ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศที่ใช้มิติเศรษฐกิจเป็นกลไกในการขับเคลื่อนความเชื่อมโยง ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่สู่ระดับประเทศเชิงองค์รวมในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการดำเนินโครงการ และยุทธศาสตร์การต่อสู้ แบบเบ็ดเสร็จหรือยุทธศาสตร์การระดมสรรพกำลัง โดยเฉพาะการที่กองทัพเรือซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ ด้านความมั่นคงที่มีความเชื่อมโยงกับโครงการ EEC ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มกำลัง

แนวคิดเพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างสาธารณะและส่วนตัว

แนวความคิดนี้ เบนน์และกัส (๑๙๘๓ อ้างถึงจาก ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์ ๒๕๕๙) เสนอต้นแบบ (Model) แนวคิดเพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างสาธารณะและส่วนตัว ด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ส่วน คือ การเข้าถึง (Access) ตัวแทน(Agency) และผลประโยชน์ (Interest) บนพื้นฐานสาธารณะทางกายภาพ

หลักเกณฑ์แรก การเข้าถึง (Access) นั้นยังประกอบด้วย ๔ เกณฑ์ย่อยที่ลงรายละเอียดในการนิยามถึงพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งหลักเกณฑ์ย่อยประการที่หนึ่งคือการเข้าถึงเชิงกายภาพ ที่เป็นการเข้าถึงสู่สภาพแวดล้อมทางกายภาพบนหลักเกณฑ์ว่าพื้นที่สาธารณะเปิดสำหรับทุกคน เป็นสถานที่ที่ทุกคนมีสิทธิในการใช้พื้นที่ โดยในแนวคิดของ เบนน์และกัส ยังให้ความเห็นว่สถานที่และพื้นที่ (Places and Spaces) นั้นจะเป็นสาธารณะเมื่อผู้คนเข้าถึงได้และพื้นที่จะกลายเป็นพื้นที่ส่วนตัวเมื่อมีการใช้สิทธิเหนือพื้นที่ในการเลือกสรรผู้คนที่ถูกอนุญาตและถูกกีดกันในการเข้าใช้สถานที่และพื้นที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตามจากนิยามดังกล่าวพื้นที่ส่วนตัวนั้นสามารถเข้าถึงได้และมีสิทธิในการใช้พื้นที่ได้จากทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนจากหลายๆ กลุ่ม ทั้งนี้ต้องอยู่บนเงื่อนไขของการปฏิเสธหรือได้รับอนุญาตให้มีสิทธิในการเข้าถึงพื้นที่ เกณฑ์ย่อยประการที่สองคือ การเข้าถึงกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ (Access to Activities and Intercourse) จากหลักเกณฑ์นี้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีการแลกเปลี่ยนเชิงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นกระบวนการทำให้เกิดความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ได้จากทุกๆ คนในการเลี้ยงไม่ให้เกิดสิทธิพิเศษที่ทำให้เป็นพื้นที่ส่วนตัว เกณฑ์ย่อยประการที่สามคือการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) ที่สัมพันธ์กับการควบคุมของการเผยแพร่ข้อมูล เบนน์และกัสมองว่าข้อมูลนั้นจะเป็นข้อมูลส่วนตัวถ้าข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การควบคุม ในทางกลับกันข้อมูลจะเป็นสาธารณะได้ถ้าข้อมูลนั้นถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะ และเกณฑ์สุดท้าย คือ การเข้าถึงทรัพยากร (Access to Resources) ตามความหมายนี้ทรัพยากรที่เป็นสาธารณะนั้นเป็นของทุกคนในสังคมและสาธารณชนสามารถใช้ได้ในฐานะที่เป็นทรัพยากรสาธารณะ ในทางกลับกันทรัพยากรจะไม่เป็นสาธารณะถ้ามีการหวงห้ามหรือถูกจำกัดการใช้งานโดยบางคนหรือบางกลุ่มในเกณฑ์นี้ทำให้เกิดคำถามว่าใครเป็นผู้ควบคุมการเข้าถึงทรัพยากรซึ่งมีผลต่อการกำหนดพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนตัว

หลักเกณฑ์ที่สองตัวแทน (Agency) ตามแนวคิดของเบนน์และกัส ความเป็นสาธารณะหรือความเป็นส่วนตัวนั้น ถ้าตัวแทนแสดงบทบาทเหมือนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์สาธารณะเพื่อคนในชุมชนเมืองรัฐนั้นเรียกว่า ตัวแทนสาธารณะในทางตรงข้ามการกระทำดังกล่าว เพื่อประโยชน์ส่วนตัวย่อมกลายเป็นตัวแทนเอกชนการกระทำและการตัดสินใจดังกล่าวของตัวแทนนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการเป็นพื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่ส่วนตัวทั้งในกรณีการที่พื้นที่จะเป็นทรัพยากรสาธารณะหรือส่วนตัวโดยที่มีการควบคุมผ่านตัวแทนนั่นเอง พื้นที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อยู่ภายในพื้นที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการดูแล เพื่อสาธารณะโดยภาครัฐในขณะที่พื้นที่ของเอกชนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆบนพื้นที่ก็ต้องได้รับการควบคุมดูแลจากภาคเอกชน

หลักเกณฑ์สุดท้ายคือผลประโยชน์ (Interest) ที่ในมิติของความแตกต่างของสาธารณะและส่วนตัวเป็นความเกี่ยวเนื่องกับสภาพภาพของคนและหรือกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์บางอย่างหรืออีกนัยหนึ่งเป็นการได้รับผลประโยชน์จากพื้นที่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากร ซึ่งจากการนิยาม

ผลประโยชน์ในแนวคิดดังกล่าวนี้มีผลต่อการกำหนดกลุ่มผู้ใช้ที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ในแง่ของการเป็นทรัพยากรทั้งที่ได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์ที่สัมพันธ์กับทั้ง ๓ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างสาธารณะและส่วนตัวที่นำไปสู่การนิยามที่เป็นไปได้ของพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวที่นำไปสู่การนิยามความเป็นสาธารณะในลำดับต่อไป

ดังนั้นตามแนวคิดนี้จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ การเชื่อมโยงระหว่างโครงการ EEC กับสิทธิระดับปัจเจก ที่โครงการสามารถส่งผลกระทบต่อ ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ ต้องทำความเข้าใจในระดับผลประโยชน์แห่งชาติหรือในระดับรัฐชาติ (Nation State) และในระดับวิถีคิดที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง (Human Centric Paradigm) ซึ่งความแตกต่างระหว่างสาธารณะและส่วนตัว ตามหลักเกณฑ์ของการเข้าถึงการเป็นตัวแทนและผลประโยชน์นั้น ได้แจ่มแจ้งให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปิดสำหรับทุกคนหรือเฉพาะเป็นพื้นที่ส่วนตัว การเข้าถึงกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ ในการแลกเปลี่ยนเชิงกิจกรรมต่างๆ ได้จากทุกๆ คน หรือเกิดสิทธิพิเศษเป็นพื้นที่ส่วนตัว และการเป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลสาธารณะรวมทั้ง การเข้าถึงทรัพยากรสาธารณะ หรือการถูกจำกัดให้ใช้งานเฉพาะบางคน บางกลุ่ม ตลอดจนสามารถวิเคราะห์การแสดงบทบาทเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์สาธารณะ หรือการแสดงบทบาทเป็นตัวแทนของเอกชนและผลประโยชน์ในระดับสาธารณะและระดับส่วนตัวที่การดำเนินโครงการ EEC จำเป็นต้องพิจารณาอย่างสมดุลและรอบคอบ

ทฤษฎีสภาวะไร้กฎหมาย (Theory of Anomie)

งานวิจัยนี้ได้้นำทฤษฎีสภาวะไร้กฎหมายของอีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส และเป็นผู้บัญญัติศัพท์คำว่า “Anomie” ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๙๓ จากผลงานชื่อ The Division of Labor in Society มาร่วมวิเคราะห์ ซึ่ง “Anomie” นี้เป็นภาษากรีก แปลว่า กฎหมายไร้ความหมาย (Lawlessness) โดยเดอร์ไคม์สนใจในเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมชนบท (Folk Society) ไปสู่สังคมใหม่ (Modern Society) ที่จะทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม รวมทั้งความไม่เป็นระเบียบของสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความสูญเสีย เกิดความศรัทธาในสถาบันหลักของสังคม อันได้แก่ สถาบันการปกครอง (รัฐ) ศาสนา กฎหมาย และสถาบันครอบครัว เกิดการทำให้สังคมไม่ยึดถือกฎหมาย แสวงหาสิ่งที่ไม่ต้องการอย่างไม่มีระเบียบ ซึ่งโครงการ EEC ที่สามารถผลักดันให้เกิดความเจริญและความเชื่อมโยงในระดับพื้นที่สู่ระดับภูมิภาคนั้น ส่วนหนึ่งย่อมนำไปให้เกิดสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถใช้ทฤษฎีสภาวะไร้กฎหมายในการเทียบเคียง เช่น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด หรือแม้กระทั่งการเรียกร้องของมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับ Aldo Laledemo รองผู้อำนวยการ UNODC (The U.N.’s Office on Drugs and Crime) ที่วิเคราะห์ว่า ความสำเร็จในความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเอเชียได้ก่อให้เกิดสถานการณ์อาชญากรรม และความท้าทายในด้านการก่อการร้ายควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะ ในพื้นที่ซึ่งภาครัฐมีความอ่อนแอ และมีข้อจำกัดในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งการที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจสามารถนำไปให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางบกคือถนนและรถไฟ ทางน้ำ หรือทางอากาศ อันเป็นการพัฒนาให้เกิดโอกาสต่าง ๆ เกิดขึ้นนั้น ย่อมนำไปให้เกิดความแตกต่าง และช่องว่างระหว่างประเทศ ที่ในด้านหนึ่งก็สามารถก่อให้เกิดองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นสถานการณ์ท้าทายด้านความมั่นคง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของเครือข่ายความเชื่อมโยงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเอเชียและ

ประชาคมโลกนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มขึ้นของผลประโยชน์ทางการค้าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่มีสภาวะความท้าทายที่เพิ่มขึ้นทางด้านความมั่นคงจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้ายเพิ่มขึ้นด้วย

ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาและความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นสามารถนำไปให้เกิดอุบัติเหตุหรือเป็นเป้าหมายในการก่อวินาศกรรม ดังตัวอย่างเช่นกรณีของประเทศบาหลีเรน ที่มีการระเบิดและไฟลุกไหม้ท่อส่งน้ำมันในเขตหมู่บ้านบูรี (ประมาณ ๑๕ กม. ทางใต้ของกรุงมานามา เมืองหลวงของบาหลีเรน) ซึ่ง ซิค ราซิด บิน อับดุลลาห์อัล-คาห์ลีฟา รมต.มท.บาหลีเรน กล่าวว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการก่อวินาศกรรมและการก่อการร้ายที่มีเป้าหมายบ่อนทำลายผลประโยชน์ระดับสูง และความปลอดภัยของประชาชน โดยได้รับคำสั่งจากอิหร่านเนื่องจากบาหลีเรนเป็นประเทศพันธมิตรสำคัญของตะวันตก เป็นที่ตั้งของกองเรือที่ ๕ ของกองทัพเรือสหรัฐ และเป็นเจ้าของบ่อน้ำมันอาบูซาฟาอันเป็นความร่วมมือกับชาวคูเวตเพื่อส่งน้ำมันเข้าสู่บาหลีเรนผ่านท่อระยะทาง ๕๕ กม. ด้วยปริมาณ ๒๓๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน

ดังนั้นรัฐจึงจำเป็นต้องจัดระเบียบสังคมให้เกิดความชัดเจน ดำเนินการให้มีการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการตรวจสอบสถานะในการลงทุนของต่างประเทศและสถานการณ์ความเชื่อมโยงของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ อันเป็นผลจากโครงการที่จะก่อให้เกิดพลวัตและสามารถผลักดันให้สภาวะการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมาก จึงสามารถส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือภาครัฐ กับกลุ่มที่ไม่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนกลุ่มขัดผลประโยชน์ทั้งในและต่างประเทศ เช่น กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มสังคมชนบทที่ต้องการดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกัน หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ก็สามารถแก้ไขปัญหาเพื่อให้สังคมกลับสู่สภาวะปกติได้โดยเร็วและทำให้สภาวะไร้กฎเกณฑ์หมดไป จึงเป็นหน้าที่ของส่วนเกี่ยวข้องที่จำสร้างการรับรู้ลดทอนปัญหา หรือใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อคลี่คลายสถานการณ์และดำรงความมุ่งหมายของโครงการ

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Human Need Theory)

บทสรุปของทฤษฎีนี้มีสาระสำคัญว่า การที่มนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการนั้นจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรง ซึ่งความต้องการดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งในส่วนของความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological) และความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological) โดยมนุษย์จะพยายามให้บรรลุความต้องการเหล่านั้น ทั้งนี้ Burton (1990) เห็นว่าความต้องการมิได้มีเพียงแต่ทางด้านวัตถุ แต่ประกอบด้วยความต้องการทางด้านอัตลักษณ์ (Identity) การได้รับการยอมรับ (Recognition) ความมั่นคง (Security) และการพัฒนาของแต่ละบุคคล (Personal development) โดยชี้ว่าระดับความสำคัญของความต้องการในเรื่องใด นั้นจะมีองค์ประกอบในเรื่องสภาพเศรษฐกิจสังคม (Socioeconomic) วัฒนธรรม (Cultural) และกระบวนการพัฒนาทางการเมือง (Political development) ของประเทศนั้น ๆ ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งหากไม่สามารถยอมรับในบรรทัดฐานของสังคมหรือพื้นที่นั้นๆ ก็จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและความต้องการในการเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ อาทิ การเกิดปัญหาทางด้านชาติพันธ์ (Ethnic conflict) การเป็นแก๊งอันธพาลข้างถนน (Street gangs) หรือเกิดความรุนแรงขึ้นภายใน (Domestic violence) (Maslow, 1970 ; Tay, L., & Diener, E., 2011) จากสาระสำคัญของทฤษฎีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า องค์ประกอบหรือที่มาของความต้องการของมนุษย์ที่สามารถนำไปสู่

ความขัดแย้งหากไม่ได้รับการตอบสนองนั้นมีหลายประการ ดังนั้นความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการเปลี่ยนผ่านสถานการณ์ความรุนแรงหากเกิดจากผลกระทบของโครงการ EEC จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบทั้งหมดอย่างเป็นระบบ (Systematic understanding) เพื่อให้สามารถค้นหาและแก้ไขได้ในระดับรากเหง้าของปัญหาอันจะนำมาซึ่งยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และสามารถหามาตรการในการแทรกแซงความขัดแย้งและระงับความรุนแรงได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับองค์ความรู้ในเชิงทฤษฎี

งานวิจัยกรุงศรีต่อโครงการ EEC

งานวิจัยกรุงศรีได้นำเสนอข้อมูลว่าโครงการ EEC สามารถสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในภาคตะวันออกขยายตัวในระยะยาวในช่วง ๓ - ๕ ปีข้างหน้า โดยการลงทุนจะกระจุกตัวใน ๓ อุตสาหกรรมเป้าหมายกับ ๔ ธุรกิจต่อเนื่อง โดยหนุนเศรษฐกิจภาคตะวันออกขยายตัวสูงขึ้นตั้งแต่ปี ๖๑ เป็นต้นไป และวิเคราะห์ว่าปัจจุบันภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่กำลังได้รับความสนใจจากนักลงทุน ซึ่งเป็นผลจากรัฐบาลตั้งเป้าผลักดันโครงการ EEC เพื่อให้เกิดการลงทุนรอบใหม่ในภาคตะวันออกจากการที่กรม. เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ครอบคลุมพื้นที่ จ.ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ การดำเนินงานในด้านอื่นมีความคืบหน้า อาทิ ๑) แผนพัฒนาระบบคมนาคมทุกมิติวงเงินกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจะช่วยลดข้อด้อยของไทยด้านต้นทุนโลจิสติกส์ที่สูงประมาณ ๑๔% ของ GDP และสูงเป็นอันดับต้นๆของอาเซียน ๒) แผนพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมซึ่ง กนอ. และผู้พัฒนานิคมฯเอกชนเตรียมพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ๓๕,๐๐๐ ไร่จากที่รัฐประเมินใช้พื้นที่ถึง ๗๐,๐๐๐ ไร่ และ ๓) เตรียมขยายเขตแดนให้สิทธิประโยชน์การลงทุน อาทิยกเว้นภาษีนิติบุคคลจาก ๘ ปี เป็น ๑๓ ปี ภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่และ ๑๕ ปีภายใต้ พ.ร.บ. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายซึ่งจะยิ่งส่งผลให้ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมของประเทศในระยะยาว ซึ่งแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมในโครงการ EEC ด้วยศักยภาพการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport) และสิทธิประโยชน์การลงทุนใหม่ที่มากกว่าชาติอื่นในอาเซียน EEC จึงน่าจะทำให้ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพโดดเด่นในการดึงดูดการลงทุนโดยเฉพาะอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูงและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ

แผนภาพที่ ๒ - ๑๒ แผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมใน EEC

แผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมใน EEC

	ระยะสั้น (2559-2560)	ระยะกลาง (2561-2563)	ระยะยาว (2564-2570)
 ถนน	<ul style="list-style-type: none"> ขยายถนนทางเข้าแหลมฉบัง 14 ช่องทางจราจร 2,500 ล.บ. มอเตอร์เวย์พัทยา-มาบตาพุด 20,200 ล.บ. ขยายช่องทางจราจร ช่วงกะทิงลาย-ชลบุรี 2,200 ล.บ. ขยายช่องทางจราจร ช่วงจันทร์บุรี-สระแก้ว 2,600 ล.บ. ขยายช่องทางจราจร ช่วงหนองปรือ-หนองใหญ่ 700 ล.บ. 	<ul style="list-style-type: none"> ทางเลี่ยงเมืองพนัสนิคม 6,535 ล.บ. ถนนศรีราชา-อำเภอดุสิต 600 ล.บ. ขยายช่องทางจราจร ช่วงหนองใหญ่-หนองเสือข้าง-แยกวังจันทร์-แกลง 1,900 ล.บ. 	<ul style="list-style-type: none"> มอเตอร์เวย์ชลบุรี-นครราชสีมา 103,200 ล.บ.
 ราง	<ul style="list-style-type: none"> รถไฟความเร็วสูง กรุงเทพ-ระยอง 152,528 ล.บ. ทางคู่ ฉะเชิงเทรา-คลอง 19-แก่งคอย 10,524 ล.บ. 		
 น้ำ	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อรีเชื่อมสายฝั่งทะเลตะวันออก 4,000 ล.บ. ศูนย์ขนส่งรถไฟแหลมฉบัง (STRO) 2,031 ล.บ. ทำเรือชายฝั่ง A 1,864 ล.บ. ทำเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 88,132 ล.บ. 		
 อากาศ	ศูนย์ซ่อมอากาศยานสนามบินผู้ตะเภาระยะที่	ศูนย์ซ่อมอากาศยานสนามบินผู้ตะเภาระยะที่ 2 4,799 ล.บ.	ศูนย์ซ่อมอากาศยานสนามบินผู้ตะเภาระยะที่ 3 5,096 ล.บ.
รวม	292,656 ล.บ.	43,834 ล.บ.	108,296 ล.บ.
19 โครงการ ครอบคลุมเงินรวม 444,786 ล.บ.			

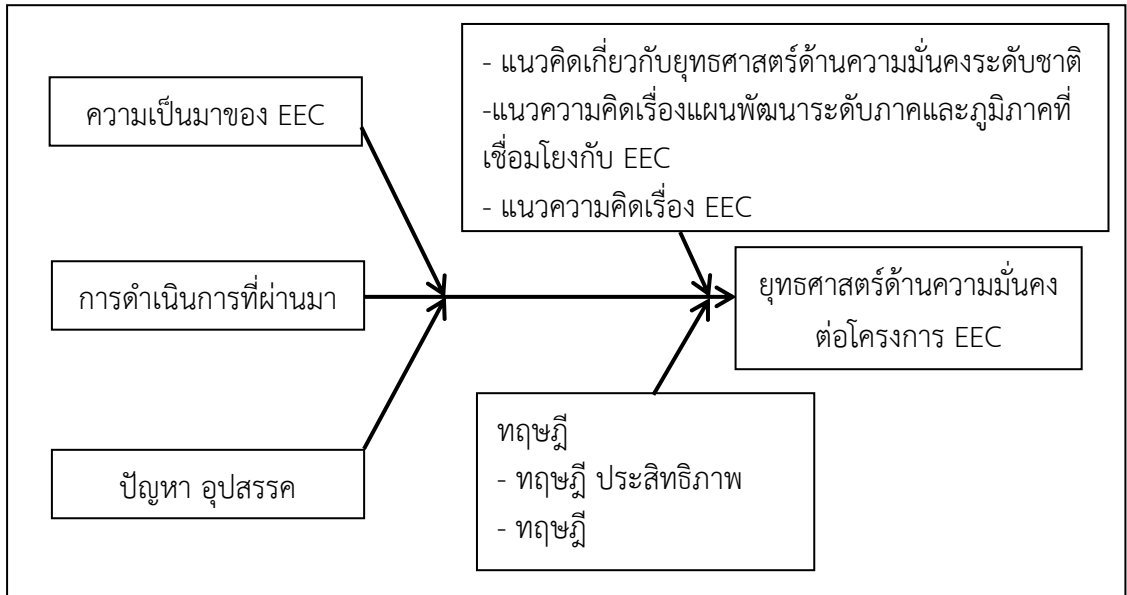
ที่มา : รวบรวมโดย วิจัยกรุงศรี, ๒๕๖๐

อย่างไรก็ตามคาดว่าจะการตัดสินใจลงทุนของเอกชนน่าจะเห็นชัดเจนหลังมีการเลือกตั้งในไทยอีกทั้ง โอกาสทางธุรกิจอาจไม่เกิดขึ้นพร้อมกันเพราะหลายธุรกิจที่เป็น “Global Mega Trend” นั้น ไทยยังอยู่ในขั้นศึกษาวิจัยและพัฒนา (R&D) ทั้งการแปรรูปอาหารและเทคโนโลยีเกษตรชีวภาพ การผลิตอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะหรือแม้แต่อยนต์ EV ที่ยังติดเงื่อนไขตลาดขนาดเล็กจนอาจไม่คุ้มการลงทุนในขณะนี้เช่นเดียวกับการดึงเม็ดเงินลงทุนก้อนใหญ่ในธุรกิจที่ต้องได้มาตรฐานโลกอย่างการบินและบริการอากาศยานก็อาจไม่่ง่ายนัก ดังนั้น ในระยะ ๓ - ๕ ปีจากนี้ จึงควรจับตาความเคลื่อนไหวของ ๗ ธุรกิจที่จะมีเม็ดเงินสะพัดคาดมีผลให้ Gross Regional Product (GRP) ของภาคตะวันออกเพิ่มขึ้นราว ๑.๐% - ๑.๕% ต่อปีจากอัตราการเติบโตเฉลี่ยตามศักยภาพที่ ๕%

งานวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าโครงการจะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดพลวัตการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้การเจริญเติบโตในด้านอื่น ๆ เกิดขึ้นด้วยทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งไทยจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อให้พร้อมต่อการตอบสนองและรองรับพลวัตเหล่านี้ โดยในมิติของความมั่นคงนั้น นับว่ามีความจำเป็นยิ่งที่จะต้องก่อให้เกิดสภาวะแวดล้อมโดยเฉพาะทางด้านการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน การไม่ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งที่ไม่สามารถ

ควบคุมได้ในระดับพื้นที่ ความสัมพันธ์ที่ดีกับต่างประเทศโดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน การรักษาสถานะทางด้านการเงินการคลัง และอื่น ๆ ในเชิงองค์รวมด้านความมั่นคงที่สมควรสร้างสรรค์นโยบายและยุทธศาสตร์และบริหารจัดการงานด้านความมั่นคง อย่างถูกต้องเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป

จากการศึกษาในบทที่ ๒ ซึ่งเป็นการทบทวนบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติ แนวคิดทางด้านยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงนโยบายและแผนพัฒนาของประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคกับโครงการเศรษฐกิจภาคตะวันออก ตลอดจนแนวคิดของนายกรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา และผลงานวิจัยกรุงศรี และศึกษาทฤษฎีของสภาวะไร้กฎเกณฑ์ และทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ทำให้มองเห็นว่า การดำเนินการโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก นอกจากจะมีความสำคัญในแง่ของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่น ๆ ในภูมิภาค ซึ่งหากดำเนินการอย่างรอบคอบและร่วมมือกันในการลงทุนอย่างจริงจังแล้ว จะส่งผลต่อการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนไทย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง อีกทั้งช่วยยกระดับเศรษฐกิจของภูมิภาคให้สูงขึ้น จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในภาพรวมหากมีความร่วมมือกันของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการแข่งขันกันเองของจังหวัดในภาคตะวันออกของไทย ที่มีกลุ่มเป้าหมาย นักลงทุนกลุ่มเดียวกัน จำเป็นต้องอาศัยการวางนโยบายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจที่ไม่ซ้ำซ้อน และทำให้จังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับโครงการเศรษฐกิจภาคตะวันออกได้รับประโยชน์ด้วย

บทที่ ๓

ความเป็นมาและการดำเนินการตามโครงการ EEC

การศึกษาในบทที่ ๓ ศึกษาในรอบของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาโครงการ EEC ที่ผ่านมา และกรอบแนวคิด แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศ วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ต่อการดำเนินโครงการ EEC ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยมีลำดับการศึกษาดังนี้

ความเป็นมาของโครงการ EEC

โครงการ EEC มีพื้นฐานความเป็นมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard : ESB) ซึ่งประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นจากโครงการ ESB นั้น อาจกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลจากการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน ครั้งที่ ๗ ใน พ.ศ. ๒๕๒๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ที่เห็นชอบให้โครงการอุตสาหกรรมการผลิตเกลือหินและโซดาแอซของประเทศไทยเป็นโครงการอุตสาหกรรมหลักของอาเซียน ขณะที่ในเวลาดังกล่าวกรุงเทพมหานครเริ่มมีการขยายตัวอย่างไร้ขอบเขต ส่งผลให้เกิดปัญหาความแออัดและสังคมอื่นๆ ตามมา อีกทั้งผลจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นผลมาจากราคาพลังงาน และความแปรผันของตลาดการเงินระหว่างประเทศทำให้รัฐบาลในขณะนั้นจำเป็นต้องหาทางออกให้แก่ประเทศ กอรปกับในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยได้ค้นพบแหล่งพลังงานแห่งใหม่คือ ก๊าซธรรมชาติบริเวณอ่าวไทย ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องหาอุตสาหกรรมหลักของประเทศเพื่อสามารถแข่งขันกับตลาดโลกในเวลานั้น จึงเป็นที่มาให้โครงการ ESB ซึ่งเกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๒๔ ในสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) โดยได้กำหนดพื้นที่ในการพัฒนา ๓ จังหวัดได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เนื่องจากแหล่งที่ตั้งของจังหวัดทั้งสามมีจุดเด่น และมีศักยภาพในหลายประการ คือ อยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งแรงงานและวัตถุดิบจำนวนมาก พื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับอ่าวไทยทำให้เป็นช่องทางเข้าออกที่สำคัญของสินค้าจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ใกล้เคียง สามารถส่งออกต่างประเทศ โดยไม่ผ่านกรุงเทพฯ มีปัจจัยพื้นฐานค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น โครงข่ายด้านคมนาคมและการสื่อสารที่มีการเชื่อมโยงที่ดี มีสนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือน้ำลึก และกิจการขั้นพื้นฐานอื่นๆ ที่ได้เปรียบกว่าภาคอื่น มีพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งก๊าซธรรมชาติในทะเล ทำให้สามารถขนส่งก๊าซขึ้นบกโดยใช้ต้นทุนต่ำกว่าพื้นที่อื่น และด้วยปัจจัยอื่น ๆ จึงผลักดันให้เกิดพัฒนาการสู่โครงการ EEC ซึ่งผลจากการพัฒนาทำให้สามจังหวัดนี้มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงเป็นอันดับต้นของประเทศ โดยประเภทกิจการสาขาการทำเหมืองแร่ เหมืองหิน การผลิตอุตสาหกรรม มีสัดส่วนสูงที่สุด ซึ่งเป้าหมายของการจัดตั้งพื้นที่โครงการ ESB ก็เพื่อใช้พื้นที่นี้เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลักและเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ได้แก่

อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน อุตสาหกรรมก๊าซปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยใช้ปัจจัยในด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่ติดชายฝั่งทะเลเป็นประตูหลักของประเทศในการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งได้มีการกำหนดจุดยืน (Positioning) ของแต่ละจังหวัดเอาไว้ดังนี้ คือ

จังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลากหลายที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมหนัก โดยนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ และนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้

จังหวัดชลบุรี มุ่งเน้นการท่องเที่ยวนานาชาติ อุตสาหกรรมสะอาด จากการที่พื้นที่ชลบุรีมี ๒ มิติ คือ มิติชายทะเลกับมิติป่าอ้อย โดยมีชายทะเลตั้งแต่ อ.พานทอง อ. สัตหีบ ระยะทาง ๑๖๐ กม. มีอุตสาหกรรมเด่นด้านการท่องเที่ยวคือเมืองพัทยาและปริมณฑล ขณะที่ในส่วนของ อ.แหลมฉบัง กำหนดให้มีการพัฒนาเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ ผลักดันกิจกรรมนำเข้าและส่งออกผ่านทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ มีท่าเรือน้ำลึกที่ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม เพื่อลดต้นทุนการผลิตและให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ และมีการควบคุมสภาพสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดปัญหามลพิษ ซึ่งนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร และนิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง

มาบตาพุด จังหวัดระยอง กำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรม เนื่องจากมีแนวท่อก๊าซธรรมชาติขึ้นมา ซึ่งในระยะแรกจะเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ รวมถึงอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรม เครื่องใช้ เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเม็ดพลาสติก อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก โดยนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคม อุตสาหกรรมผาแดง นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย

ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยมี JICA ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านการศึกษาทรัพยากรน้ำ รวมถึงการจัดทำ Master Plan โครงการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือ ซึ่งรัฐบาลได้ทำสัญญาเงินกู้จากภายนอกประเทศหลายครั้ง เพื่อเป็นงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ซึ่งจากการเริ่มต้นในการวางแผนพัฒนาในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๓ – ๒๕๒๕ พบว่าโครงการ ESB สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบกล่าวคือ มีโครงสร้างพื้นฐานเสร็จสิ้นตามแผนที่ตั้งเอาไว้ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ – ๒๕๔๐ หรือราว ๑๖ ปี หลังจากการวางแผน ซึ่งในการพัฒนาระยะแรก (พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๓๘) มีการจ้างงานสูงถึง ๑,๐๑๘,๙๑๑ คน (คิดเป็นการจ้างงานโดยตรง ๓๑๘,๙๑๑ คน) โดยมีการลงทุนจากภาคเอกชนสูงถึง ๑.๒ ล้านล้านบาท รวม ๑,๔๙๗ โครงการ คิดเป็นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงถึง ๓.๘ เท่า ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลมีแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น จากการเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเกิดการเปลี่ยนผ่านและพัฒนาการในการเป็นโครงการ EEC

การดำเนินการที่ผ่านมา

โครงการ EEC มีการดำเนินการผ่านกลไกสำคัญคือ คณะกรรมการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๑) มี ดร.คณิต แสงสุพรรณ เป็นเลขาธิการฯ ที่ได้มีการก่อรูปกลไกต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสภาพพื้นที่และโครงการ อาทิ คณะกรรมการประสานงานพัฒนาท้องถิ่นระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ๓ จังหวัด ที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้ FORUM 21 และจากการที่

ดร.อภิชาติ ทองอยู่ เล็งเห็นว่าคณะทำงานของพื้นที่ EEC จะไม่มีใครรู้ดีเท่าปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้สร้างเครือข่าย ๓ จังหวัดขึ้น โดยจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองมีคณะทำงานจังหวัดละ ๑๕ คน

โดยในห้วงที่ผ่านมานั้น ได้มีการเตรียมความพร้อมและการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับโครงการ EEC เป็นจำนวนมาก อาทิ มีการดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน คือดอนเมือง-สุวรรณภูมิ-อู่ตะเภา ที่มีลักษณะเป็นโครงการที่ใช้โครงสร้างและเส้นทางเดินรถเดิมของระบบ Airport Rail Link โดยจะก่อสร้างรางขนาด ๑.๔๓๕ เมตร ส่วนต่อขยาย ๒ ช่วง จากสถานีพญาไทไปยังสนามบินดอนเมือง และจากสถานีลาดกระบังไปยังสนามบินอู่ตะเภาและจังหวัดระยอง พร้อมเชื่อมเส้นทางเข้า - ออกสนามบิน โดยช่วงที่ผ่านกรุงเทพฯ ขึ้นในนั้นรถไฟความเร็วสูงจะลดความเร็วลงมาที่ ๑๖๐ กม./ชม. และจะวิ่งด้วยความเร็วสูงสุด ๒๕๐ กม./ชม. ในเขตนอกเมืองโดยผู้เดินรถรายเดียวกันและใช้แนวเส้นทางเรียบทางรถไฟสายตะวันออกในปัจจุบัน ยกเว้นบริเวณสถานีฉะเชิงเทราซึ่งจะต้องทำการเวนคืนที่ดินใหม่เพื่อให้รัศมีความโค้งของทางรถไฟสามารถทำความเร็วได้ โดยสถานีรถไฟความเร็วสูงฉะเชิงเทราจะตั้งอยู่ด้านข้างของถนนทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ ประมาณ ๑.๕ กิโลเมตรไปทางทิศเหนือของสถานีรถไฟเดิม หลังจากนั้นแนวเส้นทางจะเข้าบรรจบกับเขตทางรถไฟเดิม และผ่านนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งเป็นปลายทางของรถไฟเดิม จากนั้นจะวิ่งอยู่บนเกาะกลางของถนนทางหลวงหมายเลข ๓๖๓ และ ๓๖ และสิ้นสุดที่สถานีปลายทางระยองซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจุดตัดของทางหลวงหมายเลข ๓๖ กับ ๓๑๓๘ ด้วยสถานีจำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่ สถานีดอนเมือง สถานีบางซื่อ สถานีมักกะสัน สถานีสุวรรณภูมิ สถานีฉะเชิงเทรา สถานีชลบุรี สถานีศรีราชา สถานีพัทยา สถานีอู่ตะเภา และสถานีระยอง โครงสร้างส่วนใหญ่เป็นทางยกระดับ โดยมีส่วนที่เป็นอุโมงค์คือ ช่วงถนนพระรามที่ ๖ ถึงถนนระนอง ๑ ช่วงเข้าออกสนามบินสุวรรณภูมิ ช่วงผ่านเขาชีจรรย์ และช่วงเข้าออกสถานีอู่ตะเภา มีศูนย์ซ่อมบำรุงบนพื้นที่ประมาณ ๔๐๐ ไร่ ที่จังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งเริ่มก่อสร้างปลายพ.ศ. ๒๕๖๑ เปิดดำเนินการเต็มรูปแบบพ.ศ. ๒๕๖๖

แผนภาพที่ ๓ - ๑ แนวทางการพัฒนาโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน

ที่มา : สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ขณะเดียวกันที่โครงการมีความพยายามในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ อาทิจาก สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งคณะนักธุรกิจจากจีน ได้เดินทางมาประเทศไทยในห้วงวันที่ ๑๘ - ๒๐ ม.ค.๖๑ โดยลงพื้นที่โครงการ EEC เพื่อดูเส้นทางลงทุน โดยไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการร่วมว่า ด้วยการค้า การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-จีน (JC) ซึ่งมี นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี และนายหวาง หย่ง มন্ত্রীแห่งรัฐเป็นประธานร่วม และมีภาคเอกชนจีนเข้าร่วมสัมมนาหารือโอกาสในการลงทุนในโครงการ EEC และการจับคู่ทางธุรกิจในครั้งนี้ด้วยประมาณ ๖๐๐ คนจาก หลากหลายภาคธุรกิจ ใน ๑๐ กลุ่มอุตสาหกรรมที่รัฐบาลมีแผนผลักดันการลงทุนในโครงการ EEC ซึ่งปัจจุบันนักลงทุนจีนได้เข้ามาลงทุนในไทยอยู่บ้างแล้วในเขต/นิคมอุตสาหกรรมต่างๆ และยังมีพื้นที่ ในการลงทุนอีกมาก โดยนายหลักชัย กิตติพล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท ไทยเบคก้า เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด ผู้ประกอบการนิคมอุตสาหกรรมหลักชัยเมืองยาง จ.ระยอง เห็นว่า การมาของคณะจีนในครั้งนี้หลาย นิคมในพื้นที่โครงการ EEC ต่างมีนัดหมายกับลูกค้าจีนในการดูพื้นที่ลงทุน ซึ่งในส่วนของบริษัทเองก็มี นัดหมายลูกค้าจากจีนในครั้งนี้ ๕ - ๑๐ ราย ขณะเดียวกันได้มีแผนลงทุนนิคมในเฟสที่ ๒ อีกประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ หลังพื้นที่สร้างรายได้ในเฟสแรก ๑,๕๐๐ ไร่ จำหน่ายได้ทั้งหมด ซึ่งคาดว่าจะใช้เงินลงทุน ประมาณ ๔,๐๐๐ ล้านบาท โดยการลงทุนครั้งนี้เป็นการปรับแผนให้เร็วขึ้นจากเดิมจะเริ่มใน พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็น พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วน นายธนากร เสรีบุรี อดีตประธานสภาธุรกิจไทย-จีน กล่าวว่า ปัจจุบันจีนมีบริษัท ใหญ่ๆ และมีเม็ดเงินลงทุนมากไม่แพ้ญี่ปุ่นและมีศักยภาพการลงทุนด้านอุตสาหกรรมไฮเทค แปรรูป ผลิตภัณฑ์เกษตร อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล และอื่น ๆ โดยเล็งเห็นว่าใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ของไทยนั้น จีนจะเข้ามาลงทุนอย่างแน่นอน เพราะปัจจุบันค่าแรงตามเมืองใหญ่ของจีนมีราคาสูง ซึ่งการมาลงทุนในไทยสามารถใช้วัตถุดิบ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ สามารถส่งสินค้ากลับไปจำหน่ายในจีน ซึ่งมีตลาดใหญ่กว่า ๑,๓๐๐ ล้านคน รวมถึงส่งออกไปประเทศที่สามได้

ขณะที่นางสาวดวงใจ อัครจินตจิตร์ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI (The Board of Investment of Thailand) เปิดเผยว่า ยอดคำขอรับส่งเสริมการลงทุนใน พ.ศ.๒๕๖๐ เป็นไปตามเป้าที่วางไว้ ๖ แสนล้านบาท จาก ๙ เดือนแรก พ.ศ. ๒๕๖๐ มียอดอยู่ที่ ๓.๗๖ แสนล้านบาท ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้น ๘% จากช่วงเดียวกันของปีก่อนโดยเป็นคำขอที่ลงทุนในพื้นที่โครงการEEC ๑.๐๔ แสนล้านบาท จำนวน ๒๒๙ โครงการ ทั้งนี้จากสถิติการยื่นขอส่งเสริมของโครงการลงทุนดังกล่าว แยกเป็นสถิติการขอส่งเสริมโดยตรงจากต่างประเทศใน พ.ศ. ๒๕๖๐ (มกราคม-กันยายน) จำนวน ๖๐๔ โครงการมูลค่าเงินลงทุน ๑.๖๘ แสนล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ.๒๕๕๙ (มกราคม-กันยายน) พบว่า จำนวนโครงการลดลง ๓.๘% แต่มูลค่าเพิ่มขึ้น ๖.๔% โดยจีนมีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอ ส่งเสริมคิดเป็น ๗% ของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด ซึ่งถือเป็นอันดับสาม รองจากญี่ปุ่นและ สิงคโปร์ โดยเป็นโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ อาทิ กิจการโรงแรม กิจการผลิตเส้นใยที่มีคุณสมบัติพิเศษ กิจการผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น (ในขณะที่ญี่ปุ่นมีปริมาณเงิน ลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมสูงสุดคิดเป็น ๔๑% ของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด และ สิงคโปร์ มีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมคิดเป็นสัดส่วน ๑๙%) ซึ่งหมายถึงนักธุรกิจจีนกำลังให้ความสนใจในการลงทุนในโครงการ EEC ของไทย ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักธุรกิจใหม่ได้มีโอกาสสร้าง ธุรกิจหรือบริการที่จะรองรับเมืองใหม่และอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ โครงการในระยะแรกนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ที่จะได้ใช้ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการเชื่อมต่อระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะจากจีนลงใต้ไปถึงอินโดนีเซีย หรือจากเวียดนามไปสู่เมียนมา โดยโครงการ EEC ของไทยจะเป็นจุดศูนย์กลางของความเชื่อมโยง

ส่วนการลงทุนจากรัสเซียนั้น ภายใต้การนำของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจและการค้าของรัสเซียได้นำกลุ่มนักธุรกิจอุตสาหกรรมไฮเทคกว่า ๔๐ รายเยือนไทยเมื่อกลาง ม.ค.๖๑ ซึ่งสนใจการลงทุนในโครงการ EEC โดยลงพื้นที่ในช่วงใกล้เคียงกันกับคณะนักธุรกิจจีนกว่า ๖๐๐ ราย ที่ลงพื้นที่ในช่วง ๑๘ - ๒๐ มกราคม ๒๕๖๑ ตามที่กล่าวในขั้นต้นภายหลังจากที่คณะนักธุรกิจญี่ปุ่นกว่า ๕๗๐ ราย เยือนไทยในช่วง ๑๑ - ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ ซึ่งทำให้เห็นถึงลู่ทางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ในไทยอย่างชัดเจน ซึ่งรัสเซียนับเป็นหนึ่งในผู้นำด้านอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงของโลกที่พร้อมจะมาลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยเพื่ออนาคต อาทิ อุตสาหกรรมการบิน ปีโตรเคมี พลังงาน ไบโอมेटคัลสับดิเจิตอล และไอที เป็นต้น ทั้งนี้ มีการวิเคราะห์ว่าจากการที่โครงการ EEC กำลังเป็นที่สนใจจากนักลงทุนทั้งญี่ปุ่น จีน ยุโรปและสหรัฐอเมริกา ทำให้รัสเซียไม่สามารถพลาดโอกาสนี้เช่นกัน ที่แม้คณะรัสเซียมีจำนวนไม่มากนัก แต่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ชั้นนำ มีศักยภาพการลงทุนในอุตสาหกรรมไฮเทคเทคโนโลยีซึ่งกลุ่มทุนที่สนใจเข้ามาลงทุนในโครงการ EEC ที่สำคัญ อาทิ นายอเล็ก เซย์กรูชเดียฟ (H.E. Mr.Alexey Gruxdev) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจ สหพันธรัฐรัสเซีย พร้อมคณะตัวแทนบริษัทชั้นนำประมาณ ๕๐ บริษัท ได้เข้าพบนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี เพื่อศึกษาพื้นที่และร่วมลงทุนในโครงการ EEC อาทิ ด้านอุตสาหกรรมการบิน อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพร้อมยินดีร่วมมือกับธนาคารไทยจัดตั้งกองทุน Innovation Fund เพื่อช่วยให้เกิดผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น รวมทั้งลงนามบันทึกความเข้าใจกับตัวแทนคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกันและทดแทนฉบับเดิมที่หมดอายุลง

ทั้งนี้ ในการดำเนินการ คณะกรรมการบริหารการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (กรศ.) มีมติเห็นชอบประกาศเขตส่งเสริมเพื่อกิจการอุตสาหกรรมเพิ่มเติม ๑๘ แห่ง ในเดือน ก.พ. ๒๕๖๑ ด้วยเงินลงทุนประมาณ ๑.๒๕ ล้านล้านบาท ประกอบด้วย จ.ระยอง ๕ แห่ง จ.ชลบุรี ๑๒ แห่ง และ จ.ฉะเชิงเทรา ๑ แห่ง โดยเห็นชอบการยกระดับนิคมอุตสาหกรรม ซี.พี. ระยอง เป็นเขตส่งเสริมเพื่อกิจการอุตสาหกรรม รองรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่สื่อสารด้วยภาษาจีนเป็นเขตส่งเสริมแห่งที่ ๑๙ ทำให้พื้นที่อีอีซีมีเขตส่งเสริมเพื่อกิจการอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น ๒๑ แห่ง รวมพื้นที่ ๘๖,๓๗๕ ไร่ รองรับการลงทุน ๒๘,๖๖๖ ไร่ คิดเป็นเงินลงทุนประมาณ ๑.๓๑ ล้านล้านบาท ซึ่งได้เสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายอีอีซี (กนศ.) ที่มีพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานพิจารณาเห็นชอบ (ในวันที่ ๑ ก.พ.๖๑)

อีกทั้ง กรศ. เห็นชอบแผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในพื้นที่อีอีซีในการพัฒนาโลจิสติกส์แบบไร้รอยต่อ เชื่อมโยงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการพัฒนาโครงการ EEC สู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยตั้งเป้าหมายให้ท่าอากาศยานอู่ตะเภาเป็นศูนย์กลางและเมืองการบินของภูมิภาค และให้ท่าเรือแหลมฉบังเป็นประตูเศรษฐกิจของ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) และอนุภูมิภาค ขณะเดียวกัน กรศ. เห็นชอบแผนปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ EEC ที่เน้นให้พื้นที่พัทยา-สัตหีบ-ระยอง เป็นแกนการพัฒนาการท่องเที่ยว มีสนามบินอู่ตะเภาเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่กับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและวิถีชีวิตชุมชน โดยตั้งเป้าหมายให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ๑.๕ เท่า จาก ๒๙.๘๙ ล้านคน

ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๔๖.๗๒ ล้านคน ในปี ๒๕๖๔ และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ๑.๘ เท่า จาก ๒๘๕,๕๗๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๕๐๘,๕๙๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔

แผนภาพที่ ๓ - ๒ วงแหวนการท่องเที่ยวระดับโลก (พัทยา-สัตหีบ-ระยอง)

ที่มา : สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ทั้งนี้ ปัจจุบัน (มี.ค. ๖๑) ร่าง พ.ร.บ. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ..... ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๑) ทางรถไฟเชื่อม ๓ สนามบิน (ดอนเมือง สุวรรณภูมิ อู่ตะเภา) โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย (ร.ฟ.ท.) เตรียมประกาศขายเอกสารประกวดราคาในเดือนมีนาคม ๒๕๖๑ และมีแผนเปิดให้บริการในปี ๒๕๖๖ ซึ่งมีขนาดเส้นทางมาตรฐาน ๑.๔๓๕ เมตร ระยะทาง ๒๖๐ กิโลเมตร ผ่าน ๕ จังหวัด (กรุงเทพฯ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง) มูลค่าการลงทุน ๒.๙ แสนล้านบาท ๒) โครงการท่าเรือแหลมฉบังเฟส ๓ มูลค่าการลงทุน ๑.๔ แสนล้านบาท ในพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบัง ที่อยู่ระหว่างการพิจารณารายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ของสำนักรับนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ ๖ เดือน และประมาณการว่าในกลางปี ๒๕๖๑ จะมีการเปิดประมูลหาผู้ประกอบการภาคเอกชน ที่คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างได้ไม่เกินต้นปี ๒๕๖๒ โดยใช้เวลาก่อสร้างประมาณ ๓ - ๔ ปี และจะเปิดให้บริการในปี ๒๕๖๘ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มทุนให้ความสนใจแล้ว ๔ ราย

ในด้านบุคลากรรองรับโครงการ EEC นั้นโครงการสัตหีบโมเดล โดยสถาบันการศึกษา ๑๒ สถาบัน ร่วมกับเอกชนทั้งในและต่างประเทศ จำนวน ๒๐ บริษัท ได้เตรียมพัฒนาบุคลากรระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) ด้วยการให้ทุนเรียนฟรี มีเบี้ยเลี้ยงขณะฝึกงานประมาณ ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือนโดยรับรองการมีงานทำ และมีเงินเดือนขั้นต่ำ ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งเบื้องต้นมีเป้าหมาย

๖,๐๐๐ คนทั้งนี้โครงการดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการขอรับการสนับสนุนการลงทุนในโครงการ EEC คือ การฝึกอบรมสร้างคนให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่อย่างไรก็ตาม อาจเพิ่มให้ถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) - ปริญญาตรี เนื่องจากการลงทุนในพื้นที่โครงการ EEC มุ่งเป้าหมายอุตสาหกรรม New S-Curve ที่ต้องใช้ความสามารถและทักษะระดับสูง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มทุนในอนาคต ขณะเดียวกันได้มีการลงนาม (MOU) ระหว่าง พลเรือตรี ปิยะ อาจมุงคุณผู้ว่าการสถาบันการบินพลเรือน (สบพ.) กับ Mr.Eiichi Yamaguchi ประธานและผู้บริหารระดับสูงของ AGP Corporation (ผู้เชี่ยวชาญการผลิตบุคลากรด้านการบินของญี่ปุ่น) ในการร่วมกันพัฒนาบุคลากรด้านการบิน

โดยในการวิเคราะห์ทำที่ของกลุ่มทุนต่อร่าง พ.ร.บ. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ..... นั้น นายสแตนลีย์ คัง ประธานหอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (Joint Foreign Chambers of Commerce in Thailand : JFCC) กล่าวว่า การประกาศใช้ พ.ร.บ. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ นับเป็นความก้าวหน้าสำคัญของโครงการ EEC ในการสร้างความชัดเจนให้กับกลุ่มทุนซึ่งต้องศึกษาอย่างรอบคอบ เพื่อจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุน อาทิ พื้นที่ประเภทอุตสาหกรรม โดยไทยเป็นจุดศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและต้องเร่งสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงกับเส้นทางสายไหมของจีน (Belt and Road Initiative) และกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) เพื่อให้เติบโตไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ควรเร่งปรับปรุงใน ๓ ด้าน คือ ๑) การปฏิรูปกฎหมายหรือกระบวนการจัดการที่ยังไม่เอื้อต่อการลงทุน อาทิ การใช้เอกสารจำนวนมาก หรือต้องผ่านหลายขั้นตอนในการขอใบอนุญาตทำงาน (Work permit) ๒) การขาดแคลนบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ และ ๓) ความโปร่งใสและการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน แม้ไทยจะติดอันดับประเทศที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) แต่หากสามารถแก้ปัญหารรรมภิบาลและการทุจริตได้ก็จะยิ่งสร้างความเชื่อมั่นให้กลุ่มทุนในการทำธุรกิจได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรม

ผลกระทบต่องานด้านความมั่นคงเกิดขึ้น

จากการศึกษาวิจัยโดยการตรวจสอบทางเอกสาร การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ ตลอดจนการตรวจสอบประเด็นปัญหาที่ประชาชนสะท้อนความรู้สึกพบว่า โครงการ EEC ได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงและผลกระทบต่อมิติงานด้านความมั่นคงทั้งในเชิงบวกและลบ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม สรุปได้ดังนี้

๑. ผลกระทบในเชิงบวก

๑.๑ ด้วยงานที่โครงการ EEC เป็นโครงการที่มีการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ มีภาคอุตสาหกรรมที่หลากหลาย มีความทันสมัย มีระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญ มีการเอื้อประโยชน์ต่อนักลงทุนอย่างมาก ตลอดจนมีจุดแข็งสำคัญในด้านอื่น ๆ จึงทำให้โครงการ EEC สามารถเป็นแรงดึงดูดและขับเคลื่อนให้เกิดพลวัตต่าง ๆ ทั้งจากการเข้าร่วมโครงการจากกลุ่มธุรกิจสำคัญทั้งภายในและต่างประเทศ หรือความเชื่อมโยงกับโครงการ One Belt One Road (OBOR) ด้วยระบบคมนาคม หรือระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมต่อกับโครงสร้างเครือข่ายเส้นทางในระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาคสู่โครงการ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงผ่าน ระบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ Greater Mekong Subregion (GMS) Economic Corridors ซึ่ง ประกอบด้วย ไทย เมียนมา สปป.

ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (มณฑลยูนนาน) ซึ่งเชื่อมโยง ระหว่างประเทศในภูมิภาค และพัฒนาการค้าชายแดน ในทิศทางต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเครือข่ายเส้นทางที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) คือ ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (South Economic Corridor) ซึ่งเชื่อมโยงการคมนาคมจากกรุงเทพมหานครไปยังนครโฮจิมินห์ซิตี้ และท่าเรือหุงเต่า ประเทศเวียดนาม ผ่านกรุงพนมเปญและเมืองสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเส้นทางที่สำคัญคือเส้นทาง R10 หรือ Southern Coastal Subcorridor ที่เชื่อมต่อเมืองเศรษฐกิจและเมืองท่องเที่ยวของไทย กัมพูชา และเวียดนามหลายแห่ง โดยผ่านพื้นที่เขตอุตสาหกรรมและท่าเรือสำคัญในภาคตะวันออกของไทย และทอดผ่านพื้นที่เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญ เมื่อเข้าสู่กัมพูชา เส้นทางดังกล่าวผ่าน จ.เกาะกง และ จ.พระสีหนุ ซึ่งเป็นเมืองที่มีท่าเรือน้ำลึกสำคัญของกัมพูชา และผ่าน จ.กัมปอต ข้ามต่อไปยังเวียดนาม ซึ่งเส้นทางนี้ผ่านพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำโขงของเวียดนาม เส้นทางนี้จึงสนับสนุนการเชื่อมโยงทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างไทย-กัมพูชา-เวียดนาม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร การประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าการเกษตร นอกจากนี้ยังผ่านจังหวัดที่ติดชายทะเลและภูเขาสวยงาม และที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งมีการประชุม ระหว่างหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ภายในกรอบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ได้ตกลงร่วมมือกันจัดทำแพ็คเกจทัวร์สามประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตามถนน R10 ระยะทาง ๙๒๔ กม. ประกอบกับโครงการรถไฟสายตะวันตกของกัมพูชา ระหว่างกรุงพนมเปญ - เมืองปอยเปต และเส้นทางรถไฟของไทย จะเสร็จสมบูรณ์ภายในปี ๒๕๖๑ จึงจะเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับกัมพูชาอีกเส้นทางที่สามารถส่งผลความเชื่อมโยงกับโครงการ EEC ซึ่งโครงการที่สำคัญและสนับสนุนการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้คือโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ซึ่งเมียนมาได้กำหนดให้ทวายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ และในปี ๒๕๕๕ คณะรัฐมนตรีของไทยได้มีมติเห็นชอบให้การสนับสนุนโครงการทวาย โดยปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ลงนามความร่วมมือกับรัฐบาลเมียนมาและจัดตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจ (SPV) ถู้อุ่นฝ้ายละคริ่ง ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับและให้คำปรึกษาแก่ Dawei Special Economic Authority ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการพัฒนาทวาย โดยได้มีการชักชวนรัฐบาลญี่ปุ่นให้เข้าร่วมด้วย ซึ่งการพัฒนาโครงการข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงนิคมอุตสาหกรรมทวายและนิคมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกของไทยจะช่วยส่งเสริมให้มีแผนก่อสร้างโครงข่ายถนน คือ โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายกาญจนบุรี-บ้านพุน้ำร้อน โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายบางใหญ่-กาญจนบุรี เชื่อมโยงกับถนนวงแหวนรอบนอก และโครงการถนนวงแหวนรอบที่ ๓ ของกรุงเทพมหานคร ไปยังท่าเรือแหลมฉบังด้วยทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองหมายเลข ๗ หรือถนนบางนา-ตราด (ทล.๓๔) และอาจเชื่อมต่อไปยังชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณบ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด ด้วยทางหลวงหมายเลข ๓ ซึ่งผ่านจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก อันเป็นที่ตั้งของพื้นที่อุตสาหกรรม เช่น จ.ชลบุรี และ จ.ระยอง

แผนภาพที่ ๓ - ๓ ทางรถไฟเชื่อมต่อกับนิคมอุตสาหกรรมทวายทางเลือกแห่งอนาคตของภูมิภาค

ทางรถไฟเชื่อมต่อกับนิคมอุตสาหกรรมทวาย ทางเลือกแห่งอนาคตของภูมิภาค

Rail Link to Dawei Industrial Estate—Alternative for the Region's Future

Dr. Parichart Pattanamekar

ที่มา : สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ดังนั้น ผลกระทบที่สำคัญคือการเกิดขึ้นของกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมระดับพื้นที่สู่ระดับภูมิภาค เกิดการพัฒนาเป็นแนวระเบียงเศรษฐกิจร่วมกัน เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนในพื้นที่ และเกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่างๆ ที่กว้างขวางขึ้นและในขณะเดียวกันระบบโลจิสติกส์หรือเครือข่ายเส้นทางคมนาคมที่เกิดขึ้นก็นับเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในด้านยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ระบบส่งกำลังบำรุง การระดมสรรพกำลัง การแก้ปัญหาภัยพิบัติ และอื่น ๆ

๑.๒ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ นับเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากโครงการ EEC ซึ่งเรื่องนี้ นายคณิต แสงสุพรรณ เลขานุการคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กล่าวว่า มีการเสนอให้เพิ่มเรื่องการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายตัวที่ ๑๑ หรือเอส-เคิร์ฟ ๑๑ (S-Curve 11) ตามแนวนโยบายของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเบื้องต้นมีจีน สหรัฐฯ และญี่ปุ่นสนใจเข้ามาลงทุน ยกย่องศักยภาพการซ่อมแซมและอาจสามารถผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เอง เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งหากกรอบการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (S-Curve 11) ได้รับความเห็นชอบแล้ว คาดว่าจะมีการจัดทำแผนแล้วเสร็จภายในกลางปี ๒๕๖๑ โดยกระทรวงกลาโหม ลงทุนด้านการผลิตยุทโธปกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีลงทุนด้านเทคโนโลยีทางการทหารและพาณิชย์ ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ด้วย ซึ่งผลสำเร็จของการดำเนินการที่หากเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว ก็ย่อมส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพให้มีความแข็งแกร่งเพิ่มขึ้น ระบบงบประมาณในการจัดสรรเพื่อการพึ่งพายุทโธปกรณ์หรือการซ่อมบำรุงลดลง เกิดองค์ความรู้ที่ทำให้สามารถต่อยอดงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เกิดพันธมิตรและเครือข่ายด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

ที่สามารถเชื่อมโยงสู่ระบบความสัมพันธ์ในเครือข่ายด้านการป้องกันประเทศ ซึ่งนับเป็นการพัฒนา ศักยภาพสงครามให้เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม

๑.๓ โครงการ EEC ได้ขับเคลื่อนให้หน่วยงานระดับจังหวัดจัดกระบวนการและ ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ขึ้นรองรับ อาทิ ในส่วนของ จ.ฉะเชิงเทรา นั้น จากการลงพื้นที่พบว่า จ.ฉะเชิงเทรา ได้น้อมนำศาสตร์พระราชา มาเป็นหลักเพื่อรองรับโครงการ EEC ขณะที่ในหลายพื้นที่นั้น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก EEC ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงนับเป็นแรงขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วน รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงได้ปรับตัว เพื่อให้ทันต่อการรองรับกระบวนการพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อวิถีคิดในเรื่อง การส่งเสริมมิติทางด้านเศรษฐกิจด้วยโครงสร้างและปัจจัยด้านความมั่นคง อาทิ วิถีคิดใหม่ในการบริหาร จัดการชายแดน ที่จำเป็นต้องปรับสภาพการณ์ตามความต้องการของสภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจที่ ต้องมีการพิจารณาอย่างสมดุล การจัดการไกลและโครงสร้างเพื่อพร้อมเผชิญปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับ โครงการ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการปรับตัวของทุกภาคส่วนในมิติงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง

๒. ผลกระทบในเชิงลบ

๒.๑ ด้วยการใช้โครงการ EEC มีพลังดึงดูดกลุ่มทุนชาติต่าง ๆ ให้เข้าร่วมลงทุนจึงสมควร ระมัดระวังต่อการที่จีนจะเข้ามามีอิทธิพลอันสืบเนื่องจากสถานการณ์ลงทุน จนสามารถกล่าวได้ว่า ครอบงำโครงการได้ ซึ่งห่วงที่ผ่านมากลุ่มทุนจีนมักอาศัยช่องว่างของกฎหมายเข้ามาประกอบอาชีพในไทย โดยใช้รูปแบบต่าง ๆ อาทิ การใช้วิธียื่นคำร้องขอศึกษาสู่ทางการลงทุนกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การลงทุน (BOI) เพื่ออาศัยสิทธิตามมาตรา ๒๔ ของ พรบ.ส่งเสริมการลงทุน ปี ๒๐ ซึ่งอนุญาตให้คน ต่างต่างที่เข้ามาศึกษาสู่ทางการลงทุนสามารถอยู่ในประเทศไทยได้ไม่เกิน ๖ เดือน หรือต่อกรณีที่ จะได้มาซึ่งมูลค่าการลงทุนที่เกี่ยวข้องจำนวนมากจากโครงการนั้น กรณีของนักท่องเที่ยวชาวจีนก็เคยแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก แต่รายได้กลับตกอยู่กับกลุ่ม ทุนจีน โดยไม่ได้กระจายมายังผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เนื่องจากกลุ่มทุนจีนได้ อาศัยช่องโหว่ทางกฎหมาย ในการทำนิติกรรมอำพรางใช้คนไทยเป็นตัวแทนในการทำธุรกิจผ่านเครือข่าย บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบครบวงจร อาทิ โรงแรม ภัตตาคาร ธุรกิจขนส่ง สถานบริการ และร้านอาหาร ของที่ระลึก เป็นต้น อีกทั้งในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาได้มีเงินทุนจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาลงทุน ในภูมิภาคอาเซียนเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนจากสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ยุโรป เกาหลีใต้และจีน โดยเฉพาะเงินลงทุนจากจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากและเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ อันดับ ๑ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง คือในปี ๒๕๕๗ การลงทุนของจีนในกลุ่มประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมา มีมูลค่า ๖๑๔.๓, ๕๕๓.๙ และ ๕๗๘.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ซึ่งกรณีที่ เม็ดเงินการลงทุนของจีนเข้ามาในอาเซียนเป็นจำนวนมากนั้น นอกจากจะเป็นผลจากปัจจัยดึงดูดการ ลงทุนจากต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนแล้ว ที่สำคัญยังเป็นผลจากนโยบายของรัฐบาลจีน ที่สนับสนุนให้ผู้ประกอบการออกมาลงทุนต่างประเทศตามเส้นทางเชื่อมโยงการค้าใหม่ของจีน (One Belt, One Road หรือเส้นทางสายไหมใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑) ซึ่งประเทศไทยก็เป็นเส้นทางหนึ่งที่เป็น เป้าหมายของนักลงทุนจีนที่จะเริ่มจากทางตอนใต้ของจีน และในขณะนี้จีนพยายามยกระดับความ ร่วมมือตามปฏิญญาชานย่า ว่าด้วยการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง – ล้านช้าง ครั้งที่ ๑ (Sanya Declaration of the First Lanchang – Mekong Cooperation (LMC) Leaders' Meeting)

เพื่อให้เกิดศูนย์บูรณาการความร่วมมือการบังคับใช้กฎหมายและความมั่นคงล้านช้าง-แม่โขง ซึ่งอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงนับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่เป็นช่องทางในการขยายยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางและอิทธิพลของจีนเข้าสู่ภูมิภาค จึงสามารถก่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับโครงการ EEC

๒.๒ ผลกระทบในเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๐ ที่ระบุว่า เมื่อคณะกรรมการนโยบายให้ความเห็นชอบแผนตามมาตรา ๒๙ ที่กำหนดให้สำนักงานจัดทำนโยบายและแผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินในภาพรวม แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค แผนการดำเนินงาน และแผนการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรที่สะดวกและรวดเร็วฯ แล้ว ให้สำนักงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดของแผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการนโยบายให้ความเห็นชอบแผน ซึ่งในมาตรานี้ได้กำหนดให้สำนักงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชน สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศน์ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณานั้น ประเด็นสำคัญที่ได้รับทั้งจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและการลงพื้นที่พบว่าเกิดความขัดแย้งภายในประเทศทั้งในระดับวิถีคิดและระดับพื้นที่ โดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดกับภาคประชาสังคม อาทิ กลุ่มศึกษาการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC Watch) และเครือข่ายประชาชนคนภาคตะวันออก ๘ จังหวัด (นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี และตราด) ที่จัดเวทีสาธารณะเรื่อง “ตะวันออก...ที่เราออกแบบได้” โดยแสดงท่าทีไม่เห็นด้วย ต่อการบังคับใช้มาตรา ๔๔ ต่อการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ EEC หรือความขัดแย้งอันเกิดจากกลุ่มมูลนิธิบูรณะนิเวศน์ ที่มีผู้นำ (คุณเพ็ญโฉม) ที่รับการสนับสนุนจาก Nippon Foundation ที่ทำการวิพากษ์วิจารณ์โครงการมาโดยตลอด จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งอาจกลายเป็นประเด็นทางการเมืองในอนาคต ถึงการรับหรือไม่รับโครงการ และอาจขยายวงกว้าง หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับผู้ดำเนินนโยบายระดับรัฐบาลที่แตกต่างไปจากรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งจะแตกต่างจากกรณีความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อื่น ๆ ที่ผ่านมา อาทิ กรณีเหมืองทองอัครา จ.พิจิตร หรือกรณีแก่งเสือเต้น เนื่องด้วยเพราะโครงการ EEC มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ดังนั้นการต่อต้านของประชาชนในพื้นที่จากกลุ่มที่ขาดความเข้าใจหรือกลุ่มที่มีแนวคิดที่แตกต่าง โดยเฉพาะกลุ่ม NGOs และชายขอบ อาทิ ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม จึงย่อมเกิดข้อขัดแย้งในเชิงกฎหมายร่วมด้วย และเป็นประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองโดยง่าย เนื่องจากผูกพันในเชิงความแตกต่างในวิถีคิดของผู้กำหนดนโยบาย แม้จะมีเงื่อนไขในทางกฎหมายรองรับก็ตาม ซึ่งจากการสำรวจก็พบว่าปัจจุบันผู้บริหารระดับจังหวัดที่รองรับโครงการ EEC ก็เริ่มมีแนวความคิดที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารบางส่วนของจังหวัดฉะเชิงเทราที่เชื่อว่าการเวนคืนพื้นที่ หรือการถมทะเลอันสืบเนื่องจากโครงการ EEC จะก่อให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่อย่างรุนแรง ซึ่งเรื่องดังกล่าวสามารถผสมผสานให้เกิดผลกระทบกับความมั่นคงในในส่วนของเสถียรภาพของรัฐบาล สถานะงบประมาณของประเทศอันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ได้ใช้งบประมาณในการลงทุนจำนวนมหาศาล ความขัดแย้งระหว่างมวลชนในพื้นที่ ตลอดจนจนถึงระดับความเชื่อมั่นในการลงทุนของต่างประเทศ เป็นต้น ที่ล้วนกระทบกับความมั่นคงทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

๒.๓ ผลกระทบจากราคาที่ดินจากพลวัตของโครงการ ทั้งนี้ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี กล่าวถึงราคาที่ดินในพื้นที่ ๓ จังหวัดตามโครงการ EEC ที่ได้ขยับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามความต้องการด้านการลงทุนทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ที่ขณะนี้ราคาที่ดินติดถนนราคาสูงถึง ๑๐๐ ล้านบาทต่อไร่ จากการเข้ามากว้านซื้อของนักลงทุนรายใหญ่ทั้งภายในและต่างประเทศ ขณะที่ จ.ส.อ. วัฒนชัย บุญมานะ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดเหนือ จ.ฉะเชิงเทรา กล่าวว่า คณะทำงานได้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ๑๑ อำเภอรวม ๗๐ ครั้ง พบว่ากลุ่มคนที่มีความรู้ให้ความเห็นว่า EEC มีความเหมาะสมจะเกิดประโยชน์เรื่องโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น ราคาที่ดินจะสูงขึ้นโดยขณะที่ราคาที่ดินสูงแต่เจ้าของที่ดินกลับเป็นของกลุ่มทุนรายใหญ่ที่ไปกว้านซื้อที่ดินไว้เพียงไม่กี่กลุ่ม ซึ่งไม่ใช่วิถีกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคอย่างแท้จริงที่นับว่าเรื่องดังกล่าวเป็นแรงเบียดขับตามสภาวการณ์ทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยต้องประสบปัญหาพื้นที่ในการดำรงอยู่อาศัยและการทำกิน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนทั่วไปและกลุ่มทุนการผูกขาดในการเป็นเจ้าของที่ดินจากนักลงทุนรายใหญ่

๒.๔ ผลกระทบทางด้านแรงงานอันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่โครงการ EEC มีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากโดยเลขาธิการ EEC กล่าวว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือเรื่องบุคลากร โดยเฉพาะสาขาอาชีพที่มีความต้องการมากถึง ๕ หมื่นคน ซึ่งมีการแก้ไขปัญหาไปได้แล้วบางส่วนและสิ่งสำคัญคือการเร่งออก พ.ร.บ.อีอีซี เพื่อไม่ให้โครงการเจียบหายไปเหมือนอีสเทิร์นซีบอร์ด ซึ่งเสนอให้ที่ประชุม สนช.พิจารณาและเรื่องนี้ได้แปรผันกับภาวะขาดแคลนแรงงาน โดยนายอดุลย์ สวานายนรมว.อุตสาหกรรม และประธานคณะกรรมการบริหารการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (krungthepost, ๒๕๖๑) มองว่า ประเทศไทยในอนาคตจะมีโอกาสขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างมาก และหากประเทศเหล่านั้นมีการเติบโตที่ดีแรงงานเหล่านั้นอาจมีการย้ายกลับถิ่นฐาน ซึ่งมองว่าแรงงานคนจะต้องปรับไปอยู่ในส่วนอื่น ๆ ในขณะที่ธุรกิจเติบโตขึ้นก็จะทำให้มีงานใหม่ ๆ เข้ามา และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อตอบรับกับอุตสาหกรรมเป้าหมายต่อไปขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านกำลังพัฒนา โดยมีเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจีนจำนวนมากทำให้นิคมและโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นต่อเนื่อง จึงมีแนวโน้มสกัดกั้นและแย่งชิงแรงงาน อาทิ สำนักงานการจ้างงานของกัมพูชาได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงานแห่งใหม่ที่ จ.บันเตียเมียนเจย เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงานให้แก่ประชาชนใน จ.บันเตียเมียนเจย ซึ่งมีแรงงานเข้าไปทำงานในไทยจำนวนมาก โดยศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงานแห่งนี้นับเป็นแห่งที่ ๑๑ ของกัมพูชา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานในพื้นที่ และเพื่อดึงดูดให้ชาวกัมพูชาทำงานใน จ.บันเตียเมียนเจย หรือพื้นที่อื่นภายในประเทศ มากกว่าที่จะไปทำงานในไทย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่างๆ หลายประการตามมา อาทิ การที่แต่ละวันมีชาวกัมพูชากว่าร้อยคนถูกส่งตัวจากไทยกลับกัมพูชา เนื่องจากลักลอบทำงานในไทยโดยผิดกฎหมายซึ่งประเด็นการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ตาม พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีบทลงโทษสูงโดยปรับ ๔-๘ แสนบาทต่อคน ที่ คสช.ใช้มาตรา ๔๔ ยึดเวลาบังคับใช้กฎหมายนั้นจากผลการศึกษาวิจัยในการลงพื้นที่พบว่า การจดทะเบียนที่ จ.ระยอง สามารถกระทำได้เพียงวันละ ๔๐๐ คน ขณะที่สถานการณ์แรงงานต่างด้าวนั้นในพื้นที่ฉะเชิงเทรามีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายกว่า ๒๐,๐๐๐ คน ซึ่งคาดหมายว่า

การขยายตัวของ EEC จะส่งผลให้มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น และซับซ้อนให้เกิดการรวมกลุ่มของแรงงานต่างด้าวเป็นชุมชน หรือการเป็นคัมภีร์จำนวนมากซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหา หากมีการระดมมวลชนคนต่างด้าว รวมทั้ง อาจผลักดันให้เกิดปัญหาเสียดทานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาเสียดทานจำนวนมากในห้วงที่ผ่านมาเกิดจากแรงงานภาคอุตสาหกรรม โดยกลุ่มขบวนการน่าจะมีแนวโน้มในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดทางทะเล เนื่องจากสามารถลำเลียงยาเสพติดได้ในปริมาณมาก และยากต่อการตรวจพบของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น จึงนับเป็นผลกระทบด้านความมั่นคงที่สำคัญอันเกิดจากพลวัตความต้องการแรงงาน การสนองตอบและพลวัตด้านแรงงานของประเทศเพื่อนบ้าน และผลกระทบที่สืบเนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน และปัญหาในเชิงโครงสร้างด้านความมั่นคง (Security Infrastructure) ที่ต้องบูรณาการการวางแผน ระบบ และโครงสร้างด้านความมั่นคงในการรองรับปัญหา

๒.๕ ผลกระทบอันเกิดจากความวิตกกังวลของประชาชน ซึ่งจากการที่คณะทำงานได้ลงพื้นที่พบปะพูดคุยกับประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อสอบถามโครงการ EEC ซึ่งผลที่ได้คือ ประชาชนมีการรับรู้โครงการ EEC ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีปัญหาวิตกกังวลเรื่องการจราจร ปัญหาที่ดินแสสมสาร ผลกระทบจากการก่อสร้าง ปัญหาแรงงาน ปัญหาประชากรแฝง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความสะอาด ปัญหาการบุกรุกชายหาด ปัญหาเรื่องไฟฟ้าและประปา และปัญหาเรื่องน้ำท่วม จนทำให้ประชาชนในพื้นที่จำนวนมากรู้สึกได้ว่า ไม่ได้ประโยชน์จากการจัดผังเมืองใหม่ตามโครงการ EEC โดยมีความเหลื่อมล้ำระหว่างประโยชน์ที่ได้รับของนักลงทุนกับประชาชนในพื้นที่จนเกิดเป็นคำถามในพื้นที่ว่า “ประชาชนในพื้นที่ได้อะไร” ซึ่งนับเป็นรากเหง้าของปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ หากประชาชนมีความรู้สึกหรือความรู้ความเข้าใจกับนโยบายหรือโครงการของรัฐบาล ที่สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจุกกระแสให้ความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ และสามารถยกระดับในการตอบโต้ในรูปแบบต่าง ๆ หากมีปัญหาอื่น ๆ อันเป็นผลของโครงการได้ส่งผลกระทบต่อตนเอง อาทิ การเวนคืนที่ดิน การเกิดข้อจำกัดในการเดินทาง การไม่เข้าถึงพื้นที่ที่เคยถูกใช้เป็นที่สาธารณะการเผชิญต่อมลภาวะหรือภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้นจากการดำเนินโครงการเช่นปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น ที่นับว่า จะส่งผลกระทบต่อรัฐบาล และ คสช. โดยตรง ซึ่งขณะนี้เริ่มเกิดปัญหาจากการวิจารณ์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น มีการวิจารณ์คำสั่ง คสช.ที่ ๔๗/๒๕๖๐ เรื่อง “ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก” ที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ EEC โดยให้ยกเว้นนำกฎหมายผังเมืองมาใช้บังคับ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวจากหลายกลุ่ม อาทิ กรณีของ ดร.สมนึก จงมีวสิน นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก ที่ระบุว่า การออกคำสั่ง ม.๔๔ เพื่อยกเลิกกฎหมายผังเมืองในพื้นที่ EEC เพราะตั้งใจจะปลดล็อกให้โครงการมาตาพุด จ.ระยอง เฟส ๓ ที่ต้องมีการถมทะเล ให้สามารถก่อสร้างได้ โดยไม่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่สนใจกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ และขาดธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ขณะที่ นายประสิทธิ์ชัย หนูนวล นักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวหาว่า คสช.ใช้อำนาจรัฐ นำทรัพยากรของประชาชนไปให้นายทุน คือการทำลายกติกากการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมและทำลายกติกาสากลว่าด้วยการพัฒนา ส่วนนายวีระ สมความคิด ประธานเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชันระบุ “ถือเป็นการเหยียดหยามคนไทย ไม่ดูเวลา กาลเทศะ เร่งใช้ ม.๔๔ ยกเลิกผังเมือง ๓ จังหวัด

ภาคตะวันออก เพราะโครงการถมทะเล มาบตาพุดเฟส ๓ ในด้านกฎหมายไม่ผ่านหลักเกณฑ์กฎหมายผังเมือง จึงต้องใช้อำนาจ ม.๔๔ เอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุน” เป็นต้น

๒.๖ ผลกระทบจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นซึ่งผลการวิจัยจากการประชุมกลุ่มความมั่นคงที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบว่า ขณะนี้โรงงานขนาดใหญ่บางโรงงานมีไนโตรกลีเซอริน (Nitroglycerin) เป็นจำนวนมาก ซึ่งฝ่ายความมั่นคงเห็นว่ายังขาดมาตรฐานในการกำกับดูแล ซึ่งสมควรแก้ไขเพื่อป้องกันการระเบิดและสมควรเตรียมการรองรับหากเกิดปัญหา ซึ่งจะสะท้อนถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลและโครงการ EEC หรือกรณีความขัดแย้งกับกัมพูชาที่แม้จะอยู่ในช่วงความสัมพันธ์ที่ดีในขณะนี้ แต่ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศระหว่างกันที่ยังมีได้แก้ไข อาทิ พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ซึ่งชนวนเหตุของความขัดแย้งและการแก้ปัญหา อาจเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงกับความต้องการในการแสวงหาทรัพยากรในอนาคต ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวถูกคาดหมายว่าจะมีทรัพยากรทางพลังงานที่อุดมสมบูรณ์ และในห้วงที่ผ่านมา สภาวะแวดล้อมทางด้านการเมืองภายในของไทยและกัมพูชา ก็มีลักษณะแปรผันและมีความสลับซับซ้อน จึงยังคงมีความเป็นไปได้ที่ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์ระหว่างกันจะมีผลต่อสถานการณ์ความขัดแย้งในอนาคต รวมทั้งปัญหาการก่อการร้ายหรือการก่อวินาศกรรม ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ที่มีได้มีเป้าหมายในการโจมตีไทยโดยตรง แต่มุ่งทำลายผลประโยชน์หรือสัญลักษณ์ของศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามกลุ่มตนหรือประเทศตนในไทย ซึ่งจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ทำให้ยากต่อระบบการตรวจจับและป้องกันกลุ่มหรือองค์กรก่อการร้ายหรืออาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งในห้วงที่ผ่านมา มีการตรวจสอบพบข้อมูลว่ามีแหล่งปลอมแปลงเอกสาร หรือมีแหล่งที่สามารถจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ได้ในไทยหรือเหตุการณ์เมื่อ ต.ค. ๓๒ ที่นักศึกษาพม่า ๒ คน จี้เครื่องบินสายการบินพม่าจากมะริดมาลงที่สนามบินอุตะเถา เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า ตลอดจนเหตุการณ์เมื่อ มี.ค. ๕๔ ที่ขบวนการคอมมานโดญีฮาด ๕ คน ยึดเครื่องบินจากอินโดนีเซียมาแควลงที่ไทย เพื่อเรียกร้องให้อินโดนีเซียปล่อยตัวนักโทษทางการเมือง ๘๔ คน ซึ่งการเจรจาล้มเหลว จนส่งผลให้คอมมานโดไทยร่วมกับอินโดนีเซียบุกยึดเครื่องบิน จนทำให้ผู้ก่อการร้ายเสียชีวิต ๔ คน ถูกคุมตัว ๑ คน และเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องเสียชีวิต ๑ คน เจ้าหน้าที่อินโดนีเซียเสียชีวิต ๑ คนนั้น จึงสมควรพิจารณาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อเตรียมแผนเผชิญเหตุ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงการ EEC อาทิ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (Demographic) ที่ไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๓๙ หรือ ๑๐ ปีเศษหลังโครงการ EEC ดำเนินไป ที่สังคมจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๓๐ ขณะที่สัดส่วนวัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง หรือเริ่มเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ที่จะส่งผลให้เกิดการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้นจนส่งผลให้เกิดข้อจำกัด หรือเรื่องการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่ดีโดยเฉพาะทรัพยากร “น้ำ” ซึ่งในพื้นที่มีแหล่งน้ำจำกัดจำกัดตามที่ประชาชนและหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่มีความกังวล หรือต่อกรณีการใช้พื้นที่โครงการเชื่อมโยงกับหน่วยงานด้านความมั่นคงบางส่วน อาทิ สนามบินอุตะเถา พื้นที่ท่าเรือที่เชื่อมโยงต่อกรณีการถมทะเลและร่องน้ำลึกหรือการปฏิบัติการของกองทัพเรือ ที่ต้องมีการบริหารจัดการยุทธศาสตร์และการดำเนินการของหน่วยงานด้านความมั่นคงและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างสมดุลและสอดคล้องกับมิติทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องเฝ้าระวัง ปัจจัยจากภายนอกประเทศที่สามารถส่งผลกระทบต่อโครงการได้

อาทิ โครงการทวายในเมียนมาที่หากเปิดดำเนินการ และจีนยังคงมุ่งเน้น “Look South Policy” ก็ส่งเสริมให้โครงการ EEC กลายเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าเชื่อมระหว่างฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียเข้าด้วยกัน จึงหนุนการเติบโตของธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ทั้งระบบในระยะยาวร่วมกันได้ แต่หากประสบปัญหาที่ย่อมส่งผลกระทบต่อร่วมกัน ซึ่งเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ จึงนับเป็นเรื่องที่ไม่อาจมองข้าม หากจะให้ไทยสามารถรักษาสถานการณ์เป็นที่ตั้งของฐานผลิตของโลกได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สรุป

ศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาโครงการ EEC ที่ผ่านมาและกรอบแนวคิด แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ต่อการดำเนินโครงการ EEC ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง ๒ ข้อดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า โครงการ EEC มีพัฒนาการหรือวาทกรรมจากกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมายาวนาน โดยมีการลงทุนด้วยงบประมาณจำนวนมากมาโดยต่อเนื่อง ในอาณาบริเวณที่นับว่า มีความเหมาะสมและมีความสำคัญยิ่งของประเทศ โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้แต่ละจังหวัดที่รับโครงการเกิดทิศทางในการดำเนินการอย่างเหมาะสม ภายใต้วิถีคิด วิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงานงบประมาณ ระบบการพัฒนา และปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถเกิดแรงจูงใจสำคัญต่อกองทุนทั้งภายในและต่างประเทศ

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า การดำเนินโครงการย่อมก่อให้เกิดผลกระทบ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เกิดการสนับสนุนและแรงผลักดัน รวมทั้ง เกิดความขัดแย้งโดยเฉพาะในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม และผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดกับประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องก่อให้เกิดความสมดุลกับทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในประเด็นด้านความมั่นคงนั้น นับเป็นประเด็นที่มีความสำคัญยิ่งที่โครงการ EEC จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน และโครงการด้านความมั่นคง เพื่อให้เกิดการบูรณาการงานสำคัญของชาติให้สำเร็จตามยุทธศาสตร์ชาติ และนำพาประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

บทที่ ๔

วิเคราะห์ผลกระทบและกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง

การศึกษาในบทที่ ๔ ศึกษาในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ

๑. โครงการ EEC เป็นโครงการขนาดใหญ่ (Mega Project) ที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคถึงระดับพื้นที่อย่างกว้างขวาง และสลับซับซ้อนในหลากหลายมิติ จากการศึกษาที่มีการลงทุนทั้งจากภายในและจากต่างประเทศโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) วิเคราะห์ว่าในปี ๒๕๖๑ จะมีแนวโน้มการลงทุนและขยายธุรกิจในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ รวมทั้งอุตสาหกรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงที่ทำให้ กนอ. ต้องเตรียมจัดสรรงบประมาณกว่า ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อพัฒนานิคมอุตสาหกรรม Smart Park ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จระยอง บนพื้นที่ ๑,๕๐๐.๙๗ ไร่ ด้วยงบลงทุน ๒,๐๙๗ ล้านบาท ในการรองรับอุตสาหกรรมใหม่ตามเป้าหมายของรัฐบาล คืออุตสาหกรรมดิจิทัลอุตสาหกรรมหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมที่มีการใช้พลังงานสะอาดในกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้และออกแบบโครงสร้างพื้นฐาน พร้อมการจัดทำร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ (EIA) ที่คาดว่าจะดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๓ และโครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓ ซึ่ง กนอ. ได้เตรียมพื้นที่พัฒนาท่าเทียบเรือไว้ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการก๊าซธรรมชาติ (LNG) ที่จะมีการนำเข้าประมาณ ๑๖ – ๓๒ ล้านตัน/ปี ภายใน ๑๐ ปีข้างหน้า และรองรับการขยายตัวด้านการขนส่งสินค้าเหลวและก๊าซธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบสำคัญของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่นิคมฯ และบริเวณใกล้เคียงที่จะใช้เงินลงทุนประมาณ ๑๑,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจะเปิดให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาท่าเทียบเรือในปี ๒๕๖๑ ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๗ ซึ่งจะสามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้เพิ่มมากขึ้นอีกประมาณ ๒๐ ล้านตันต่อปี โดย กนอ. มีพื้นที่พร้อมรองรับการลงทุนใน EEC แล้วประมาณ ๒๔,๐๐๐ ไร่ และเตรียมแผนการสรรหาพื้นที่เพิ่มเติมสำหรับสร้างนิคมอุตสาหกรรมใหม่อีกประมาณ ๑๖,๐๐๐ ไร่ ตลอดจนมีแผนจะสรรหาพื้นที่เพื่อการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรม และอื่น ๆ อีกประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยรองรับความต้องการของนักลงทุนที่จะเข้ามาลงทุนในระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ดังกล่าวอย่างเหมาะสม ซึ่งนอกเหนือจากการขับเคลื่อนในด้านภาคการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมและนวัตกรรมที่ทันสมัยแล้วยังก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนในด้านภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาค โดยเฉพาะหากโครงการสามารถสร้างความสนใจให้กับประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย หรือสหรัฐฯ แล้วก็จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เชื่อมโยงและก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างกัน อันมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของไทย

๒. ผลกระทบจากการวิเคราะห์อนาคตภาพหรือฉกทัศน์ด้านประชากรไทยที่เชื่อมโยงกับโครงการ EEC ที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ นั้น พบว่า พลวัตด้านประชากรของประเทศที่เคลื่อนตัวไปนับเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความมั่นคงในด้านความยั่งยืน ตลอดจนความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการที่เกิดจากสถานการณ์ประชากรไทย โดยเฉพาะในเรื่องการเคลื่อนตัวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ การย้ายถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายประชากร หรือแรงงาน ที่จะเพิ่มขึ้นจากการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้า โครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่งที่สะดวกเพิ่มขึ้น และพลวัตที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงประชากรอื่น ๆ ที่ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต ที่จะทำให้ความสัมพันธ์ของประชากรเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้าใจถึงการผสมผสาน การบริหารจัดการเมืองและความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมระหว่างประชากรถิ่นกับประชากรย้ายถิ่น รวมทั้งประชากรแฝงในลักษณะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ภายใต้สภาวะการไหลเลื่อนทางวัฒนธรรม นับเป็นความจำเป็น เพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างกัน อาทิ ระหว่างชุมชนคนต่างด้าว หรือระหว่างนายทุนและแรงงาน ซึ่งการเพิ่มทักษะและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการเตรียมการรองรับในการเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้นจะเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรในท้องถิ่นตลอดจนส่งผลถึงความยั่งยืนของโครงการ ที่ต้องพึ่งพาแรงงานบนพื้นฐานของสถานการณ์ประชากรที่แปรเปลี่ยนในระยะยาว

๓. ผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานและระบบงานด้านความมั่นคงจากการขยายตัวของโครงการ EEC ผลการวิจัยพบว่า ระบบงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงบางส่วนมีความจำเป็นต้องปรับตัว อาทิ โครงสร้างพื้นฐานภายในฐานทัพเรือสัตหีบ อาทิ ระบบไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงของฐานทัพเรือสัตหีบ ที่หน่วยงานใน จ.ชลบุรี ให้ข้อมูลว่ายังขาดความเสถียร เกิดปัญหากระแสไฟตกและดับเสมอ ทำให้ชุมชนโดยรอบฐานทัพเรือประสบปัญหา ทั้งยังต้องเสียค่ากระแสไฟฟ้าในราคาสูงที่อาจส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงกับโครงการ EEC ในอนาคต ซึ่งฐานทัพเรือสัตหีบอยู่ระหว่างการพัฒนาปรับปรุงระบบไฟฟ้าซึ่งมีงบประมาณรองรับแล้วหรือกรณีพื้นที่ฐานทัพเรือที่นับเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารบนที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญซึ่งโครงการ EEC อาจส่งผลกระทบต่อกรณีหากมีการถมทะเลเพื่อพัฒนาท่าเรือในบริเวณโดยรอบหรือบริเวณใกล้เคียงฐานทัพเรือแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อร่องน้ำลึกเดิมที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติการของยุทธโธปกรณ์กองทัพของฐานทัพเรือสัตหีบ ซึ่งยังมีได้มีการศึกษาอย่างถ่องแท้ และจำเป็นต้องพิจารณาถึงภารกิจด้านความมั่นคง การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือการบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพเช่นเดียวกับในกรณีของสนามบินนานาชาติอู่ตะเภาที่ปัจจุบันอยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ทางด้านความมั่นคงและการพาณิชย์ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์รอบด้านอย่างสมดุล ซึ่งห้วงที่ผ่านมาประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะสหรัฐฯ ได้พยายามที่จะขอใช้สนามบินดังกล่าวที่รัฐบาลและกองทัพได้พยายามพิจารณาถึงคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะการได้ใช้ประโยชน์จากสนามบินอู่ตะเภาด้วยความยาวของ Run way ประมาณ ๔.๒ กม. ที่เป็นพื้นที่สหรัฐฯ เคยนำเครื่องบิน B 52 ซึ่งเป็นเครื่องบินยุทธศาสตร์ในการทิ้งระเบิดมาลงในช่วงสงครามอินโดจีน จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความสำคัญของสนามบินนี้ ที่ชาติมหาอำนาจล้วนต้องการเป็นองค์ประกอบในโครงสร้างด้านการทหาร ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเป็นสนามบินหลักหรือสนามบินต่อระยะได้ในสถานการณ์สงครามหรืองานด้านยุทธศาสตร์อื่น ๆ

๔. ผลกระทบในด้านอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือการตกเป็นเป้าหมายในการก่อวินาศกรรม ต่อโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC หรือต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานหรือระบบโลจิสติกส์ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ซึ่งด้วยสถานการณ์ของปริมาณเรือและอากาศยานที่เพิ่มมากขึ้นตามการเจริญเติบโตของโครงการ ย่อมเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุทางทะเลระหว่างเรือประมง เรือบรรทุกสินค้า เรือบรรทุกน้ำมัน หรือแม้กระทั่งเรือของกองทัพเรือ หรือเรือของหน่วยราชการ ด้านความมั่นคงและอากาศยานซึ่งจำเป็นต้องจัดระบบการจราจรทางน้ำ และระบบนำร่องหรือระบบ การควบคุมทางอากาศอย่างรัดกุม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดต่อปริมาณหรือขนาดของเรือและ อากาศยานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเพื่อเป็นหลักประกันเรื่องความมั่นคงทางทะเลซึ่งปัจจุบัน มีการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ที่จำนวน ๒๔ ล้านล้านบาท ในพื้นที่กว่า ๓๑๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และมูลค่าดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโครงการ EEC มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับระบบ Logistic และความมั่นคงทางทะเล โดยเฉพาะจากการที่ โครงการ EEC มีการลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก จึงนับว่ามีส่วนสำคัญในการเพิ่มพูนมูลค่า ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลร่วมด้วย ซึ่งประเทศที่เข้ามาลงทุนอาจมีความขัดแย้งกับประเทศอื่น จึงอาจตกเป็นเป้าหมายในการก่อวินาศกรรมขึ้นได้ นอกจากนี้ จากการที่พื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสถิติการเกิดภัยพิบัติเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงนับเป็นความท้าทายด้านภัยพิบัติที่อาจมีผลกระทบ ต่อโครงการ EEC ที่จำเป็นต้องเตรียมการรองรับ

๕. ผลกระทบด้านความมั่นคงทาง Cyber ซึ่งพลวัตของโครงการ EEC นั้น มีแนวโน้มที่จะเป็นศูนย์กลางโครงสร้างหรือ HUB ทางด้าน Cyber ที่สำคัญในอนาคต ขณะที่ในปัจจุบันในพื้นที่ โครงการมี Broadband Internet ความเร็วสูง ที่เชื่อมโยงโครงข่ายบนบกกับโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำ โดยเฉพาะ จ.ระยอง ที่เป็นศูนย์กลางโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ใหญ่ที่สุดในเอเชีย หรือจากการที่ในหัวง ที่ผ่านมา Mr. Jack Ma ประธานกรรมการบริหาร Alibaba Group ได้เข้าพบนายกรัฐมนตรี และหารือ กับนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับ Alibaba Group ซึ่งได้ประกาศแผนการลงทุนในโครงการ EEC โดยมีการลงนามกับกระทรวงอุตสาหกรรมที่ สำคัญคือ การลงนามในโครงการลงทุนสร้างศูนย์ Smart Digital Hub ในพื้นที่ EEC เพื่อเป็นศูนย์ ประมวลข้อมูลโลจิสติกส์รองรับขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับจีนข้ามพรมแดนสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) และไปยังที่อื่นทั่วโลก ซึ่งโครงการลงทุนสร้างศูนย์ Smart Digital Hub นี้จะอาศัยเทคโนโลยี ขั้นสูงในการประมวลข้อมูลโลจิสติกส์เพื่อทำให้การขนส่งสินค้า ซึ่ง Alibaba เล็งเห็นว่าไทยมีศักยภาพ สูงที่จะเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลในภูมิภาค โดยการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวนี้จะมีความเกี่ยวเนื่องกับ Internet of Things (IoT) ที่คาดว่าจะรายได้จากธุรกิจอีคอมเมิร์ซในไทยจะเติบโตจาก ๑๑๓,๔๐๐ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็น ๑๘๖,๕๐๐ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันมิให้เกิด วิกฤตการณ์ Cyber ที่จะทำให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศ ซึ่งการที่พื้นที่โครงการ EEC จะเป็นศูนย์ประมวลข้อมูลโลจิสติกส์รองรับขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับจีนดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้อง เตรียมการเพิ่มมากขึ้นทั้งในมิติของเทคโนโลยี การค้า การลงทุน และในมิติทางด้านการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากการเจริญเติบโตของจีนนั้น มีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนผ่าน ในการเป็นผู้นำโลก ดังนั้นระบบหรือกระบวนการพัฒนาและวิธีคิดต่าง ๆ ยังคงก่อให้เกิดคู่ขัดแย้ง ทางทางการค้าการลงทุน หรือการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของบางประเทศกับจีน เพื่อเป็นการ

ปกป้องผลประโยชน์และมีให้ผลประโยชน์ของชาติตนเกิดการลดทอนหรือถูกทำลายโดยยุทธศาสตร์หรือกระบวนการพัฒนาที่ผลักดันโดยจีน จึงอาจเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดแรงผลักดันให้ตกเป็นเป้าหมายของการก่อวินาศกรรมหรือการโจมตีทางไซเบอร์ได้

๖. ผลกระทบด้านการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ โดยเฉพาะ จ.ฉะเชิงเทรา นั้นมีปัญหาเรื่องน้ำประปาอย่างมาก ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากปัญหาความขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานในการกักเก็บน้ำเพื่อการผลิตน้ำประปา ที่ต้องเพิ่มพื้นที่และเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการจัดเก็บและการดำเนินการอย่างครบวงจร เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์ (Demand) หรือความต้องการของการใช้น้ำด้วยอุปทาน (Supply) และการบริหารจัดการที่ดีพอ ซึ่งการดำเนินโครงการ EEC ย่อมก่อให้เกิดอุปสงค์น้ำประปาเพิ่มมากขึ้น จึงควรคำนึงถึงการรองรับซึ่งควรให้น้ำหนักต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนระดับรากหญ้าเป็นสำคัญ เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งในระดับพื้นที่ และเป็นสาเหตุให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำส่งผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในพื้นที่

๗. ผลกระทบด้านงบประมาณของประเทศ ซึ่งผลจากการวิจัยพบสภาพปัญหาที่เป็นผลสืบเนื่องจากงบลงทุนจำนวนมากจากหลายกรณี อาทิ การจัดการผังเมืองที่แต่ละจังหวัดอยู่ระหว่างการจัดทำและส่งผลให้ราคาที่ดินสูงมาก ที่บางส่วนต้องชดเชยจากการเวนคืนที่ดิน และส่งผลทางด้านจิตวิทยาซึ่งผลักดันให้เกิดการเก็งราคา การกว้านซื้อที่ดินของนายทุน การแปรสภาพที่ดินทางการเกษตรไปสู่พื้นที่อุตสาหกรรม และอื่น ๆ ที่ยากต่อการควบคุมจากภาครัฐ และมีมิติความขัดแย้งในด้านอื่น ๆ ติดตามมา

๘. โครงการ EEC มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีเส้นทางเชื่อมโยงในระบบ Logistic ที่มีความสำคัญของประเทศ ซึ่งขอบเขตและระบบความสัมพันธ์เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และระบบการบริหารจัดการชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ในระดับมหภาคที่มีจีนเป็นผู้นำในการนำพาให้เกิดระเบียบเศรษฐกิจและเส้นทางในภูมิภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์ ที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจ เพื่อวางยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เชื่อมโยงกับโครงการ EEC อย่างเหมาะสม

๙. ผลกระทบทางด้านความแตกต่างทางความคิด ซึ่งจากการที่โครงการ EEC มีความเชื่อมโยงในหลายมิติ และมีขอบเขตการดำเนินการที่กว้างขวางโดยเฉพาะในเชิงอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และนวัตกรรมการผลิต ขณะที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีรากเหง้าในการดำเนินวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร จึงส่งผลให้คนในระดับฐานรากขาดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำพาให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดที่ผลักดันให้เกิดพลังมวลชน สถาบัน องค์กร ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการนำปัญหาความขัดแย้งทางความคิดเข้าสู่ประเด็นการต่อสู้ทางการเมืองและการแสวงหาทางเลือกที่อาจเบี่ยงเบนนโยบายการบริหารจัดการ หรือปรับระดับการให้ความสำคัญเร่งด่วนในการบริหารจัดการหรือผลักดันโครงการจากรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปได้ในอนาคต ซึ่งหากมีผู้เข้าใจข้อมูลที่ผิดขณะที่ภาครัฐก็ยังไม่สามารถปฏิบัติการด้านข่าวสารกับประชาชนได้อย่างทั่วถึงแล้ว แม้ว่าโครงการ EEC จะมีกฎหมายคือพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้การรองรับเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการด้วยความต่อเนื่องก็ตาม แต่ก็อาจส่งผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาโครงการให้ต่อเนื่องที่อาจหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโครงการ EEC งบประมาณการลงทุนภาครัฐหรือการขับเคลื่อนให้เกิดการลงทุนอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลร่วมด้วย

๑๐. ผลกระทบจากการครอบงำและการผูกขาด ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยที่พบว่าด้วยขนาดและปริมาณเม็ดเงินการลงทุนของต่างประเทศหรือภาคเอกชนรายใหญ่ภายในประเทศที่นับว่ามีความสำคัญเนื่องจากเม็ดเงินลงทุนนั้น เป็นเครื่องสะท้อนความสำเร็จของโครงการ ที่หากมีขนาดหรือปริมาณเม็ดเงินขนาดใหญ่สู่โครงการมากกว่ารายอื่น ๆ มาก ก็สามารถก่อให้เกิดกลไกการผูกขาดหรือการครอบงำ หรือแม้กระทั่งสามารถมีอิทธิพลต่อการผลักดันนโยบายการบริหารจัดการโครงการของภาครัฐ หรือส่งผลให้เกิดอิทธิพลในเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐที่พยายามสนับสนุนโครงการ EEC ได้

๑๑. ผลกระทบต่อเมืองหรือพื้นที่โดยรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ผลจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารของจังหวัดข้างเคียงที่อ้างกล่าวได้ว่าเป็นเมืองบริวารนั้น เห็นว่าสถานการณ์การลงทุน อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษ จ.สระแก้วนั้น เกิดความเปลี่ยนแปลง โดยเห็นว่าโครงการ EEC มีพลังในการดึงดูดการลงทุนขนาดใหญ่ ที่ส่งผลให้อุตสาหกรรมหลักได้โยกย้ายฐานการผลิตหรือให้นำหนักในการลงทุนในโครงการ EEC มากกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด และเห็นว่า จังหวัดที่ถูกบดบังความสำคัญจากโครงการ EEC นั้น ควรปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์มาเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมหรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise : SME) แทน หรือแม้กระทั่งสมควรดำเนินยุทธศาสตร์ให้เมืองบริวารเป็นย่านที่อยู่อาศัยหรือ Residence Zone เพื่อรองรับกลุ่มนักธุรกิจและแรงงานจากโครงการ EEC และประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีเขตเศรษฐกิจอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันแทน

๑๒. ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกัมพูชา ที่ใน พ.ศ. .... มีการขยายตัวร้อยละ ๗ โดยมีประเทศต่างๆ โดยเฉพาะจีนและญี่ปุ่นลงทุนจำนวนมากนั้น ย่อมเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการแรงงานภายในประเทศ จนเกิดการแข่งขันเพื่อแย่งชิงแรงงานที่เคยทำงานในประเทศไทยจำนวนมากกลับประเทศได้ ซึ่งอาจส่งผลถึงความต้องการแรงงานของไทย ซึ่งหมายรวมถึงโครงการ EEC ขึ้นได้

๑๓. ผลจากการวิจัยยังคงพบว่า กลไกในการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน หรือการบริหารจัดการชายแดน ยังคงดำเนินการในลักษณะเดิม โดยมีการปรับเปลี่ยนค่อนข้างน้อยมาก แม้รูปแบบการเข้าออกตามแนวชายแดนได้แปรเปลี่ยนไปมากตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งเสริมให้พื้นที่ชายแดนถูกผลักดันให้เปิดในลักษณะไร้เขตแดนหรือ Borderless หรือพัฒนาให้เป็นเขตการค้าเสรี (Free trade Area) หรือผลักดันให้เกิดความร่วมมือในลักษณะการบริหารจัดการชายแดนร่วมกัน (Coordinated Border Management : CBM) เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนตัวทั้งในส่วนของประชาชน และสินค้าผ่านด่านได้อย่างรวดเร็ว

การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงนั้น ผลจากการวิจัยพบว่า เรื่องที่สมควรเตรียมการ และสมควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงเพื่อรองรับโครงการ EEC สำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคง ประกอบด้วย

๑. สมควรกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีมุมมองต่อมิติความมั่นคงในลักษณะ hybrid threats หรือการมีมุมมองต่อมิติความมั่นคงจากภัยคุกคามในลักษณะ hybrid ที่ต้องมีการเตรียมการป้องกันต่อสถานการณ์ในทุกรูปแบบอย่างรอบด้าน หรือมีการเตรียมการในทุกมิติที่โครงการอาจได้รับผลกระทบ และส่งผลต่อระบบความมั่นคงในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจที่อาจเกิดจากระบบการเงินการคลังหรือปัจจัยเศรษฐกิจภายนอกประเทศ มิติทางด้านการเมืองการปกครองที่อาจเกิดจากการไร้เสถียรภาพทางการเมืองหรือการไร้เสถียรภาพของรัฐบาล หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างมวลชน มิติทางด้านทหารที่อาจเกิดจากผลกระทบทางด้านความขัดแย้งในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเล หรือเส้นเขตแดน มิติทางด้านการก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นหรือมีความเชื่อมโยงกับปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติทั้งทางด้านยาเสพติด อาชญากรรมทางไซเบอร์ การเกิดโรคระบาดอุบัติใหม่ การเกิดสภาพความแปรปรวนทางธรรมชาติ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในด้านความมั่นคงด้านน้ำ อาหาร และพลังงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีกำลังด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ โดยสมควรพิจารณาเลือกสรรกำลังพลโดยเฉพาะในระดับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของหน่วยทหารรวมทั้งผู้บริหารของหน่วยงานด้านความมั่นคงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบในพื้นที่โครงการ EEC โดยเฉพาะ มทบ. ๑๔ ทร. หรือ รอง ผอ.รมน.จว. ในจังหวัด ฉะเชิงเทราชลบุรี ระยอง รวมถึงจังหวัดข้างเคียงคือ จันทบุรี และสระแก้ว ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความรู้ความสามารถในเชิงยุทธศาสตร์และการบูรณาการงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC ตลอดจนมิติอื่น ๆ

๒. สมควรใช้วิธีคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่องานด้านความมั่นคงอย่างยั่งยืนด้วยวิธีคิดในการแก้ไขปัญหาอย่างสมดุล ทั้งฐานความคิดผลประโยชน์แห่งชาติในมุมมองแบบ Nation State Paradigm และการมีวิธีคิดในมุมมองด้านความมั่นคงมนุษย์ด้วยวิธีคิดแบบ Human Centric Paradigm เพื่อขจัดหรือลดทอนเงื่อนไขที่บั่นทอนโครงการ โดยเฉพาะเงื่อนไขในประเด็นคำถามที่ว่า “ประชาชนในพื้นที่ได้อะไร?” โดยควรมีการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และภาคประชาชน ในลักษณะหลอมรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (Fusion & Analysis) เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้และสร้างความเข้าใจในภาพของสถานการณ์หรือภาพประโยชน์ของโครงการที่จะได้รับร่วมกันในลักษณะเดียวกัน ร่วมเข้าใจถึงแผนการเตรียมพร้อมระดับชาติ เข้าใจถึงแผนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สามารถส่งผลกระทบต่อโครงการ EEC และร่วมปกป้องผลประโยชน์ของชาติพร้อมไปกับผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ในลักษณะ joint planning, joint training, and joint equipment ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม และมีธรรมาภิบาล รวมทั้งมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และเป็นธรรม เพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่โดยรวมมีการสร้างงานสร้างอาชีพ อำนวยความปลอดภัยและความยุติธรรมที่เป็นรูปธรรม โดยสมควรมีการจัดทำโครงการชี้แจง ฝึก อบรม ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

และประเทศชาติ ขณะที่หน่วยข่าวก็สมควรมีการติดตามประเมินผลพฤติกรรมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ต่อทุกปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อโครงการส่วนหน่วยประชาสัมพันธ์ก็สมควรมีการชี้แจงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมทั้งมีการติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ส่วนเกี่ยวข้องทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทัน่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน

๓. สมควรเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้านทั้งในส่วนของคุณคลากร เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ แผนงานงบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าว เทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนทั้งระบบ ตั้งแต่การติดตาม การเฝ้าระวังการวิเคราะห์ การกำหนดแนวทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเสริมสร้างพลังประชาชนเพื่อบูรณาการและสนับสนุนงานให้กับทหาร ตำรวจ และหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ซึ่งควรจะมีการขับเคลื่อนให้เกิดความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันปัญหาการก่อการร้ายภายในประเทศและปัญหาข้ามชาติรูปแบบต่าง ๆ

๔. สมควรมีการกำกับและผลักดันให้การปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งการเข้ามาลงทุนหรือการให้ความสนใจของต่างประเทศที่หมายรวมถึงประเทศมหาอำนาจในโครงการ EEC ที่อาจก่อให้เกิดพลวัตหรือแรงขับเคลื่อนในด้านภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคได้นั้นทำให้ไทยจำเป็นต้องดำรงยุทธศาสตร์ในการรักษาดุลยภาพ และกำกับในกระบวนการพัฒนาหรือการลงทุน เพื่อมิให้เกิดการครอบงำ หรือ Dominate โครงการ จนสามารถสร้างสภาวะผูกขาดหรือกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโครงการ EEC อันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อชาติหนึ่งชาติใด หรือสร้างผลกระทบต่อสภาวะสิ่งแวดล้อมของประเทศ ที่ไทยควรมีจุดยืนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อขึ้นนำการลงทุนเหล่านั้น เพื่อผลประโยชน์ของชาติอย่างยั่งยืน

๕. สมควรกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถรองรับอนาคตภาพหรือฉากทัศน์ด้านประชากร อันเป็นผลกระทบต่อโครงการ EEC ทั้งทางด้านกายภาพและสังคมของประชากร การเคลื่อนย้ายแรงงาน การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) การเพิ่มขึ้นของประชากรแฝง การขยายตัวของชุมชนต่างดาว ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การขาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งควรกำหนดยุทธศาสตร์บนพื้นฐานของการผสมผสานทางวัฒนธรรม อันเป็นผลจากกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตทางสังคมที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนย้ายประชากร การเปลี่ยนแปลงทางด้านแรงงานและพลวัตต่าง ๆ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อโครงการ EEC และความมั่นคงของชาติที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC

๖. สมควรดำเนินการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบและโครงสร้างพื้นฐานด้านการทหาร อาทิ ต่อกรณีฐานทัพเรือที่โครงการ EEC อาจส่งผลกระทบต่อบ่อน้ำลึก หรือกรณีสนามบินนานาชาติอุตะเถาที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างให้พร้อมในการเป็นสนามบินนานาชาติอุตะเถาเพิ่มมากขึ้น จนน่าจะส่งผลให้สนามบินอุตะเถาที่เคยถูกใช้เป็นสนามบินยุทธศาสตร์สนามบินยุทธศาสตร์ในอดีตและยังคงสามารถดำเนินการได้ในปัจจุบันอาจจำเป็นต้อง

ปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือข้อกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดความประสานสอดคล้องกับพลวัตรของสถานการณ์การบินและความเชื่อมโยงทางอากาศระหว่างประเทศที่ให้น้ำหนักในเชิงพาณิชย์มากกว่าด้านความมั่นคงหรืออาจไม่ให้ความสำคัญต่อการปกป้องภาพถ่ายทางอากาศที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานทัพเรือหรือสนามบินอยู่ตะเภา หรืออาจไม่ให้ความสำคัญต่อพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงจากโครงสร้างการขยายตัวในด้านต่าง ๆ อาทิ การขยายตัวของท่าเรือพาณิชย์ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและทางอ้อมกับฐานทัพ ซึ่งมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎเกณฑ์ของภาพถ่ายดาวเทียมและภาพถ่ายทางอากาศอื่น ๆ เพื่อมิให้มีการถ่ายภาพฐานทัพอย่างเคร่งครัด ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยยังมิได้ควบคุมถึงภาพถ่ายดาวเทียมเช่นเดียวกับประเทศพัฒนาแล้ว แต่สามารถควบคุมเพียงภาพถ่ายทางอากาศจากโดรน และอากาศยานเท่านั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงเชิงองค์รวม (Comprehensive Security Strategy) ที่สามารถผสมผสานยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศและยุทธศาสตร์ตามโครงการ EEC ตลอดจนยุทธศาสตร์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการขอใช้สนามบินอยู่ตะเภาจากประเทศมหาอำนาจและประเทศต่าง ๆ ได้อย่างลงตัวที่สมควรถ่ายทอดสู่ระดับศูนย์บูรณาการในระดับพื้นที่ ซึ่งผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่พบว่า จ.ฉะเชิงเทราได้กำหนดให้มี EEC Center เพื่อบูรณาการงานในระดับจังหวัดได้เป็นอย่างดี

๗. สมควรให้การระมัดระวังการโจมตีทางไซเบอร์ต่อโครงการ EEC ที่นับเป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญจุดหนึ่งของประเทศ เนื่องจากมีการลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก และบางประเทศที่ลงทุนมีความขัดแย้งกับประเทศอื่น ซึ่งในพื้นที่โครงการมี Broadband Internet ความเร็วสูง ที่เชื่อมโยงโครงข่ายบนบกกับโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำที่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะจ.ระยอง ที่เป็นศูนย์กลางโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ใหญ่ที่สุดในเอเชีย จึงอาจเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดแรงผลักดันให้ตกเป็นเป้าหมายของการก่อวินาศกรรมหรือการโจมตีทางไซเบอร์ได้

๘. สมควรดำเนินยุทธศาสตร์การป้องกันและระงับภัยพิบัติในด้านอุบัติเหตุ ด้านการก่อวินาศกรรมและด้านความมั่นคงทางทะเล ที่มุ่งเน้นดำเนินการต่อโครงการ EEC เป็นหลัก อันเป็นผลจากการที่โครงการ EEC มีความเชื่อมโยงกับระบบ Logistic ทางทะเล และภัยคุกคามมีแนวโน้มเข้ามาจากทิศทางทะเลเพิ่มสูงขึ้นจึงควรมีการบูรณาการงานด้านความมั่นคงทางทะเลด้วยการจัดทำความเชื่อมโยงของฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดนทั้งทางบกและทางทะเลที่เชื่อมโยงกับโครงการ EEC กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งควรมีแผนงานตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลบรรจุในแผนงานของจังหวัด เพื่อให้เกิดแนวทางดำเนินการต่อโครงการสำคัญยิ่งคือโครงการ EEC เป็นการเฉพาะ ภายใต้ร่วมเงาของยุทธศาสตร์ระดับชาติที่เกี่ยวข้องในระดับภาพรวม อาทิ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หรือยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ตลอดจนยุทธศาสตร์หรือแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลตามพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล หรือ พรบ. ศรชล. รวมทั้งกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศและยุทธศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างประสานสอดคล้อง

๙. สมควรมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์หรือความต้องการของการใช้น้ำที่มีมากขึ้นและขจัดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในห้วงที่ผ่านมา โดยสมควรมุ่งเน้นในส่วนของคนที่มีความยากจน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยควรมีการ

สร้างการรับรู้เพื่อก่อให้เกิดความปรองดองระหว่างภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม หรือระหว่างกลุ่มทุน และกลุ่มรากหญ้า เพื่อป้องกันความขัดแย้งรุนแรง ที่อาจผลักดันด้วยโครงการพระราชดำริ หรือแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ด้วยศาสตร์พระราชา

๑๐. สมควรดำเนินยุทธศาสตร์และสร้างหลักประกันต่อโครงการ EEC หากเกิดสภาวะ ไร้เสถียรภาพทางการเมือง หรือเกิดปัญหาตามกรอบตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเฉพาะในมิติ ทางด้านงบประมาณจากการที่ต้องบริหารเม็ดเงินจำนวนมาก เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่องบประมาณ ของประเทศ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการลงทุน

๑๑. สมควรกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กระบวนการพัฒนา เกิดความยั่งยืน และขจัดปัญหาความขัดแย้งจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจาก โครงสร้างและปริมาณงานด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของโครงการ ซึ่งในส่วนของโครงการ EEC นั้น ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมนี้ นับว่ามีนัยสำคัญต่อการดำเนินโครงการ จากการผลักดันของ NGOs และนักวิชาการที่อาจก่อให้เกิดเป็นประเด็นทางการเมือง หากไม่สามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง แม้ว่าโครงการ EEC จะมีความแตกต่างจากกรณีการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา แก่งเสือเต้น เหมืองทองอัคราและที่อื่น ๆ เนื่องจากโครงการ EEC มีกระบวนการทางกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการ ดำเนินการอย่างมากแต่ด้วยการที่โครงการต้องใช้วัตถุดิบทรัพยากร และแร่ธาตุในกระบวนการผลิต อย่างมาก จึงจำเป็นต้องระมัดระวังมิให้เกิดสภาพปัญหา อาทิ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ การนำเข้าวัตถุดิบพิษ สารเคมีอันตราย และกากของเสียต่าง ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งบนบก ทางอากาศ หรือการก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล ดังนั้นการสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วน ในการร่วมปกป้อง ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง

๑๒. สมควรเสริมสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางพลังงานที่เหมาะสมกับโครงการ EEC เพื่อให้พร้อมที่จะสามารถรองรับวิกฤตการณ์ด้านพลังงานและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับระบบโครงสร้าง พลังงานขนาดใหญ่ของโครงการอันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่โครงการ EEC มีระบบเชื่อมโยงและอยู่ ในบริเวณใกล้เคียงกับท่อส่งพลังงานหลักของชาติที่ จ. ระยอง จากโครงข่ายเชื่อมโยงทางพลังงานที่ผ่าน จ.ชลบุรี และ จ.ฉะเชิงเทรา เพื่อสนับสนุนภาคการอุตสาหกรรมและส่วนอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง จึงจำเป็นต้อง ให้ความระมัดระวังในการปกป้องโครงสร้างดังกล่าวอย่างยั่งยืน โดยควรมีการประเมินและติดตาม สภาวะความมั่นคงปลอดภัยของระบบโครงสร้าง ความยั่งยืนของฐานทรัพยากร อาทิ เตรียมการด้าน พลังงานทดแทน ที่จำเป็นต้องสนองตอบและใช้ในโครงการ EEC ในอนาคต รวมทั้งการประเมิน สภาวะแวดล้อมที่อาจเป็นภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

แผนภาพที่ ๔ – ๑ Map of Scopes and Areas of Gas Operations Systems

ที่มา : บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ๒๕๖๐

๑๓. สมควรกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชายแดนร่วมกัน (Coordinated Border Management : CBM) เพื่อให้การบริหารจัดการชายแดนมีความประสานสอดคล้องและมีความสมดุลกันทั้งในมิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและมิติทางด้านความมั่นคง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แห่งชาติและระหว่างประเทศในลักษณะ WIN WIN อันเป็นผลจากการที่โครงการมีโครงข่ายการโทรคมนาคมที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีความพยายามผลักดันให้โครงการ EEC มีความเชื่อมโยงกับโครงการ OBOR (One Belt One Road) ของจีน นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางที่เชื่อมต่อกับ สปป.ลาว ที่สามารถเชื่อมโยงกับกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่น้ำโขง (Lanchang - Mekong Cooperation : LMC) โดยเฉพาะในส่วนของชายแดนไทย-กัมพูชาที่ปัจจุบันมีช่องทางผ่านแดน ๖ ด้าน แต่มีช่องทางผ่านแดนใกล้กับโครงการ EEC ๓ ด้านคือ ด้านรัฐประเทศ ด้านจันทบุรี และด้านคลองใหญ่ ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาชาวกัมพูชาที่ทำมาหากินบริเวณชายแดน มักแสดงความไม่พอใจด้วยการประท้วงและปิดด่าน แม้ที่ผ่านมามีการใช้กลไกแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่เพื่อคลี่คลายปัญหาให้ลุลูกตามอย่างได้ผลก็ตาม ก็สมควรพิจารณาแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติที่มีแนวโน้มขยายขอบเขตการค้าการลงทุนอันเป็นผลสืบเนื่องจากโครงการ EEC เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง

ประเด็นสำคัญที่ได้รับ จากวิเคราะห์ผลกระทบ	การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง
เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง สลับซับซ้อนและเชื่อมโยงในหลายมิติ	กำหนดยุทธศาสตร์ที่มีมุมมองต่อมิติความมั่นคงที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากโครงการในลักษณะ hybrid threats หรือ ภัยคุกคามในลักษณะพันทาง ด้วยวิธีคิดในการแก้ไขปัญหาอย่างสมดุล ด้วยฐานความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (Nation State Paradigm) และฐานคิดด้านความมั่นคงมนุษย์โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง (Human Centric Paradigm) โดยเป็นยุทธศาสตร์เชิงองค์รวม ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศและการผลักดันความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจากโครงการ EEC อย่างสมดุล และถ่ายทอดยุทธศาสตร์นี้สู่ระดับศูนย์บูรณาการในระดับพื้นที่
	พัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และภาคประชาชน ในการร่วมเข้าใจแผนการเตรียมพร้อมระดับชาติ เข้าใจต่อการบริหารจัดการด้านความมั่นคงที่มีประสิทธิภาพต่อโครงการ EEC และการปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนในท้องถิ่น
	ป้องกันสถานการณ์ทุกรูปแบบทั้งทางด้านมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางด้านการเมืองการปกครองจากการขาดเสถียรภาพทางการเมืองหรือความขัดแย้งระหว่างมวลชน มิติทางด้านทหารจากความขัดแย้งเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลหรือเส้นเขตแดน หรือด้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การเกิดโรคระบาดอุบัติใหม่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านน้ำ อาหาร พลังงาน และอื่น ๆ
เสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ระบบเฝ้าตรวจและการแจ้งเตือน ทำการติดตาม เฝ้าระวังวิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างพลังของประชาชนเสริมกำลังกับทหาร ตำรวจ และหน่วยงานด้านความมั่นคง ในการป้องกันการก่อการร้ายทั้งภายในประเทศและข้ามชาติ รวมทั้งติดตามการปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs)	

ตารางที่ ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง (ต่อ)

ประเด็นสำคัญที่ได้รับ จากวิเคราะห์ผลกระทบ	การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง
เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ ส่งผลกระทบต่ออย่าง กว้างขวาง สลับซับซ้อน และเชื่อมโยงในหลายมิติ	ดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดเสถียรภาพความมั่นคงทางการเมือง ภายในประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อย่างชัดเจน
	ปฏิรูประบบราชการและการเมือง ให้เกิดการบริหารราชการที่มี ประสิทธิภาพ โปร่งใส และรับผิชอบ
มีการลงทุนทั้งจากภายใน และจากต่างประเทศ จำนวนมากสามารถ ก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนใน ด้านภูมิรัฐศาสตร์ใน ภูมิภาคและสามารถสร้าง ความสนใจให้กับประเทศ มหาอำนาจ จากความ เชื่อมโยงถึงผลประโยชน์ ในด้านต่าง ๆ และอาจ เกิดการแข่งขันระหว่างกัน	ดำรงยุทธศาสตร์การรักษาคุณภาพ เพื่อมิให้เกิดการครอบงำ
	กำหนดยุทธศาสตร์การผสมผสานทางวัฒนธรรม ด้วยกฎเกณฑ์ทาง สังคมหรือรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง ประชากรหรือรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง ประชากรการเปลี่ยนแปลงทางด้านแรงงาน การใช้เทคโนโลยี ระดับสูง
ผลกระทบต่อระบบและ โครงสร้างพื้นฐานด้าน การทหาร	ปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือข้อกำหนดกฎเกณฑ์สนามบินยุทธศาสตร์อยู่ ตะเภาให้เกิดความประสานสอดคล้องกับพลวัตรของสถานการณ์การ บินและความเชื่อมโยงทางอากาศระหว่างประเทศ
	ปกป้องภาพถ่ายทางอากาศที่เชื่อมโยงกับฐานทัพเรือหรือสนามบินอยู่ ตะเภา
	ให้ความสำคัญต่อพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงจากโครงสร้างการ ขยายตัวของท่าเรือพาณิชย์

ตารางที่ ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง (ต่อ)

ประเด็นสำคัญที่ได้รับ จากวิเคราะห์ผลกระทบ	การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง
<p>พลวัตด้านประชากร การย้ายถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายประชากร การเป็นสังคมสูงวัย (Aging Society) และพลวัตที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงประชากรอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต การไหลเลื่อนทางวัฒนธรรม อาจเกิดข้อขัดแย้งระหว่างชุมชนคนต่างด้าว หรือระหว่างนายทุนและแรงงาน</p>	<p>กำหนดยุทธศาสตร์การผสมผสานทางวัฒนธรรม ด้วยกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประชากรการเปลี่ยนแปลงทางด้านแรงงาน และโครงสร้างระบบเมือง และวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีระดับสูง</p> <p>พิชานายยุทธศาสตร์ในการกระจายความมั่งคั่งจากพลวัตของโครงการ EEC ที่สามารถผลักดันให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะกับพื้นที่</p> <p>พิชานายยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานสู่ความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง เพื่อมิให้แรงงานไทยโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC และเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนถูกผลักไปเป็นแรงงานที่ต้องแข่งกับแรงงานด้อยฝีมือในลักษณะการทำงานต่ำกว่าระดับ (Underemployment) กับแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีค่าแรงถูกกว่าและยากต่อการแข่งขัน</p> <p>เสริมสร้างยุทธศาสตร์การปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมสูงวัย ในขณะที่สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมคนสูงวัยเต็มตัว เพื่อให้สามารถปรับตัวหรือเพิ่มทักษะ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ เช่นเดียวกับที่สมควรคนบ่มเพาะเยาวชน ๔.๐ เพื่อให้ร่วมพัฒนาประเทศได้อย่างประสานสอดคล้อง</p>
<p>ผลกระทบในด้านอุบัติเหตุหรือการก่อวินาศกรรม อันเป็นผลจากปริมาณเรือ การลงทุนจากต่างประเทศที่บางประเทศอาจมีความขัดแย้งกับประเทศอื่น รวมทั้งความเชื่อมโยงกับระบบ Logistic ทางทะเล ที่สามารถก่อให้เกิดภัยรูปแบบใหม่</p>	<p>ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลที่เชื่อมโยงกับระบบ Logistic ทางทะเล และโครงการ EEC</p> <p>ให้ความสำคัญต่อระบบฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดนทั้งทางบกและทางทะเล</p> <p>กำหนดแผนงานตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลบรรจุในแผนงานของจังหวัดที่เชื่อมโยงกับโครงการ EEC</p> <p>ดำเนินยุทธศาสตร์การป้องกันและระงับภัยในด้านอุบัติเหตุและด้านการก่อวินาศกรรมและความมั่นคงทางทะเล ที่มุ่งเน้นดำเนินการต่อโครงการ EEC เป็นสำคัญ</p>

ตารางที่ ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง (ต่อ)

ประเด็นสำคัญที่ได้รับ จากวิเคราะห์ผลกระทบ	การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง
ผลกระทบในด้านอุบัติเหตุหรือการก่อวินาศกรรม อันเป็นผลจากปริมาณเรือ การลงทุนจากต่างประเทศที่บางประเทศอาจมีความขัดแย้งกับประเทศอื่น รวมทั้งความเชื่อมโยงกับระบบ Logistic ทางทะเล ที่สามารถก่อให้เกิดภัยรูปแบบใหม่	พัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมมีกำลังด้านความมั่นคงในการปกป้องรักษาและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบกับโครงการที่มีความสำคัญยิ่งต่อชาติอย่างเพียงพอ มีความตระหนักด้วยการปลูกฝังและหล่อหลอมให้ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงหนทางในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดสถานการณ์ได้ ซึ่มีลึกเข้าสู่ระดับสามัญสำนึกหรือจิตวิญญาณ สามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และความเอื้ออาทรต่อคนรอบข้างเมื่อต้องประสบภัย
ผลกระทบด้านความมั่นคงทาง Cyber จากการลงทุนของ Alibaba Group ในโครงการ EEC ในโครงการสร้างศูนย์ Smart Digital Hub ที่อาจก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ Cyber ได้	กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางด้านไซเบอร์ เพื่อระมัดระวังการโจมตีทางไซเบอร์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อโครงการ EEC
ผลกระทบด้านการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค	มียุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับอุปสงค์การใช้น้ำในพื้นที่
ผลกระทบด้านงบประมาณของประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนด้านผังเมือง ที่และการเวนคืนที่ดิน	กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงบประมาณต่อโครงการ EEC
	กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเกิดความยั่งยืนและขจัดปัญหาความขัดแย้งจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ระมัดระวังสภาพปัญหาอันเกิดจากกากของเสียที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๔ - ๑ ประสานสอดคล้องเรื่องประเด็นสำคัญที่ได้รับจากวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง (ต่อ)

ประเด็นสำคัญที่ได้รับ จากวิเคราะห์ผลกระทบ	การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง
ความเสี่ยงต่อระบบท่อ ส่งพลังงานหลักของชาติ พื้นที่โครงการ EEC	เสริมสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางพลังงานที่เหมาะสมกับโครงการ EEC และสภาพการณ์โดยรวมของประเทศ
	เตรียมการด้านยุทธศาสตร์พลังงานทดแทน
	ประเมินและติดตามสถานะความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและที่ใช้ใน โครงการ EEC และสถานะแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบทั้งจากภายใน และภายนอกประเทศ
ผลกระทบจากโครงสร้าง และปริมาณงานด้าน อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ของโครงการ	ระมัดระวังสภาพปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ การนำเข้าวัตถุดิบพิษ สารเคมีอันตราย และกากของเสียต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งบนบก ทางอากาศ หรือก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล
	สร้างความตระหนักในการร่วมปกป้องทรัพยากรธรรมชาติหรือระบบ นิเวศน์ในพื้นที่เกิดความยั่งยืนกับทุกภาคส่วน
ผลกระทบจากการที่ โครงการ EEC มีความ เชื่อมโยงกับประเทศ เพื่อนบ้าน และมีความ พยายามในการผลักดัน ให้เกิดความเชื่อมโยงกับ โครงการ OBORของจีน	กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชายแดนร่วมกัน(Coordinated Border Management : CBM) อย่างประสานสอดคล้องและมีความ สมดุลกันทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง เพื่อให้เกิด ผลประโยชน์แห่งชาติและระหว่างประเทศในลักษณะ WIN WIN
ผลกระทบจากการ ผูกขาด การครอบงำ หรือการมีอิทธิพลต่อ นโยบายการบริหาร จัดการโครงการของรัฐ จากขนาดและปริมาณ เม็ดเงินการลงทุน ของต่างประเทศหรือ ภาคเอกชนรายใหญ่ ภายในประเทศ	พิจารณาระดับการลงทุน และมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการลงทุนด้วยวิธี คิดเชิงองค์รวม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีนัยยะสำคัญโดยเฉพาะ ต่อมิติทางด้านความมั่นคง

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, ๒๕๖๐

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกผลการศึกษารูปได้ดังนี้

โครงการ EEC นับเป็นโครงการที่มีความสำคัญยิ่งและนับเป็นการปรับตัวครั้งใหญ่ที่มีการปรับตัวในเชิงระบบ (System Adjustment) ของชาติ โดยมีความเชื่อมโยงกับทุกมิติ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อมิติความมั่นคงในทุกมิติได้อย่างสลับซับซ้อน จึงสมควรเตรียมการและควรบูรณาการตลอดจนสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานและกลไกของทุกหน่วยงานด้านความมั่นคง สมควรร่วมทำความเข้าใจและเตรียมการรองรับโครงการ EEC ขณะที่ในภาคเศรษฐกิจก็สมควรให้ความสำคัญกับมิติด้านความมั่นคง ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

การพัฒนาความพร้อมในการติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการ ทั้งการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการโดยใช้ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และเทคโนโลยี ให้สามารถแจ้งเตือน ป้องกันปัญหาภัยคุกคาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนับเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ที่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบทางด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่จำเพาะเจาะจงส่วนหนึ่งกับโครงการ EEC เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจนและส่งผลให้ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” ได้โดยรวมนั้น กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง จึงควรบริหารจัดการงานทั้งในเชิง Function, Agenda และ Area หรือการบริหารจัดการงานที่ควรให้ความสำคัญกับโครงการ EEC ทั้งในเชิงโครงสร้างอำนาจหน้าที่และเพิ่มพูนความรับผิดชอบในเชิงแผนงานหรือโครงการในประเด็นที่รัฐบาลในความสนใจนี้โดยมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับโครงการ EEC อย่างเป็นระบบ ด้วยองค์ความรู้ซึ่งจากกระบวนการวิจัยที่มีการเทียบเคียงกับการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในบางส่วนของชาติต่าง ๆ และการวิจัยในกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กล่าวในขั้นต้นนี้ ได้สะท้อนให้เห็นว่า หลายประเทศได้พยายามสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ในความเกี่ยวพันกับเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจนเช่น จีนที่มุ่งพยายามเชื่อมเขตเศรษฐกิจพิเศษกับ BRI ซึ่งนับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญซึ่งการที่จีนริเริ่มยุทธศาสตร์นี้ขณะที่การพัฒนาของจีนก็มีการวิเคราะห์ว่าเป็นประเทศที่มองการณ์ไกลและปรับตัวเร็วที่สุดในโลกนั้น ไทยจึงสมควรผลักดันให้เกิดความเชื่อมโยงและมีส่วนก้าวตามโครงการและยุทธศาสตร์จีนด้วยโครงการ EEC ที่มีความพร้อมในการพัฒนาในเชิงโครงสร้างและรูปแบบอุตสาหกรรมที่เข้าลงทุน เพื่อมิให้เกิดสิ่งๆที่เรียกว่า “ตกขบวน” หรือการที่มาเลเซียมีการดำเนินโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์โดยเฉพาะในส่วนของ Johor Bahru City Centre ซึ่งมีโครงการ Johor – Singapore Causeway ที่เชื่อมด้วยระบบถนน รถไฟฟ้า ทางเท้า ตลอดจนระบบน้ำประปากับสิงคโปร์ จึงนับว่าส่งผลต่อแนวทางการความมั่นคงร่วม (Common Security) ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี จากการที่มีความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) ซึ่งโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะสามารถผลักดันให้เกิดเรื่องเหล่านี้ จากการที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาความเจริญเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตในระยะยาว ที่นับเป็นส่วนสำคัญในเรื่องผลประโยชน์

แห่งชาติและสามารถผลักดันให้เกิดจุดยืนร่วมกันได้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศในบางกรณีเพื่อให้สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างกันอันเป็นผลจากความร่วมมือในโครงการขนาดใหญ่ดังกล่าว หรือกล่าวได้ว่าโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถผลักดันให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ร่วมในโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมั่นและการเป็นเพื่อนบ้านที่ดี (Good-neighborliness and Mutual Trust) เพื่อร่วมปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุน อันจะสามารถผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตามแนวชายแดนในบริเวณที่โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งอยู่

ดังนั้น โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงนับเป็นส่วนสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาประเทศ และการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ที่สะท้อนผลลัพธ์และความจำเป็นต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงของประเทศตามตารางประสานสอดคล้อง ซึ่งในส่วนของกองทัพจึงควรเตรียมการและดำเนินการทั้งในระดับกระทรวง กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ที่ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีความประสานสอดคล้องกับโครงการ EEC เป็นการเฉพาะ ที่สมควรวิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ และภารกิจ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบงานด้านความมั่นคงเพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกมิติ และเหมาะสมกับสถานการณ์ของภัยคุกคามที่แปรเปลี่ยนไปกับโครงการที่มีนัยสำคัญยิ่งของชาติ ขณะที่หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องก็สมควรวิเคราะห์ให้เห็นถึงฉากทัศน์หรือพลวัตที่จะเกิดหรือกำลังขึ้นอันเป็นผลจากโครงการ EEC เพื่อเตรียมการและดำเนินการในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งภาคปฏิบัติที่จำเป็นต้องลงลึกถึงระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งโครงการ หรือมีความเกี่ยวข้องกับโครงการทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติทุกภาคส่วน ให้พร้อมป้องกันและเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ สามารถทำการระดมทรัพยากรเพื่อเข้าแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีการฝึกซ้อมที่เป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง โดยมีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ และการปฏิบัติความร่วมมือ ในการป้องกันภัยด้านความมั่นคงต่าง ๆ กับเพื่อนบ้านและมิตรประเทศเพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งตามแนวชายแดนหรือเกิดปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเลจนส่งผลกระทบต่อประเทศและโครงการ EEC เพื่อให้เกิดระบบกลไก และโครงสร้างกำลังพลตลอดจนยุทธโธปกรณ์ที่เหมาะสม อาทิ ด้านการแพทย์ ทหาร เครื่องบินลำเลียง หรือยานพาหนะ ตลอดจนกำลังพล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสมควรแสวงหาประโยชน์จากโครงสร้างและเทคโนโลยีในโครงการ EEC เพื่อพัฒนาต่ออุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อการพึ่งพาตนเอง ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายตัวที่ ๑๑ หรือ เอส-เคิร์ฟ ๑๑ (S-Curve 11) รวมทั้ง ช่วยสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาเรื่อง การกระจายรายได้เพื่อมิให้ผลประโยชน์จากการลงทุนขนาดใหญ่ในโครงการ EEC ส่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เฉพาะเจ้าของทุนรายใหญ่ ซึ่งจะกลายเป็นโครงการที่ทำให้คนรวยยิ่งรวยขึ้น ขณะที่คนจนอยู่ที่เดิมและคนชั้นกลางส่วนใหญ่ถูกบีบให้กลายเป็นคนจนไปทีละนิดทุกปี อันเป็นธรรมชาติของระบบทุนนิยม หรือแม้กระทั่งสมควรที่จะเตรียมการในการให้การสนับสนุนเพื่อการจัดการและแก้ไขปัญหาขยะที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในปริมาณมาก ที่อาจสนับสนุนพื้นที่หรือกระบวนการจัดการในลักษณะ Recycling Complex Center ที่ต้องการพื้นที่ เทคโนโลยี กำลังคน เครื่องมือ เม็ดเงินลงทุน และอื่น ๆ อย่างมากซึ่งกระบวนการจัดการ

โดยลำพังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะอาจไม่สามารถดำเนินการได้ และส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งในระบบพื้นที่ฝังกลบ (Landfill) ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและยังเป็นที่กังวลของประชาชนในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงนั้น นับว่ามีความละเอียดอ่อน ซึ่งหลายประเทศมิได้มีการบ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพที่ต้องป้องกัน หรือแก้ไขปัญหานั้นเป็นผลกระทบจากความมั่นคงของโครงการ หรือประกาศเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่สนองตอบต่อโครงการสำคัญยิ่งของชาติอย่างชัดเจน ทั้งนี้ คงมีผลสืบเนื่องจากการที่ต้องการให้ประเทศหรือนักลงทุนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมลงทุน ไม่รู้สึกถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่ก็เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง คงจะได้มีการเตรียมการไว้ในส่วนหนึ่งในฐานะกลไกหลักสำคัญในด้านความมั่นคงของชาติ ที่มีหน้าที่ต้องทำให้ประเทศชาติที่หมายรวมถึงโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดความมีเสถียรภาพและความมั่นคง อันเป็นสภาวะที่เอื้อต่อการลงทุน ดังนั้นการจัดวางยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC จึงสมควรกำหนดขึ้นความลับในบางส่วน และสมควรเผยแพร่ในระดับสาธารณะในส่วนที่เปิดเผยได้โดยไม่ส่งผลกระทบในเชิงจิตวิทยาดังกล่าว

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย ๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ที่ผ่านมา ๒. เพื่อศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินโครงการทั้งในปัจจุบันและอนาคต และ ๓. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดยเมื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดระเบียบแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบกับแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจนกระทั่งได้แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งในบทที่ ๕ จะนำเสนอ ๒ ประเด็นคือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการวิจัยโดยมีรายการดังต่อไปนี้

สรุป

ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ตอบวัตถุประสงค์ทางการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูงไม่ติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง สามารถเชื่อมต่อทางด้านเศรษฐกิจกับประชาคมโลก ทำให้โครงการ EEC เป็นโครงการที่รัฐบาลมุ่งหวังให้ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ ซึ่งกรอบคิดสำคัญของโครงการได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ทั้งในเรื่องการดำรงอยู่ของประเทศ (Self-Preservation) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) และการกินดีอยู่ดีของประชาชน (Well - Being) ซึ่งมีกรอบการดำเนินโครงการและกระบวนการพัฒนาที่มีการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถสร้างแรงจูงใจในด้านต่าง ๆ เพื่อดึงดูดการลงทุน โดยเฉพาะการดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงระหว่าง ๓ สนามบิน คือ สนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิ และ สนามบินอู่ตะเภา จึงส่งผลลัพธ์ที่สำคัญทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งผลลัพธ์ในเชิงบวกนั้นแนวทางการส่งเสริมและกระบวนการพัฒนาได้ทำให้โครงการ EEC กลายเป็นโครงการที่น่าสนใจมากต่อนักลงทุน ทำให้มียอดค่าขอรับส่งเสริมการลงทุนใน พ.ศ.๒๕๖๐ เป็นไปตามเป้าโดยมีปริมาณเงินลงทุนจากต่างประเทศในการยื่นขอส่งเสริมสามลำดับแรกคือญี่ปุ่น สิงคโปร์และจีน ขณะที่รัสเซียก็แสดงความพร้อมในการที่จะมาลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

นอกจากนี้ โครงการ EEC ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นศูนย์กลางหรือ HUB ทางด้าน Cyber ที่สำคัญในอนาคต ด้วยการที่โครงสร้างในปัจจุบันในบริเวณพื้นที่โครงการ EEC นั้นมี Broadband Internet ความเร็วสูง ที่เชื่อมโยงโครงข่ายบนบกกับโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำ ที่มี จ.ระยอง เป็นศูนย์กลาง โรงงานอิเล็กทรอนิกส์ใหญ่ที่สุดในเอเชีย ประกอบกับ Alibaba Group ก็มีการประกาศแผนการลงทุนในโครงการ EEC โดยมีการลงนามในโครงการสร้างศูนย์ Smart Digital Hub ที่สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการขับเคลื่อนโครงสร้างสำคัญทางด้าน Cyber และโครงการในอนาคต อีกทั้งโครงการ EEC ยังให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรือ S-Curve 11 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาและอนาคตของภาคการยกระดับศักยภาพในการซ่อมแซมและการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพ เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งย่อมส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพให้มีความแข็งแกร่งเพิ่มขึ้น,สามารถลดระบบงบประมาณในการจัดสรรยุทโธปกรณ์หรือการซ่อมบำรุงในลักษณะที่ต้องพึ่งพาลง,ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาต่อยอดงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพิ่มมากขึ้น,และเกิดพันธมิตรและเครือข่ายด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่สามารถเชื่อมโยงสู่ระบบความสัมพันธ์ในเครือข่ายด้านการป้องกันประเทศในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาศักยภาพสงครามหรือการพัฒนาศักยภาพของกองทัพให้เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

๒. ตอบัวตฤประสงค์ทางการวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่าการดำเนินโครงการขนาดใหญ่นี้สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศทั้งในระดับวิถีคิดและระดับปฏิบัติการในพื้นที่โดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดกับภาคประชาสังคมอีกทั้ง อาจส่งผลกระทบต่อในด้านอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถตรวจสอบได้จนกว่าผลลัพธ์หรือพลวัตรที่ติดตามมาจะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในภายหลัง ซึ่งเริ่มมีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพื้นที่โดยรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเมืองอื่น ๆ โดยรอบโดยผู้บริหารและข้าราชการที่เกี่ยวข้องในส่วนของจังหวัดข้างเคียงพื้นที่โครงการ EEC เชื่อว่าสถานการณ์การลงทุนของโครงการ EEC จะมีพลังในการดึงดูดการลงทุนขนาดใหญ่ ที่อาจส่งผลให้เกิดการโยกย้ายการลงทุน ฐานการผลิตหรือให้น้ำหนักในการให้ความเร่งด่วนด้านอื่น ๆ ไปสู่พื้นที่โครงการ EEC มากกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดโดยรอบ ซึ่งส่งผลให้จังหวัดใกล้เคียงถูกบดบังหรือลดความสำคัญลง นอกจากนี้จากความคาดหวังที่ต้องการให้โครงการ EEC ก่อให้เกิดพลวัตรในเรื่องของความเชื่อมโยงในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ไทยกลายเป็นประเทศส่งออกรายใหญ่ในเอเชียและเกิดพลวัตรความเป็นผู้นำนั้น ก็อาจขับเคลื่อนให้เกิดสถานการณ์ด้านความมั่นคงในประเด็นต่าง ๆ ติดตามมา ซึ่งปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นคำตอบในการยืนยัน

๓. ตอบัวตฤประสงค์ทางวิจัยข้อที่ ๓ สรุปได้ว่า ด้วยพลวัตรและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวและการพิจารณาถึงองค์ประกอบรอบด้านอันเป็นผลจากการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาความมั่นคงที่สมควรกำหนดขึ้น หรือควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญเพื่อให้เกิดความประสานสอดคล้องกับโครงการ EEC มีดังนี้

๓.๑ ควรมีการจัดวางนโยบาย ยุทธศาสตร์และควรเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อโครงการและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดสถานการณ์ด้านความมั่นคงโดยหน่วยงานด้านความมั่นคง สมควรทำการศึกษา เพื่อหาแนวทางในการฝึกกำลัง และระดมหน่วยงานและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องเข้าเผชิญต่อสภาพปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ

๓.๒ ควรจัดทำยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงระหว่างบริบทด้านความมั่นคงและบริบททางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงกับโครงการ EEC ทั้งในระดับนโยบายและโครงสร้าง ตลอดจนกลไกด้านความมั่นคงในพื้นที่ที่สมควรสร้างกระบวนการในการขับเคลื่อนความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เห็นภาพรวมการเชื่อมโยงระหว่างกันในเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความสมดุลทั้งในมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง โดยเฉพาะในส่วนของผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานและระบบงานด้านความมั่นคงจากการขยายตัวของโครงการ EEC อาทิ การถมทะเลเพื่อพัฒนาท่าเรือน้ำลึกในบริเวณโดยรอบที่ใกล้ฐานทัพเรือสัตหีบ ที่อาจส่งผลกระทบต่อร่องน้ำลึก และส่งผลในการปฏิบัติของกองทัพเรือ ที่จำเป็นต้องพิจารณาถึงภารกิจงานด้านความมั่นคง, การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, และการบรรเทาภัยพิบัติเป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งในกรณีของสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา ก็สมควรพิจารณาใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงความมั่นคงและในเชิงพาณิชย์อย่างสมดุล โดยควรจัดวางระบบการจราจรทางน้ำ ระบบนำร่อง หรือระบบการควบคุมทางอากาศอย่างรัดกุม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด สอดคล้องกับปริมาณเรือและอากาศยานประเภทต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตของโครงการและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้น

๓.๓ ควรดำเนินการวิจัยการจัดระเบียบหรือการบริหารจัดการชายแดนแนวใหม่ เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดความมั่นคงใหม่ (New Security Concept) เพื่อนำไปสู่การสร้างความเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์กับประเทศต่าง ๆ ในการแสวงผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ “WIN WIN” ที่มีความประสานสอดคล้องกับการแปรเปลี่ยนของสถานการณ์ชายแดน ที่มีลักษณะไร้เขตแดน (Borderless) ในแนวทางของการพัฒนาให้เป็นเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) เพิ่มมากขึ้น จึงควรใช้หลักการในลักษณะของการบริหารจัดการชายแดนร่วมกัน (Coordinated Border Management : CBM) ให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษระหว่างประเทศเพื่อนบ้านกับไทยที่ยังมีพื้นฐานวิธีคิดและแนวทางการปฏิบัติในเชิงการแข่งขัน ที่ก่อให้เกิดสถานการณ์ความขัดแย้งและการแย่งชิงทั้งทางด้านแรงงาน เม็ดเงินลงทุน ทรัพยากร และอื่น ๆ

๓.๔ ควรให้การระมัดระวังในมิติความมั่นคงทางด้านไซเบอร์ เนื่องจากโครงการ EEC นับเป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญจุดหนึ่งของประเทศ ขณะที่บางประเทศที่เข้าลงทุนในโครงการอาจมีความขัดแย้งกับประเทศอื่น จึงสามารถใช้ไทยเป็นเป้าหมายในการโจมตีประเทศคู่ปฏิบัติได้ ซึ่งพื้นที่โครงการมี Broadband Internet ความเร็วสูง ที่เชื่อมโยงโครงข่ายบนบกกับโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำ จึงสมควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

๓.๕ ควรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระบบ หรือโครงสร้างพื้นฐานด้านความมั่นคง ให้สามารถรองรับสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการ เพื่อสนับสนุนโครงการ EEC ให้เกิดความยั่งยืน โดยควรวางแผนเตรียมการ ศึกษากระบวนการงบประมาณ และอื่น ๆ อย่างถูกต้อง และประสานสอดคล้องกับพลวัตด้านความมั่นคงที่แปรเปลี่ยนไป อาทิ ฉากทัศน์ด้านแรงงานภายในประเทศที่อาจขาดแคลนในอนาคตทั้งปัญหาที่สืบเนื่องจากการต้องการแรงงานของประเทศเพื่อนบ้านที่กำลังพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว จึงอาจย้ายถิ่นกลับประเทศหากได้รับผลตอบแทนโดยรวมที่ดีกว่า หรือการที่ไทยกำลังเริ่มเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างแรงงานไทย ซึ่งในส่วนของ การพัฒนาแรงงานไทยนั้น การพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพขั้นสูงนับเป็นความจำเป็น เพื่อมิให้สถานะของแรงงานไทยถูกผลักไปเป็นการใช้แรงงานในโครงการ EEC และแรงงานในเขตเศรษฐกิจ

พิเศษตามแนวชายแดน แบบแรงงานด้อยฝีมือ ที่จะทำให้ไทยต้องแข่งขันในระดับเดียวกับแรงงานของประเทศเพื่อนบ้าน ในลักษณะของการทำงานด้อยฝีมือหรือมีการทำงานต่ำกว่าระดับ (Underemployment) ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีค่าแรงที่ถูกกว่าและทำให้ไทยไม่สามารถแข่งขันในระดับแรงงานด้อยฝีมือได้

๓.๖ ควรกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้สามารถรองรับผลกระทบด้านลบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากโครงการ โดยเฉพาะในประเด็นที่ยังคงเป็นความกังวลใจของประชาชนในพื้นที่ตามผลการวิจัยที่ได้รับ อาทิ เรื่องมลภาวะ ชยะพิษ เป็นต้น

๓.๗ ควรให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมิติความมั่นคงทางด้านการเงินการคลัง ที่นับเป็นเรื่องที่ต้องเตรียมการในการบริหารจัดการงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการรองรับโครงการ EEC อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อมิให้เกิดสถานการณ์พลิกผันหากภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแปรเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญจนส่งผลกระทบต่อวิกฤตการณ์ทางการเงินการคลังของประเทศ

๓.๘ ควรพิจารณายุทธศาสตร์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีความประสานสอดคล้องกับโครงการ EEC อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่โครงการ EEC ที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่สามารถสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่านการร่วมทุนในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดระบบการพึ่งพาและเชื่อมโยงระหว่างนโยบายและยุทธศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางด้านความมั่นคงนั้นหน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์จึงควรทำความเข้าใจ ให้ความสำคัญร่วมมือ สนับสนุน และแสวงประโยชน์จากโครงการ EEC เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเข้ากับระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ผ่านระบบและโครงสร้างของโครงการ EEC ที่สามารถนำมาใช้เป็นกลไกในการเชื่อมโยงและยกระดับความสัมพันธ์ที่มีระบบการลงทุนหรือโครงสร้างทางโลจิสติกส์ เป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยง ดังนั้นในส่วนของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ได้รับแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่โครงการ EEC นั้น จึงสมควรผลักดันให้เกิดผลในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคงในมิติการป้องกันประเทศที่สามารถแสวงประโยชน์ร่วมได้ในเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ก็สมควรมุ่งเน้นต่อเรื่องนี้ให้สามารถสนองตอบต่อมิติทางด้านความมั่นคงมากกว่ามิติในเชิงพาณิชย์

๓.๙ ควรพิจารณายุทธศาสตร์ในการลดความเหลื่อมล้ำหรือยุทธศาสตร์ที่สามารถสะท้อนความสมดุลระหว่างกลุ่มทุนกับผลประโยชน์ของชาติและประชาชน อันเป็นผลจากการศึกษารูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งภายในและต่างประเทศ ที่งานวิจัยได้สะท้อนให้เห็นถึงผลเสียบางประการ โดยเฉพาะในส่วนของ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่พบว่าโครงการต่าง ๆ มักก่อให้เกิดผลดีเฉพาะต่อกลุ่มทุน โดยมีได้มีการกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนทั่วไป อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ดำเนินโครงการมักถูกผลักดันให้ออกนอกพื้นที่ จึงสมควรกำหนดหรือดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดหลักประกันว่า การพิจารณาผู้ลงทุนหรือเม็ดเงินลงทุนนั้น สมควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและประชาชนที่จะได้รับอย่างแท้จริงมากกว่าการให้ความสำคัญต่อตัวเลขหรือขนาดการลงทุนดังกล่าว ซึ่งหมายถึงการที่โครงการ EEC จะประสบความสำเร็จนั้นมิใช่เกิดขึ้นเพราะความสามารถเพียงการผลักดันตัวเลขในทางเศรษฐกิจในภาพรวมหรือ GDP ให้สูงขึ้นเท่านั้น แต่ควรที่จะบริหารจัดการให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวไม่กระจุกตัวอยู่กับนักลงทุนเพียงไม่กี่คน ในขณะที่คนจำนวนมากไม่ได้รับผลดีจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจดังกล่าว

๓.๑๐ ควรคำนึงถึงเรื่องความเสมอภาคและการมีสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย เนื่องด้วยผลการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของหลายประเทศ ประสบปัญหาจากการละลายประเด็นในเรื่องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งโครงการ EEC มีพื้นที่โครงการที่กว้างขวางมากและอาจส่งผลกระทบต่อประเด็นดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้ความละเอียดอ่อนในการจัดการต่อเรื่องดังกล่าว เพื่อมิให้ขยายวงเป็นการเรียกร้องจนส่งผลเสียต่อโครงการ ซึ่งการแก้ไขนั้นไม่สามารถยึดเพียงข้อกฎหมายที่เปิดช่องทางให้ภาครัฐเข้าดำเนินการแต่ควรพิจารณาถึงสิทธิชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่จำเป็นต้องทำการสื่อสารในระดับสาธารณะเพื่อสะท้อนให้สังคมเห็นถึงการกระจายความมั่งคั่งและผลประโยชน์ที่ประเทศชาติและประชาชนจะได้รับอันเป็นผลเชื่อมโยงจากโครงการ EEC เพื่อสร้างการรับรู้และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนของภาคประชาชนจึงสมควรใช้วิธีคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อทางด้านความมั่นคงอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีคิดในการแก้ไขปัญหาอย่างสมดุล ทั้งฐานคิดในเชิงผลประโยชน์แห่งชาติในมุมมองแบบรัฐชาติ หรือ Nation State Paradigm และการใช้ฐานคิดในมุมมองด้านความมั่นคงที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง หรือ Human Centric Paradigm

๓.๑๑ ควรดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างสมดุล เพราะความเชื่อมโยงของกลไกทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค มีลักษณะที่ผันแปรตามความต้องการของชาติมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญในภูมิภาค โดยเฉพาะสหรัฐฯ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ที่ปัจจุบันมีการผลักดันยุทธศาสตร์ความร่วมมือและกลไกต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับไทยที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิก ยุทธศาสตร์ BRI กรอบความร่วมมือตามกรอบ BIMSTEC ความร่วมมือตามกรอบ GMS และความร่วมมือตามกรอบ ACMEC ซึ่งไทยจำเป็นต้องวางบทบาทและกำหนดยุทธศาสตร์อย่างสมดุลจากการที่โครงการ EEC นับว่าเป็นจุดเชื่อมโยงระบบ Logistic ในระดับมหภาคเพื่อมิให้ไทยถูกผลักเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของขั้วหรือกลุ่มความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยสมควรวิเคราะห์และใช้มุมมองในระดับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงเข้าร่วมพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ อย่างรอบคอบ

๓.๑๒ ควรมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อความแตกแยกระหว่างประชาชนกับโครงการ EEC ซึ่งควรผลักดันด้วยโครงการพระราชดำริ หรือใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาด้วยศาสตร์พระราชา โดยเฉพาะโครงการแก้มลิงที่มีรูปแบบที่สามารถนำมาปรับใช้ได้จากหลายพื้นที่

๓.๑๓ ควรเสริมสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางพลังงาน เพื่อให้พร้อมในการรองรับวิกฤตการณ์ด้านพลังงานและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับระบบโครงสร้างทางด้านพลังงานขนาดใหญ่ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ รัฐบาลควรมีการออกพระราชบัญญัติการบริหารจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ อาทิ การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำ เพื่อการอุปโภคและบริโภค และการใช้แรงงานเพื่อรองรับโครงการ EEC เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่กับผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนในโครงการ ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ

๑.๒ รัฐบาลควรมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MoU) กับประเทศที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ EEC อาทิ จีน กัมพูชา เวียดนาม ลาว และเมียนมา โดยเฉพาะด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันการขยายตัวของภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

๒.๑ ควรมีการกำหนดโครงสร้างของงบประมาณที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงภายใต้กรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในรูปของคณะกรรมการ ฯ ด้านความมั่นคง ที่มีผู้แทนจาก กองทัพเรือ ฐานทัพเรือสัตหีบ กอ.รมน.จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของโครงการ EEC และจังหวัดใกล้เคียง โดยมีแม่ทัพภาคที่ ๑ เป็นประธาน ผอ.รมน.ภาค ๑ รวมถึงผู้แทนหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่เข้าร่วมเป็นผู้บัญชาการ

๒.๒ ควรมีการจัดเตรียมกำลังเผชิญเหตุที่มีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โครงการและใกล้เคียง โดยมี ผบ.มทบ.๑๔ เป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อรองรับเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย และการก่อการร้าย การก่อวินาศกรรม หรือภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยให้มีการจัดทำแผน และการซักซ้อมแผน โดยมีการสมมติสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับเป้าหมาย หรือพื้นที่ภายในโครงการ EEC โดยตรง หรือพื้นที่ต่อเนื่องทางทะเล น่านฟ้า หรือด้านไซเบอร์ เพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับสถานการณ์อย่างแท้จริง และมีการจัดทำ รปจ.ในการดำเนินการเป็นวงรอบอย่างต่อเนื่อง

๓. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัยครั้งนี้ ควรใช้เครือข่ายนักวิชาการ และสถาบันการศึกษา ด้านความมั่นคง ร่วมกับนักวิชาการ สถาบันการศึกษาทางพลเรือน จัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เพื่อรองรับโครงการ EEC โดยนำเอาผลกระทบด้านความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ EEC โดยพิจารณามิติด้านความมั่นคงทั้งจากภายในประเทศ ระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาคต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรมวิชาการ. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงแรงงาน. “โครงการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานใน ๕ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ใน ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://research.mol.go.th/2013/rsdat/prg/showdetail.php?vid=RBLOc10&title, ๒๕๖๐>.

กรุงเทพโพสต์. “สมคิด ผนัรัฐบาลดัน EEC ปลุกจิตสำนึกคนไทยร่วมวางอนาคตชูความโดดเด่นประเทศก่อนพินาศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.krungthepost.com/index.php/showcontent/100816.html, ๒๕๖๑>.

ข่าวธุรกิจออนไลน์. “PTT ผนึกทหารเรือศึกษาพัฒนา-ลงทุนด้านพลังงานในพื้นที่สนามบินอู่ตะเภา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.kaohoon.com/content/191149, ๒๕๖๐>.

ข่าวสด. “จ่อผูกอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ S-Curve11 ผลิตรายุทธโฉบกรณเองลดนำเข้า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.khaosod.co.th/economics/news_711787, ๒๕๖๑.

ข่าวสด. “เจอกันแล้ว! แจ็คหม่า เข้าพบ บิ๊กตู่ เตรียมลงทุนกว่าแสนล้าน!”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.khaosod.co.th/politics/news_980579, ๒๕๖๑.

ข่าว ๓ ออนไลน์. “เขตเศรษฐกิจพิเศษพมเปญ ยกกระดับศักยภาพประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://news.ch3thailand.com/%E0%B8%82%, ๒๕๖๑>.

ฐานเศรษฐกิจ. “ชลบุรีศึกษาผลกระทบรถไฟฟ้เชื่อม ๓ สนามบินรองรับ EEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thansettakij.com/content/202008, ๒๕๖๐>.

ฐานเศรษฐกิจ. “ทุน รัสเซีย-จีน เดินสายปักฐานลงทุนอีอีซี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thansettakij.com/content/246550, ๒๕๖๑>.

ถวิล เปลี่ยนศรี. “การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศ สู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/download/content/Yearend2016/Yearend2016G5.pdf, ๒๕๕๙>.

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. “กนอ. เล็งหาซื้อที่ดิน ๓ หมื่นไร่ ขึ้นนิคมอุตสาหกรรมรองรับ EEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.prachachat.net/economy/news-101093, ๒๕๖๑>.

- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. “คู่แข่งไทย! เมียนมา เปิด ๗ เขตเศรษฐกิจพิเศษใหม่ จ่อให้ต่างด้าวถือหุ้นได้ 35% โอกาสของนักลงทุน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1498522033, ๒๕๖๑.
- ผู้จัดการออนไลน์. “นายกฯ ชู EEC ก้าวแรกเปลี่ยนแปลงไทยสู่ชาติรายได้สูง พร้อมเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/Politics/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9600000034878>, ๒๕๖๐.
- พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร และคณะ. “ประชุมยุทธศาสตร์ ความมั่นคง เน้นครอบคลุมทุกมิติ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://news.voicetv.co.th/thailand/532495.html>, ๒๕๖๐.
- พันเอก ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. “ผลประโยชน์แห่งชาติกับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยกับจีน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.vijaichina.com/sites/default/files_0.pdf, ๒๕๕๕.
- พันเอก ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. “จีนเสนอกำหนดกรอบความสัมพันธ์จีน-อาเซียนในปี ๒๐๓๐”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://thai.cri.cn/247/2017/11/13/227s260561.htm>, ๒๕๖๐.
- พันเอก ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. “นายกรัฐมนตรีเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ครั้งที่ ๒๐” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/8052>, ๒๕๖๐.
- “โลจิสติกส์ อวิ๋กัซชิน เส้นทางสู่ผู้บริโภคนิตะวันตัก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://globothailand.com/china_0102/, ๒๕๖๑.
- วิจัยกรุงศรี. “ชี้การแผนลงทุน EEC หนุน ๓ ธุรกิจเป้าหมาย ๔ ธุรกิจต่อเนื่อง ดันเศรษฐกิจภาคตะวันออก โตแรงนับจากปี ๖๑”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thaipublica.org/2016/11/krungsri-research-eeec>, ๒๕๕๙.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. “ทุนจีนในอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.aseanai.net/ewt_news.php?nid=5791&filename=index, ๒๕๖๑.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. “เมียนมาร์จ่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งที่ ๓ ในรัฐยะไข่”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.aseanai.net/ewt_news.php?nid=2137&filename=index, ๒๕๖๑.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. “ส่งสินค้าไปยุโรปผ่านกว่างซี ทางเลือกที่ดีของผู้ส่งออกไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=468&ID=18247, ๒๕๖๑.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. “อวิ๋กัซชิน พลิกโฉม โลจิสติกส์ จีนเชื่อมโลก แล้วไทยจะได้ประโยชน์อะไร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/business-opportunity/detail.php?SECTION_ID=603&ID=18072, ๒๕๖๑.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. “มณฑลไห่หนาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/about-china/country/hainan/city.php>, ๒๕๖๑.
- ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์. “แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://architservice.kku.ac.th/wp-content/uploads/2017/02/05-Supachai.pdf>, ๒๕๕๙.

- สภาความมั่นคงแห่งชาติ. “แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล%20พ.ศ.2558%20-2564.pdf>, ๒๕๕๘.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. “เจาะ ๑๓ เขต ศก.พิเศษลาว รับกฎหมายส่งเสริมลงทุนฉบับใหม่”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.ftilogistics.org/index.php/2017/05/16/logisticsnews_16052560_06/, ๒๕๖๑.
- สมาคมผู้สื่อข่าวชาวไทย-จีน. “ศูนย์แห่งความเป็นเลิศนานาชาติ ดิจิทัลหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง : DBAR”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.tcjapress.com/2018/03/01/dbar/, ๒๕๖๑.
- สมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-จีน. “สังคมนิยมสมัยใหม่แบบจีน กับบทบาทในฐานะมหาอำนาจโลก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaizhong.org/index.php?option=com_content&view=article&id=7175:18-1-2561-11-30&catid=13:%E0%B8%9A%E0%, ๒๕๖๑.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381, ๒๕๕๙.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. “ความสนใจของนักธุรกิจจีนที่มีต่อ EEC ของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.vijaichina.com/articles/642>, ๒๕๖๐.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. “รายงานการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นกว้างไกล ประจำปี ๒๐๑๘ (พ.ศ.๒๕๖๑)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.vijaichina.com/articles/851>, ๒๕๖๑.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “(ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ%20\(พ.ศ.%20๒๕๖๐%20-%20๒๕๖๔\).pdf](http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ%20(พ.ศ.%20๒๕๖๐%20-%20๒๕๖๔).pdf), ๒๕๖๐.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://plan.uru.ac.th/budget61/yuttasat2561/y2560_2564.pdf, ๒๕๖๐.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๐)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://planning.pn.psu.ac.th/Budget/data/south/strategy_6.pdf, ๒๕๕๖.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/ร่างยุทธศาสตร์ชาติ%20๒๐%20ปี.pdf>, ๒๕๖๑.
- เสาวรัช รัตนคำฟู. “อะไรควรจะเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการพัฒนา EEC?” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://prachatai.com/journal/2017/10/73753>, ๒๕๖๐.
- China Radio International. “ลาว พม่าประชาสัมพันธมิตรการลงทุนที่คุ้มหมิง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://thai.cri.cn/247/2017/12/10/62s261656.htm>, ๒๕๖๑.

- China Radio International. “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง นำวิสาหกิจจีนไปลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://thai.cri.cn/247/2018/03/14/123s265261.htm>, ๒๕๖๑.
- C. Richard Neu, Charles Wolf, Jr. The Economic Dimensions of National Security. (online). Available : https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR466.html, 2018.
- Christian, Z. “Urban Solid Waste Management in Low-Income Countries of Asia How to Cope with the Garbage Crisis”. (online). Available : <http://www.sandec.ch/SolidWaste/Documents/04-SW-Management/USWM-Asia.pdf>. 2003.
- Cristina Donateo. “SPECIAL ECONOMIC ZONES AND HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN MYANMAR”. (online). Available : https://mm.boell.org/sites/default/files/uploads/2017/03/sez_and_hr_violations_in_myanmar_final.pdf, 2017.
- Encyclopedia Britannica. “Special economic zone Chinese economics”. (online). Available : <https://www.britannica.com/topic/special-economic-zoneglobthailand.com>, 2561.
- Joachim H.S., “Environmental space and the prism of sustainability frameworks for indicators measuring sustainable development”. (online). Available : https://www.researchgate.net/publication/222553195_Environmental_space_and_the_prism_of_sustainability_Frameworks_for_indicators_measuring_sustainable_development, 2002.
- Marcia Daszko and Sheila Sheinberg, SURVIVAL IS OPTIONAL: Only Leaders with New Knowledge Can Lead the Transformation. (online). Available : <https://static1.squarespace.com/static/5912a7a5725e2534f1acb123/t/59234bc72e69cfef7292c881/1495485386266/TRANSFORMATION+A+DEFINITION%2C+THEORY%2C+AND+THE+CHALLENGES+TO+TRANSFORMING.pdf>, 2017.
- Martinelli, Alberto. “From World System To World Society”. (online). Available : http://albertomartinelli.com/documenti/From_World.pdf, 2005.
- MGR Online. “BRI Focus ไทยร่วมมือจีน จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีดิจิทัล วิจัยพัฒนาโครงการหนึ่งแถบหนึ่งทาง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/china/detail/9610000024912>, ๒๕๖๑.
- Pajhwok Afghan News. “Shurab Military base being turned into economic zone”. (online). Available : <https://www.pajhwok.com/en/2017/04/26/shurab-military-base-being-turned-economic-zone>, 2018.
- Samuel Hall. Special Economic Zones in Afghanistan : a New Business Economic Deal for 2020? Harakat-AICFO”. (online). Available : <http://samuelhall.org/harakat-special-economic-zones-in-afghanistan/>, 2015.
- skyscrapercity.com. “รองนายกฯจีน นำทัพนักลงทุน ประชุม JC จับคู่ธุรกิจ-บุก EEC” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=144282509>, 2015.

Stratfor.com. “Southeast Asia : A Notch in China's Belt and Road Initiative”. (online). Available : <https://worldview.stratfor.com/article/southeast-asia-notch-chinas-belt-and-road-initiative>, 2017.

ภาษาต่างประเทศ

Books

- Benn, S.I. and Gerald F.G. Eds. Public and Private in Social Life. New York : St. Martin’s Press, 1983.
- Burton, J. Conflict. Basic Human Needs. New York : St. Martins Press, 1990.
- Deming, W.E. The New Economics. Cambridge : MIT Press, 1993.
- Evans, Graham and Newnham, Jeffrey. The Penguin Dictionary of International Relations. London : Penguin Books, 1998.
- Griffiths, Martin., Callaghan, Terry O. and Roach, Steven. International Relations The Key Concepts. 2nd ed. New York : Routledge, 2008.
- Lerche, Charles o. and Said, Abdul A. Concepts of International Politics in Global Perspective. 4th ed. New Jersey : Prentice Hall, 1995.
- Maslow, A. H. Motivation and Personality. New York : Harper & Brothers, 1954.
- Michael, D.L. Hazardous Waste Management. New York : McGraw-Hill, an important of The McGraw-Hill Companies, 2001.

Journals

- Surjit, S.D. “Poverty among Asian American : Theories and Approaches”. Journal of Sociology and Social Welfare. Volume 24 (1), March 1997 p25 – 39.
- Tay, L., & Diener, E. “Needs and subjective well-being around the world”. Journal of Personality and Social Psychology. 101(2), 2011 p354.
- Xuetong, Yan. “The Rise of China and Its Power Status”. The Chinese Journal of International Politics. Volume 1 (1), 1 July 2006, p5–33.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ตัวอย่างการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและการแก้ปัญหา ความมั่นคงของต่างประเทศ

รูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลกนั้น จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีทั้งในส่วนที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลวไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นในภาพรวมมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อขับเคลื่อนให้ประเทศมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อเหนี่ยวนำความมั่นคงในมิติต่าง ๆ เข้าสู่ประเทศ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้้นำการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่นับว่ามีความเชื่อมโยงกับโครงการ EEC โดยตรง ประกอบด้วย การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจีน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม มาเลเซีย และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นตัวอย่างเฉพาะกรณี คือ อฟกานิสถาน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญ ที่ประเทศที่ดำรงอยู่ในสภาวะความขัดแย้งมาอย่างยาวนาน จำเป็นต้องผลักดันเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำพาความมั่นคงสู่ประเทศ เพื่อให้สามารถเป็นตัวอย่างในการจัดการหรือแก้ปัญหาความมั่นคงได้ ที่ควรนำมาพิจารณา ดังนี้

จีน

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษจีนนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจีนส่งผลได้อย่างยิ่ง ซึ่งจีนบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษในหลายพื้นที่ โดยใช้หลักคิดในการพัฒนาประเทศด้วยการแบ่งเป็นพื้นที่ (Zone) ที่ใช้ศักยภาพของแต่ละพื้นที่มุ่งสู่การพัฒนาตามจุดมุ่งหมายและจุดเน้นที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษจีนเริ่มขึ้นในปี ๑๙๘๐ รวม ๔ แห่ง ทางด้านชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ประกอบด้วยเมือง Shenzhen เมือง Zhuhai และเมือง Shantou ในเขตจังหวัด Guangdong และเมือง Xiamen ในเขตจังหวัด Fujian โดยรายงานของรัฐบาลท้องถิ่นกว่างโจว ประจำปี ๒๐๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๑) แสดงให้เห็นว่า GDP หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในกว่างโจวในปี ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐) มีมูลค่าเกินกว่าสองล้านล้านหยวน (ราว ๙.๘๗ ล้านล้านบาท) โดยกว่างโจวนับเป็น ๑ ใน ๔ เมืองของจีน คือ กรุงปักกิ่ง, มหานครเซี่ยงไฮ้ และ เมืองเสิ่นเจิ้น ที่มี GDP ประจำปีเกินกว่าสองล้านล้านหยวน

ทั้งนี้ กว่างโจว หรือ กวางเจา (Guangzhou) คือเมืองเอกของมณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) ซึ่งเป็นเมืองใหญ่สุดทางภาคใต้ของจีน ตั้งอยู่ปากแม่น้ำจูเจียง มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๒,๘๐๐ ปี เป็นจุดเริ่มของเส้นทางสายไหมทางทะเลในอดีต และยังคงเคยเป็นเมืองท่าเสรีแห่งแรกและแห่งเดียวที่เปิดต้อนรับชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อค้าขาย ซึ่งปัจจุบันกว่างโจวมียุทธศาสตร์เป็นเมืองในเขตเศรษฐกิจการค้าที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในภาคใต้ของจีน โดยเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๓ แห่ง คือ เสิ่นเจิ้น จูไห่ และ ชัวเถา และยังคงได้รับสถานะเป็นหนึ่งในสามเมืองท่าที่สำคัญที่สุดของจีน ทำให้เป็นเมืองที่มีผลผลิตโดยรวมมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทันสมัย มีระบบรถไฟใต้ดินครอบคลุมเมืองขึ้นในทั้งหมด เป็นที่ตั้งของโครงการสำคัญกว่า ๙๐๐ โครงการ ซึ่งติดอันดับฟอร์จูนโกลบอล ๕๐๐ องค์กร มูลค่าการลงทุนรวม ๕ แสนล้านหยวน ทั้งนี้ รายได้ต่อหัวของประชากรกว่างโจว

อยู่ที่ระดับ ๑๕๐,๐๐๐ หยวน ต่อปี ซึ่งนับเป็นอันดับหนึ่งของเมืองใหญ่ในประเทศจีน โดยในปี ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐) เมืองกว่างโจวได้เปิดตัวการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมการค้า ลดต้นทุนและลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและบริหารสำหรับองค์กร การตัดภาษี ลดค่าธรรมเนียมการเก็บภาษีศุลกากร ตลอดจนลดราคาไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งช่วยลดภาระทางการเงินของบริษัทต่างๆ ได้มากกว่า ๘ หมื่นล้านหยวน และตั้งแต่เดือน ม.ค. - พ.ย. ๖๐ กว่างโจวลงทุนกว่า ๑.๔๔ แสนล้านหยวนใน ๓๔๕ โครงการสำคัญในพื้นที่ ได้แก่ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสูง การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาวิถีชีวิตของผู้คน มีการเพิ่มอุตสาหกรรมด้านไฮเทค จัดตั้งกองทุนการลงทุนพิเศษ ๑ หมื่นล้านหยวน สำหรับอุตสาหกรรมชีวการแพทย์ และจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมชีวการแพทย์ เพื่อให้กว่างโจวเป็นเมืองศูนย์กลางชีวการแพทย์ ทั้งนี้การเดินทางภายในกว่างโจวหรือเชื่อมต่อไปภายนอก สามารถเดินทางได้ทุกระบบได้อย่างสะดวกสบาย โดยสามารถเดินทางต่อไปยัง เส้นเจ็ท กวางสี หูเป่ย์ หรือฝูเจี้ยน เซี่ยะเหมิน ช่างไห่ ชิงเต่า ต้าเหลียน ฮ่องกง มาเก๊า Haikou ตลอดจนเมืองอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับระบบขนส่งมวลชน และโครงสร้างคมนาคม ตลอดจนระบบต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เป็นเมืองในระดับยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจีน และสามารถเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นส่วนสำคัญในด้านความมั่นคงมนุษย์

นอกจากนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเซินเจิ้น (Shenzhen Special Economic Zone) และการพัฒนากลุ่มเมืองรอบอ่าวเป่ย์ปู้หรืออ่าวตังเกี๋ย ก็มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเซินเจิ้น เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา ในนโยบายเปิดประเทศของจีนตามระบบกลไกตลาดในยุคแรกที่จีนเริ่มเปิดประเทศ จากเมืองหมู่บ้านชาวประมงที่มีประชากรเพียง ๓๐,๐๐๐ คน และมีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ที่สามารถพัฒนาจนเป็นเมืองที่ทันสมัยและก้าวหน้าของเอเชีย โดยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นประสบความสำเร็จคือ การที่รัฐบาลกลางจีนให้สิทธิในการออกนโยบายพิเศษ ที่ช่วยให้สามารถริเริ่มการสร้างสภาพแวดล้อมที่เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเมือง โดยเฉพาะการดึงดูดเงินลงทุนสำหรับการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ และเป็นเมืองที่มีการปฏิรูปและสามารถก่อให้เกิดแนวทางนำร่องในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ระบบภาษีนิติบุคคล เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเงินให้เกิดความมั่นใจสำหรับสถาบันการเงินจากต่างประเทศ จากการลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน อีกทั้ง ยังเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรองรับการพัฒนา เช่น ท่าเรือ สนามบิน ถนน ระบบโทรคมนาคม และระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้า ประปา จากทำเลที่มีศักยภาพ เนื่องจากมีที่ตั้งติดทะเลจีนตอนใต้และอยู่ตรงข้ามเกาะฮ่องกง จึงได้รับประโยชน์เชื่อมโยงจากการพัฒนาบนเกาะฮ่องกงด้วย เพราะการลงทุนของต่างประเทศในช่วงแรกจะมาจากเกาะฮ่องกงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการบริหารงานโดยรัฐบาลท้องถิ่นเซินเจิ้นนั้นกระทำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการในรูปแบบ “One Stop Service” เน้นความโปร่งใสในการบริหารงาน ขณะที่แผนพัฒนาเมืองเซินเจิ้นต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลกลาง มีกฎหมายแรงงานที่มีความยืดหยุ่น และมีการจูงใจทางนโยบายทางการคลังที่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมได้

ส่วนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจอ่าวเป่ย์ปู้กว่างซี ได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดการพัฒนา ๕ ประการ ได้แก่ การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การพัฒนาประสานแนวร่วมภาคี การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเปิดสู่ภายนอก และการแบ่งปัน ซึ่งได้มีการขยายความร่วมมือกับอาเซียนในการส่งเสริม

เศรษฐกิจแบบเปิด (Open Economy) เพื่อมุ่งผลักดันการพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างจีน-สิงคโปร์ โดยเฉพาะการบริการขนส่งโลจิสติกส์ ทางเรือและรถไฟ การผลักดันให้การพัฒนาโครงข่ายความร่วมมือระหว่างเมืองท่าเรือจีน-อาเซียนเป็น key project ของความร่วมมือด้านการคมนาคมจีน-อาเซียน การส่งเสริมการพัฒนาและการลงทุนของวิสาหกิจใน “นิคมอุตสาหกรรมพี่น้อง” (ซินโจว-กวนตัน ในมาเลเซีย) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มเมืองรอบอ่าวเป๋อเอ๋อหรืออ่าวตังเกี๋ย (Beibu Gulf Urban Agglomeration) ที่ประกอบด้วยพื้นที่แผ่นดินรวม ๑๑๖,๖๐๐ ตร.กม. ที่มีพื้นที่ชายฝั่งทะเล ๔,๒๓๔ กิโลเมตร ได้แก่ เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ซึ่งประกอบด้วยนครหนานหนิง เมืองเป๋อไห่ เมืองซินโจว เมืองฝางเฉิงก่าง เมืองยวี่หลิน และเมืองฉงจั่ว ซึ่งเป็นเมืองสมาชิกเขตเศรษฐกิจอ่าวเป๋อเอ๋อกว้างซี มณฑลกว่างตุง ๓ เมือง ซึ่งประกอบด้วย เมืองจ๋านเจียง เมืองมาวหมิง และเมืองหยางเจียง และมณฑลไห่หนาน ซึ่งประกอบด้วย นครไห่โข่ว เมืองตานโจว เมืองตงฟาง อำเภอเฉิงมาย อำเภอหลินกาว และอำเภอซางเจียง ซึ่งรัฐบาลเขตกว่างซีจ้วง มณฑลกว่างตุง และมณฑลไห่หนาน ได้ร่วมกันผลักดันกลไกความร่วมมือระหว่าง ๓ มณฑล เพื่อเร่งดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนในต่างประเทศของท่าเรืออ่าวเป๋อเอ๋อ มีการสร้างสรรค์และปฏิรูปเชิงลึกแบบรอบด้าน เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนใหม่ของการพัฒนา มีการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นอัจฉริยะสูง โดยเร่งบ่มเพาะอุตสาหกรรมเกิดใหม่ (Emerging Industry) มีการส่งเสริมการใช้เงินกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ในการมุ่งสนับสนุนอุตสาหกรรมสำคัญ อาทิ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีการพัฒนาความเชื่อมโยงด้วยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาความเป็นเมือง (Urbanization) แบบบูรณาการ อาทิ การโทรคมนาคม การท่องเที่ยว ระบบประกันสังคม ระบบพิธีการศุลกากร ระบบสำมะโนครัว ระบบคมนาคม การเงิน และการศึกษา

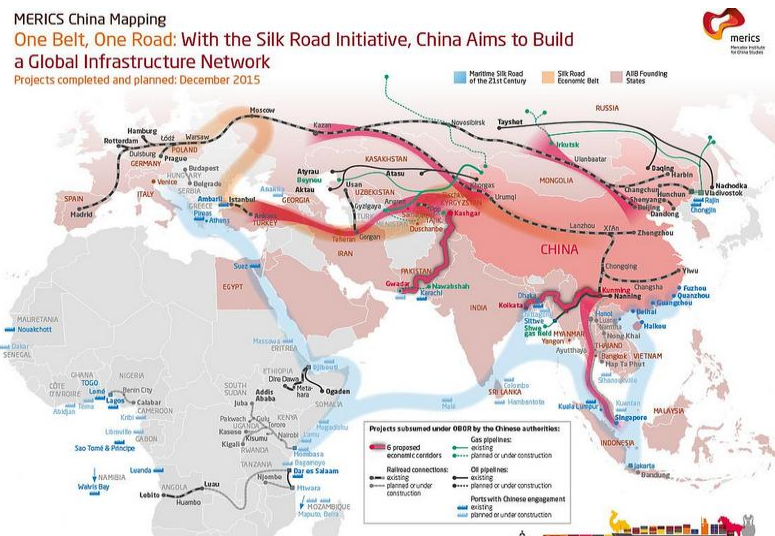
ส่วนกรณีเกาะไห่หนานนั้นรัฐบาลจีนมีแผนผลักดันให้เป็น “ฮาวายแห่งทะเลจีนใต้” เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ในทะเลตะวันตกเฉียงเหนือของทะเลจีนใต้ด้วยพื้นที่กว่า ๓๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร โดยเป็นมณฑลที่อยู่ทางตอนใต้สุดของจีน ประกอบด้วย เกาะไห่หนาน เกาะซีซา เกาะหนานซา หมู่เกาะจงซา และน่านน้ำโดยรอบ ที่นับว่ามีที่ตั้งภูมิศาสตร์ที่สำคัญ และมีระบบนิเวศที่ดีที่สุดของจีน โดยกำหนดนโยบายการปฏิรูปและผลักดันเกาะไห่หนานให้เป็นท่าเรือเสรีและเขตการค้าปลอดภาษี ภายใต้กรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษมณฑลไห่หนานที่นับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดของจีน ซึ่งประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้กล่าวปราศรัยในงานเฉลิมฉลองครบรอบ ๓๐ ปีการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษมณฑลไห่หนาน ณ มหาศาลาประชาชนไห่หนาน เมื่อ ๑๓ เม.ย.๖๑ ว่า “ในกระบวนการสร้างสังคมที่มีจีนมีใช้ให้สำเร็จสมบูรณ์ และชิงชัยชนะยิ่งใหญ่แห่งสังคมนิยมที่มีลักษณะพิเศษของจีนเอง ในยุคใหม่นี้ ต้องพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อไป และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและมีระดับสูงด้วย โดยไห่หนานต้องดำเนินการปฏิรูปด้านอุปทานเป็นหลัก สร้างเขตนำร่องการค้าเสรี และท่าเรือการค้าเสรีที่มีลักษณะพิเศษของจีน รวมทั้ง พยายามสร้างไห่หนานให้เป็นเขตนำร่องการปฏิรูปและเปิดประเทศอย่างรอบด้าน และกลุ่มเล็ก เขตนำร่องระบบนิเวศที่มีอารยธรรม และศูนย์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ” ซึ่งรัฐบาลจีนจะจัดตั้งกองทุนในการลงทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบพื้นฐานของท่าเรือการค้าเสรีบนเกาะไห่หนาน ภายในปี ๒๐๒๕ (พ.ศ. ๒๕๖๘) และตั้งเป้าว่าระบบจะสมบูรณ์ภายในปี ๒๐๓๕ (พ.ศ. ๒๕๗๘) และผลักดันให้เกาะไห่หนาน เป็นฮาวายแห่งใหม่ของทะเลจีนใต้ พร้อมทั้งได้ยกเลิกวีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยว ๕๙ ประเทศ รวมทั้งไทยด้วยตั้งแต่วันที่ ๑ พ.ค.๖๑ เป็นต้นไป ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามา

พำนักอาศัยในเกาะไห่หนานได้นาน ๓๐ วัน เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ การลงทุนจากต่างชาติ ทั้งนี้ ในปี ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐) เกาะไห่หนานมีนักท่องเที่ยวจากต่างชาติกว่า ๑.๑ ล้านคน ซึ่งเป็นตัวเลขที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ ๕๐ และมีการจัดตั้งเขตพัฒนาด้านการท่องเที่ยวใน ๔ เขต ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวทางชายหาดเมืองซานย่า (Sanya Beach Holiday Development Zone) เขตพัฒนาแหล่งบันเทิงและจับจ่ายสินค้านครไห่โข่ว (Haikou Entertainment & Shopping Development Zone) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวหลีและม้ง เมืองถงซา (Tongsa Li & Miao Ethnic Traditions & Holiday Development Zone) และเขตพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนเมืองซิงหลง (Xinglong Hot-spring Resort Development Zone) ซึ่งการพัฒนาเกาะไห่หนานนี้จะเปิดเสรีให้มากขึ้น มีการจัดการระบบนิเวศน์ชุมชนการท่องเที่ยวอาศัยของประชาชนเปิดการท่องเที่ยวสู่ระดับนานาชาติ มีการสร้างศูนย์บริการบริโภคและการบริการเพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ของประเทศจีน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาในเขตเศรษฐกิจนานาชาติไห่หนานมี ๑๐ ด้าน ได้แก่ ภาคบริการ ไอที การเกษตร การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การสร้างนวัตกรรม การท่องเที่ยว เศรษฐกิจมหาสมุทร การศึกษา การพัฒนาระบบนิเวศน์และส่งเสริมความสามารถพิเศษของประชาชน และที่สำคัญที่สุดคือ จะมีการจัดตั้งตลาดการค้าข้ามพรมแดนนานาชาติ ศูนย์ขนส่งทางทะเลตลาดค้าสินค้าโภคภัณฑ์ ตลาดหลักทรัพย์ และตลาดค้าทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ รัฐบาลจีนจะส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าไปทำธุรกิจ Digital Economy ไอที Big Data ปัญญาประดิษฐ์ AI และธุรกิจการนำร่องด้วยดาวเทียม รวมทั้ง จะจัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทะเลลึก และยังเตรียมเปิดรับนักศึกษาต่างชาติที่จบปริญญาโทในจีน ให้ได้รับอนุญาตให้ทำงานและเริ่มธุรกิจบนเกาะไห่หนานได้

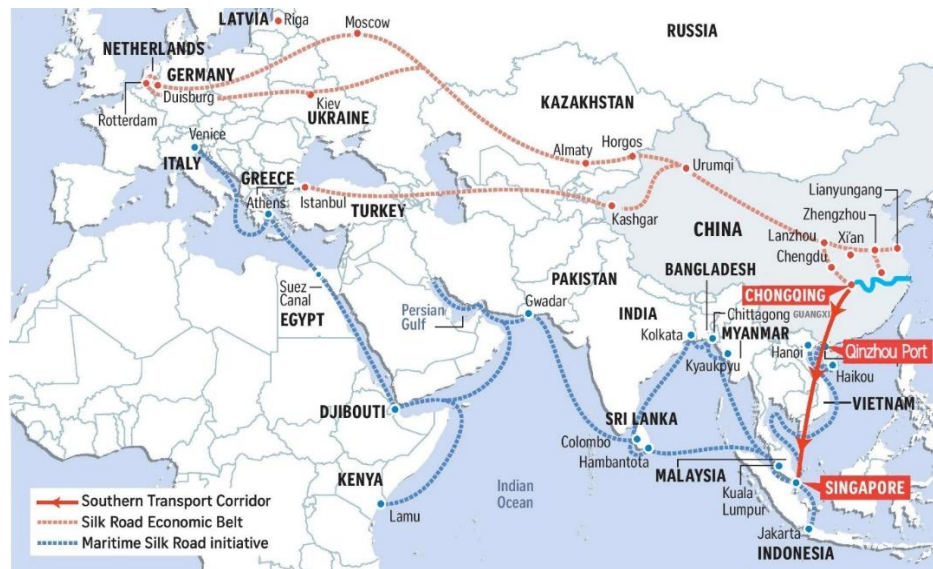

โดยในส่วนของเมืองซินโจว นั้น ก็มีการเร่งพัฒนา “ช่องทางการค้า” ระหว่างประเทศ เส้นทางใหม่ที่มีศักยภาพทางการแข่งขันสูง ทั้งด้านประสิทธิภาพ ความสะดวกรวดเร็ว และต้นทุน โดยมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการศุลกากร มีการเร่งพัฒนาเส้นทางมุ่งลงใต้เพื่อเชื่อมโยงระบบขนส่งร่วมทางเรือและรถไฟ มีการพัฒนาความร่วมมือกับเมือง/มณฑล/ประเทศตามแนวเส้นทางรถไฟดังกล่าว เพื่อดำรงสภาพเป็นจุดเชื่อมต่อของยุทธศาสตร์

Belt and Road Initiative (BRI) เพื่อส่งเสริมการใช้เส้นทางรถไฟขนส่งสินค้าจีน-ยุโรปอย่างยั่งยืน โดยมีการบูรณาการแหล่งสินค้า/ทรัพยากรร่วมกับประเทศในกรอบยุทธศาสตร์เส้นทางใหม่ทางทะเลแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (21th Century Maritime Silk Road) ซึ่งการขนส่งสินค้าจากอาเซียนไปยุโรปนี้ทำได้สะดวกและรวดเร็ว โดยเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง (กว่างสี) เชื่อมบริการรถไฟขนส่งสินค้าสายจีน-ยุโรป (China-Europe Railway Express) จากท่าเรือเมืองซินโจวไปยังสถานี Malaszewicze ของประเทศโปแลนด์ ซึ่งเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการในเดือน เม.ย.๖๑ ซึ่งไทยสามารถใช้ประโยชน์จากเส้นทางดังกล่าว โดยเฉพาะจากศักยภาพของ“ท่าเรือซินโจว”ที่กำลังวางแผนขยายเส้นทางรางรถไฟเพื่อตรงเข้าสู่ท่าเทียบเรือ ทำให้การขนส่งสินค้ามีความสะดวกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการขยายเส้นทางรถไฟจากนครฉงชิ่ง สู่ทางเหนือไปถึงนครหลานโจว (มณฑลกานซู) และนครซีอาน (มณฑลส่านซี) อันจะทำให้เส้นทาง BRI เชื่อมต่อแบบไร้ตะเข็บ และเนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับไทยและมีท่าเทียบเรือระดับแสนตัน จำนวน ๑๐ ท่าเรือ ท่าเทียบเรือระดับ ๕ หมื่นตัน จำนวน ๒ ท่าเรือ และเป็นท่าเทียบเรือระดับ ๗ หมื่นตัน จำนวน ๑ ท่าเรือ ซึ่งใช้เป็นท่าเทียบเรือเพื่อขนถ่ายรถยนต์โดยเฉพาะเรือบรรทุกสินค้าขนาด ๑๐,๐๐๐ TEUs สามารถเข้าเทียบท่าได้ มีเส้นทางเดินเรือ ๓๕ เส้นทาง ที่ในจำนวนนี้เป็นเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ ๑๙ เส้นทางรวมถึงท่าเรือแหลมฉบังของไทย ซึ่งท่าเรือซินโจวได้รับอนุมัติเป็น “ท่าเรือนำเข้าสินค้าควบคุมพิเศษ” ซึ่งสินค้าเหล่านี้ต้องนำเข้ามาผ่านด่านที่ได้รับการอนุญาตเท่านั้น เช่น เนื้อสัตว์ สัตว์น้ำ ธัญพืช ต้นไม้ ผลไม้ และรถยนต์ เป็นต้น ส่วนบริเวณโดยรอบก็เป็นที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแห่งชาติท่าเรือเมืองซินโจว (State-level Qinzhou Harbor Economic and Technical Development Zone) และนิคมอุตสาหกรรมจีน (ซินโจว) - มาเลเซีย (China-Malaysia Qinzhou Industrial Park : CMQIP)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เชื่อมโยงกับเส้นทางระหว่างมณฑลและภูมิภาคนี้จึงนับเป็นช่องทางในการขนส่งสินค้าระหว่างอาเซียน พื้นที่จีนตอนใต้ ประเทศแถบเอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรปตะวันออก อันเป็นการพัฒนาต่อยอดระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transportation) ทั้งทางรถไฟและทางเรือ เช่น เส้นทางอวิ๋กู่ยี่ซิน ที่เชื่อมระหว่างนครฉงชิ่ง-กว่างซี-สิงคโปร์ เส้นทางหรงกู่ยี่พลัส ที่เชื่อมระหว่างนครเฉิงตู-กว่างซี-อาเซียน และเส้นทางหลงกู่ยี่ซิน ที่เชื่อมระหว่างมณฑลกานซู-กว่างซี-สิงคโปร์ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นมณฑลไห่หนานกำลังพิจารณาสร้างท่าเรือน้ำลึกทางตอนใต้บริเวณเขตหนานซางกั๋งของเกาะซานยา ด้วยมูลค่าการก่อสร้างประมาณ ๕๖๐ ล้านดอลลาร์ (๘๕.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๒ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกแก่เรือสำราญทะเลลึกขนาด ๑,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ ตันได้ โดยท่าเรือดังกล่าวจะเป็นสถานีเรือสำราญทะเลลึกและยานใต้น้ำของสถาบันวิทยาศาสตร์ของจีน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยในทะเลจีนใต้และน่านน้ำทาง ตอ./ต.ของมหาสมุทรอินเดียร่วมด้วย

การแบ่งพื้นที่ในการพัฒนาของจีน โดยเฉพาะการกำหนดพื้นที่ยกเว้น (Space of Exception) ตามรูปแบบของเศรษฐกิจพิเศษที่กล่าวในข้างต้น จึงก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทุนได้รวดเร็ว อันเป็นการส่งเสริมการลงทุน ที่ส่งผลให้จีนประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ และรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนนี้ นับว่ามีความเชื่อมโยงกับความริเริ่มหรือข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (One Belt, One Road : OBOR หรือ Belt and Road Initiative : BRI) ซึ่งในส่วนของโครงการ EEC นั้นสามารถส่งเสริมให้เกิดพลวัตรให้เกิดความเชื่อมโยง ซึ่ง BRI ก็มีโครงการเส้นทางรถไฟที่เชื่อมระหว่างอาเซียนและจีน ที่โครงข่ายส่วนหนึ่งส่งผลถึง EEC โดยตรง (Stratfor, ๒๐๑๗)

ทั้งนี้ วิสาหกิจจีนจำนวนมากสนใจที่จะมาลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนักธุรกิจจีนเห็นว่า ยุทธศาสตร์พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของไทยมีหลายด้านที่สอดคล้องกับ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ซึ่งตัวแทนวิสาหกิจจีนได้ให้ความสนใจในโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ต่างๆ ของไทย ซึ่งไทยและจีนต่างให้ความสนใจโครงการความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเมื่อวันที่ ๒๗ ก.พ.๖๑ ศาสตราจารย์ นายแพทย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และศาสตราจารย์กั๋ว หัวตง ประธานโครงการดิจิทัลหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง สถาบันสังคมศาสตร์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนแถลงว่า สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสถาบันสังคมศาสตร์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Chinese Academy of Social Sciences : CASS) ได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นศูนย์นานาชาติสำหรับโครงการความร่วมมือ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (Digital Belt and Road : DBAR) เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างขีดความสามารถ และอื่นๆ โดยโครงการ DBAR นี้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยนักวิทยาศาสตร์ชาวจีนที่ได้ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญจากกว่า ๒๐ ประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันความเชี่ยวชาญความรู้เทคโนโลยีและข้อมูลต่างๆ ผ่านการสังเกตการณ์จากภาคพื้นโลกและข้อมูลจากดาวเทียมตลอดจนแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยการตัดสินใจและการพัฒนาโครงการ รวมถึงการติดตามผลใน ๗ ประเด็นหลัก ได้แก่ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม, การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ, การจัดการทรัพยากรน้ำการพัฒนาเมือง, ความมั่นคงด้านอาหาร, การบริหารจัดการชายฝั่ง, การอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่ทำให้ DBAR เป็นศูนย์นานาชาติที่ให้ข้อมูลอันจำเป็นเพื่อช่วยลดช่องว่างด้านกำลังการผลิตระหว่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือ

“หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครือข่ายการค้าและโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงทวีปเอเชียกับทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา ตามเส้นทางการค้าทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งมีขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่กว้างขวาง รวมทั้งต้องการข้อมูลด้านการวิจัยและการตรวจสอบศักยภาพ อันจำเป็นต่อการจัดการกับปัญหาในด้านการพัฒนา

เมียนมา

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นนโยบายในการรองรับการลงทุนจากต่างประเทศของเมียนมาที่สำคัญ โดยรัฐบาลเมียนมาได้ประกาศกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อรองรับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) เมื่อ ม.ค. ๒๕๕๔ โดยกำหนดให้เป็นพื้นที่ลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมหนักต่าง ๆ อาทิ ปิโตรเคมี เหล็ก อุตสาหกรรมสินค้าไฮเทคจำพวกอิเล็กทรอนิกส์ ไอทีและการสื่อสาร ในแต่ละเขตจะมีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและระบบการขนส่งทั้งถนนและระบบรางเพื่อรองรับการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับโครงการขนาดใหญ่ ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ที่ลาวา และจ๊อ๊กผิวหรือจอก์พยู ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๖/๕๗ เมียนมามีการลงทุนจากต่างประเทศ รวม ๔.๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐในจำนวน ๑๒๓ โครงการ ที่ส่วนใหญ่ลงทุนในภาคอุตสาหกรรม และโทรคมนาคม ทั้งนี้ มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๖/๕๗ มียอดรวม ๔๖.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวน ๖๕๒ โครงการ ที่ส่วนใหญ่เป็นเงินลงทุนทางด้านพลังงาน น้ำมันและก๊าซ และอุตสาหกรรมจากประเทศจีน ไทย และ ฮองกง ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้มุ่งเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมหลักในเมียนมา ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมไม้แปรรูป อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเซรามิกและสารเคมี โดยเมียนมาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่วัตถุดิบด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเมียนมาได้จัดตั้ง Myanmar Industrial Development Committee (MIDC) เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบทางการเกษตร พัฒนาคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งผลิตเครื่องจักรสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งเน้นอุตสาหกรรมที่ไม่สร้างมลพิษและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งเมียนมา (Myanmar Investment Commission : MIC) ได้มีการปรับปรุงกฎหมายจัดตั้งบริษัท (Company Act) ที่อนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้าไปถือหุ้นได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๕% อันเป็นการปรับกฎหมายให้กับธุรกิจกลุ่มค้าปลีกและกลุ่มเทรดดิ้งมากขึ้น จากเดิมที่กฎหมายระบุว่าหากมีต่างด้าวถือหุ้นเพียง ๑% ก็จะเป็นต่างชาติ และไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดร้านค้าปลีกได้โดยไม่แบ่งแยกบริษัทต่างชาติหรือบริษัทในประเทศ ซึ่งนโยบายส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาได้เปิดกว้างมากขึ้น โดยอนุญาตให้นักลงทุนต่างด้าวถือหุ้น ๑๐๐ % ในบางธุรกิจที่ต้องการรับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี เช่น ธุรกิจสื่อสาร อุตสาหกรรมการผลิตและธุรกิจพลังงาน ทั้งยังปรับปรุงกฎหมายการลงทุนหลายประเด็น เช่น ผ่อนปรนให้ธุรกิจที่มีรายได้ต่ำกว่า ๒๐๐ ล้านดอลลาร์ ไม่จำเป็นต้องมาขอรับใบอนุญาต เพื่อรับรองการขอรับการยกเว้นภาษียกเว้นธุรกิจพลังงาน สุรา เบียร์ บุหรี่ ที่ยังคงต้องขอใบอนุญาตจาก MIC โดยมีการปรับโซนนิ่งที่ขอรับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และการนำเข้าวัตถุดิบในเมียนมาใหม่เป็น ๓-๕-๗ ปี กล่าวคือ โซนอย่างกุ่ม

มันทะเลย์ ได้รับยกเว้นภาษี ๓ ปี พื้นที่ถัดไกลออกไปก็ยกเว้นภาษี ๕ ปี และถ้าไกลมาก เช่น ทวาย ก็ยกเว้นภาษีให้ถึง ๗ ปี ซึ่งในปี ๒๕๕๙ มีนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุน ๔,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นอันดับที่ ๓ รองจากจีนและสิงคโปร์ โดยนักลงทุนจีนเข้าลงทุนในโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมจ้าวผิว ซึ่งขณะนี้เมียนมาอยู่ระหว่างการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษใหม่ ๗ แห่ง จากเดิมที่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๓ แห่ง คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษจ้อกผิว ตีลาวา และทวาย โดยมีนิคมอุตสาหกรรม ๑๘ แห่ง ที่เปิดเรียบร้อยแล้ว

โดยแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองจอก์พยู (Kyaukpyu) รัฐยะไข่ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากเมืองจอก์พยู ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๖ กิโลเมตร ทางภาคตะวันตกของประเทศนั้นกลุ่มบริษัทสิงคโปร์ทำหน้าที่พัฒนาแผนแม่บทโครงการ บริษัท CPG Consultancy Ltd ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการคัดเลือก และเชิญผู้พัฒนาต่างชาติเข้ามายังเขตเศรษฐกิจพิเศษจอก์พยู ภายใต้ข้อตกลงที่ลงนามกับคณะกรรมการการคัดเลือก และเชิญชวนประมูลสำหรับเมืองจอก์พยู ซึ่งรัฐบาลเมียนมาร์และกลุ่มบริษัทจากสิงคโปร์คัดเลือกบริษัทก่อสร้างโครงการมูลค่า ๒๒๗ ล้านดอลลาร์ ที่นับเป็นส่วนหนึ่งของแผนการสร้าง “มินิสิงคโปร์” บนเกาะนอกชายฝั่งเมียนมา ที่มีท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม และที่พักอาศัย พร้อมการศึกษา สาธารณสุข และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ขณะที่บริษัท CPG กำลังดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าแห่งใหม่ และโครงข่ายสายส่งกระแสไฟฟ้าสำหรับโครงการ ซึ่งเมื่อโครงการเสร็จสมบูรณ์จะครอบคลุมพื้นที่ราว ๗๕ ตารางกิโลเมตร

ส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษตีลาวา ที่นครย่างกุ้ง และเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในเขตตะนาวศรี ทางภาคใต้ของประเทศนั้น โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตีลาวา ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับนักลงทุนจากญี่ปุ่น ขณะที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย พัฒนาโดยผู้ประกอบการของไทย

ทั้งนี้ โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมานี้ ถูกวิเคราะห์ว่ามีการละเลยในเรื่องสิทธิมนุษยชน อาทิ โครงการทวายนั้น ได้ตั้งในพื้นที่ทำการเกษตรของประชาชน อีกทั้ง เส้นทางเชื่อมต่อก็ละเลยปัญหาของประชาชนและป่าไม้จำนวนมาก ทั้งนี้มีรายงานจาก Dawei Development Association (DDA) ว่าในปี ๒๐๑๔ มีประชาชนราว ๒๐ - ๓๖ หมู่บ้านประมาณ ๔,๓๘๔ - ๗,๘๐๗ ครอบครัว หรือราว ๒๒,๐๐๐ - ๔๓,๐๐๐ คน ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ทวาย โดยมีการแย่งยึดที่ดินและการเวนคืนพื้นที่ขนาดใหญ่ที่คาดว่าจะต้องใช้ดำเนินการถึง ๖๓๗๖๘ เอเคอร์ ซึ่งจากการสำรวจพบว่ามีประชาชนเพียงร้อยละ ๑๕ ที่ได้รับค่าชดเชย และหลายพื้นที่เกิดปัญหาดินถล่ม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเขตเศรษฐกิจของเมียนมาจำนวนมากมีความร่วมมือในเชิงยุทธศาสตร์กับจีน ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการผลักดันการสร้างระเบียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา และก่อให้เกิดการกระตุ้นโครงการใหม่ ๆ ในด้านเศรษฐกิจแก่เมียนมา ควบคู่ไปกับกระบวนการสร้างความปรองดอง ซึ่งนักวิเคราะห์บางส่วนเชื่อว่า การผลักดันชาวโรฮิงจาออกนอกพื้นที่รัฐยะไข่ นั้น ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการดำเนินการในเชิงยุทธศาสตร์ ที่สืบเนื่องจากการที่พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งพลังงาน และการส่งผ่านพลังงาน ตลอดจนการพัฒนาเป็นเมืองท่าและเขตเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งล้วนมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างเมียนมาและจีน

มาเลเซีย

มาเลเซียมีเขตเศรษฐกิจที่สำคัญคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ตั้งอยู่ในรัฐยะโฮร์ ทางตอนใต้ของประเทศมาเลเซีย ติดกับประเทศสิงคโปร์ มีพื้นที่กว่า ๒,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร จัดตั้งขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๙ และฉบับที่ ๑๐ ของประเทศมาเลเซีย เพื่อพัฒนาเป็นระเบียงเศรษฐกิจของประเทศ โดยระบุโอกาสการลงทุนและให้สิทธิประโยชน์ในอัตราที่สูงกว่าปกติ ตามแผนระยะยาวในการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูง โดยรัฐบาลมาเลเซียได้ตั้งเป้าหมายให้เขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้เป็นสะพานเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับสิงคโปร์ ที่เป็นศูนย์กลางทางการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้โอกาสจากที่ตั้งที่อยู่ติดกับสิงคโปร์ และข้อจำกัดทางกายภาพของสิงคโปร์ที่ไม่สามารถขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในประเทศได้มากนัก อีกทั้งในอิสกันดาร์มีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่น้อยกว่าสิงคโปร์เกือบเท่าตัว ทำให้อื้อประโยชน์กับผู้ประกอบการในสิงคโปร์ และมีการย้ายฐานการผลิตไปยังอิสกันดาร์ ขณะที่สำนักงานตั้งอยู่ในสิงคโปร์ ทำให้ในปัจจุบันมีโครงการลงทุนของสิงคโปร์ในอิสกันดาร์กว่า ๓๐๐ โครงการ มูลค่าการลงทุนไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สิงคโปร์

เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ได้เน้นการพัฒนาการบริการที่ใช้แรงงานวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวและสันนาการ ด้านอุตสาหกรรมทางการเงิน และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมีทักษะ ได้แก่ ปิโตรเคมีและไบโอดีเซล อิเล็กทรอนิกส์ และการแปรรูปอาหารและวัตถุดิบทางการเกษตร โดยแบ่งพื้นที่การพัฒนาออกเป็น ๕ เขต คือ โซน A, B, C, D, และ E ดังนี้

๑. โซน A (Johor Bahru City Centre) มีบทบาทเป็นประตูเศรษฐกิจทางใต้ของมาเลเซีย มีโครงการ Johor – Singapore Causeway ที่เป็นเส้นทางพิเศษเชื่อมสู่สิงคโปร์ความยาว ๑ กม. ซึ่งจะมีการพัฒนาให้มีถนน รถไฟฟ้า ทางเท้า และระบบน้ำประปาสู่อิงค์โปร์

๒. โซน B (Nusajaya) มีบทบาทเป็นแหล่งรวมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓. โซน C (Western Gate Development) มีบทบาทเป็นท่าเรือสินค้าระดับโลก ได้แก่ ท่าเรือ Tanjung Pelepas (PTP) ที่สามารถรองรับตู้สินค้าได้ ๑๒ ล้าน ที.อี.ยู.

๔. โซน D (Eastern Gate Development) มีบทบาทเป็นศูนย์กลางนิคมอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ของมาเลเซียตอนใต้ มีการก่อสร้างสวนอุตสาหกรรม Pasir Gudang ขนาด ๑๕ ตร.กม. สำหรับอุตสาหกรรมการผลิต และ Asia Pacific Trade & Expo City (APTEC) ซึ่งจะเป็นศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์การค้าปลีก-ส่ง

๕. โซน E (Senai-Skudai Development) มีบทบาทเป็นเมืองผ่าน (Transit Town) ที่เชื่อมต่อมาเลเซียกับประเทศอื่นๆ

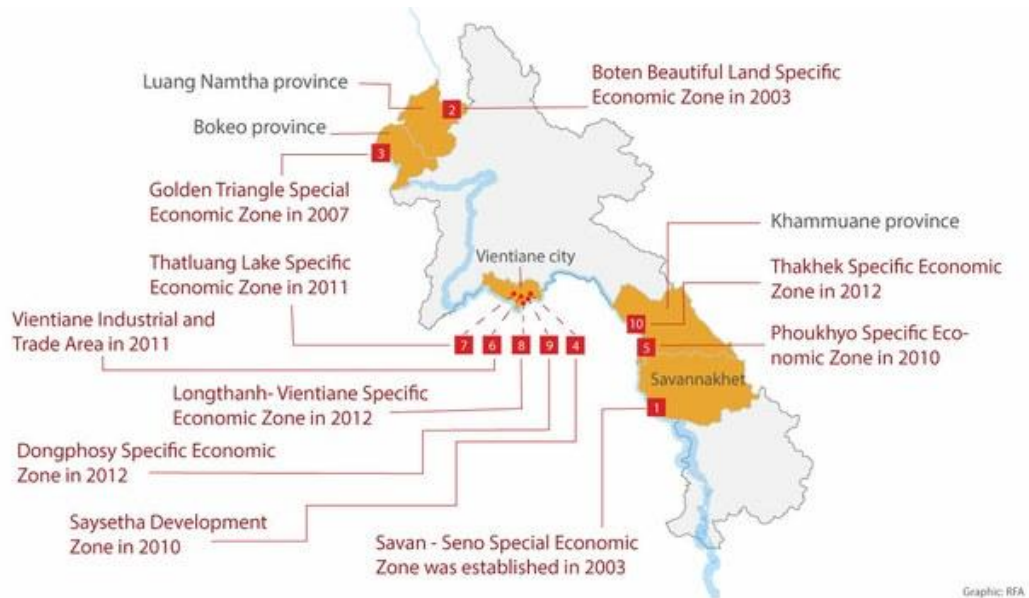
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

สปป.ลาว เป็นประเทศหนึ่งที่มีรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ต่างชาติให้ความสนใจเข้าลงทุน ภายหลังจากที่รัฐบาลมีประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรก ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ โดยตัวเลขการลงทุนล่าสุดพบว่า ประเทศจีนมีการลงทุนเป็นอันดับ ๑ ตามด้วย เวียดนาม และไทย ซึ่งล่าสุดหลังกฎหมายส่งเสริมการลงทุน (ฉบับปรับปรุง) ใหม่ มีผลบังคับใช้ เมื่อ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ได้มีกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ประกอบด้วย ๙ ประเภทธุรกิจ คือ ๑) การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ๒) กสิกรรมสะอาด ๓) อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์กสิกรรม ๔) การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติ ๕) การศึกษา, กีฬา-กายกรรม, พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๖) การสร้างโรงพยาบาลทันสมัย ๗) การลงทุน, การบริการ และการพัฒนาสาธารณูปโภค ๘) ธนาคาร นโยบาย และสถาบันการเงินจุลภาค และ ๙) ศูนย์การค้าทันสมัยเฉพาะธุรกิจบริการที่ต้องการมาก ซึ่งส่งผลให้ต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุนมากขึ้น เพราะเงื่อนไขภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน มีข้อกำหนดเพียงว่า การลงทุนในกิจการที่จะส่งเสริมต้องมีมูลค่าอย่างน้อย ๑,๒๐๐ ล้านบาท หรือ ประมาณ ๔.๘ ล้านบาท หรือมีการใช้นักวิชาการลาว ๓๐ คนขึ้นไป หรือมีการใช้แรงงานลาวที่มี สัญญาแรงงานอย่างน้อย ๑ ปี ตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสการเข้าไปลงทุนกับนักลงทุน มากขึ้น โดยสินค้าและธุรกิจที่ได้รับความนิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม อุตสาหกรรมเกษตร ธุรกิจบริการ และการท่องเที่ยว ที่ปัจจุบัน สปป.ลาว ได้มีการปรับปรุงและ แก้ไขแผนพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๘ (๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ซึ่ง สปป.ลาว พยายามผลักดันประเทศจากประเทศด้อยพัฒนาให้เป็นประเทศกำลังพัฒนาในแผนพัฒนา เศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๙ ทั้งนี้ ตัวเลขการลงทุนใน สปป.ลาว ในปี ๒๕๕๙ (มกราคม - ตุลาคม) มีมูลค่า อยู่ที่ ๕,๒๒๘.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ๓๘% ของจีดีพีในประเทศ ซึ่งแบ่งเป็นสัดส่วนในการลงทุน ภาครัฐ ๔๗๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภาคเอกชน ๓,๑๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ใน ๑,๒๒๒ โครงการ ขณะที่ ภาคส่วนของเงินช่วยเหลือใน ๓๕๑ โครงการ มีมูลค่า ๖๘๘.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีระบบอัตรา แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอยู่ที่ ๙๖๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยยังมีมูลค่าการเข้าไปลงทุนจาก ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว โดยในปี ๒๕๖๐ เศรษฐกิจมีการขยายตัวอยู่ที่ ๗% ซึ่ง สปป.ลาว กำลังเร่งเปิดโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ และเขตเศรษฐกิจพิเศษเฉพาะ ๑๓ แห่งทั่วประเทศ ได้แก่ บ่อเต็น สามเหลี่ยมทองคำ หลวงพระบาง ภูเขียว ท่าแขก สะหวัน-เซโน จำปาสัก เวียงจันทน์-โนนทอง (VITA Park) ไชเสตถา บึงธาตุกลาง ล่องแก่ง ดงโพสี และดงโพสี ๒ ซึ่งปัจจุบันมี ๒๕๘ บริษัท และ ๒๒๕ ห้างร้านที่มีการลงทุนคิดเป็นธุรกิจประเภทบริการ ๔๔% ประเภทอุตสาหกรรม ๓๑% และประเภทการค้า ๒๖% สามารถสร้างมูลค่าการส่งออกประมาณ ๔๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ สร้างงานได้ ๑๕,๒๘๙ ตำแหน่ง โดยเฉพาะในเขต VITA Park นั้นได้สร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรมให้ ต่างชาติเข้ามาลงทุน ปัจจุบันจึงมีนักลงทุน เช่น จีน ไทย ออสเตรเลีย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ และอินเดีย ให้ความสนใจในการศึกษาและการเข้าลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว

ประกอบกับการลงทุนในโครงการรถไฟความเร็วสูงของจีนใน สปป.ลาว ที่ได้ดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบางพื้นที่ผ่านเส้นทาง R3A การมีโครงการผลิตไฟฟ้าที่สำคัญซึ่ง สปป.ลาว ให้ความสำคัญ ในยุทธศาสตร์ทางด้านพลังงานนี้เป็นอย่างมาก โดยวางเป้าหมายให้เป็น Battery of Asia และขยาย

เครือข่ายไฟฟ้าทั่วประเทศให้ได้ ๙๐% โดยปัจจุบัน สปป.ลาวมีโครงการผลิตไฟฟ้าสำคัญที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำนวน ๔๓ โครงการ ซึ่งมีกำลังการผลิตอยู่ที่ ๖,๓๐๐ MW สามารถผลิตไฟฟ้าได้ ๓๓,๐๐๐ kWh มีระบบสายส่งไฟฟ้า ๕๕,๐๐๐ กิโลเมตร และสถานีกระจายไฟฟ้าจำนวน ๕๕ แห่ง นอกจากนี้ยังมีเขื่อนไฟฟ้าที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างจำนวน ๓๕ โครงการ มีกำลังผลิตอยู่ที่ ๕,๐๐๐ MW คาดว่าจะสร้างให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป้าหมายในปี ๒๕๖๘ สปป.ลาว ต้องการให้มีการใช้พลังงานทดแทน ๓๐% ของพลังงานทั้งหมด สำหรับโครงการไฟฟ้าสำคัญ เช่น เขื่อนไฟฟ้าไชยะบุรี โครงการไฟฟ้าความร้อนหงสา (อยู่ระหว่างการก่อสร้าง คาดจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๒) เขื่อนไฟฟ้าน้ำคาน เขื่อนน้ำเจียบ เขื่อนไฟฟ้าน้ำทา เป็นต้น ซึ่งในจำนวนนี้มีนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนในลักษณะบริษัทร่วมทุนซึ่งผลิตเพื่อการส่งออกและใช้ภายในประเทศ เช่น เขื่อนน้ำยวง เขื่อนน้ำเทินหินปูน เขื่อนตาดสะเลน เขื่อนสาลิไนท์ เขื่อนเซเปียน เซน้าน้อย เป็นต้น พร้อมกับส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนภายใต้สิทธิประโยชน์ที่ สปป.ลาว กำหนดไว้ ที่ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมและการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ที่เน้นเรื่องการสร้างเขื่อนไฟฟ้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุนในเศรษฐกิจพิเศษ ๑๓ แห่ง และอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ซึ่งจีนมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของต่อ สปป.ลาว อย่างมาก โดยจีนได้โอกาสในการลงทุนและพัฒนาแบบรัฐต่อรัฐที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่รัฐบาลลาว ได้แก่ เขตเศรษฐกิจบึงธาตุหลวง นครเวียงจันทน์ หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบ่อเต็น-บ่อหาน (พรมแดนลาว-จีน) ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเส้นทาง R3A จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นเมืองใหม่ของจีนในลาว ซึ่งนอกจากโครงการใหญ่ ๆ แล้ว อิทธิพลของทุนจีนยังลงไปถึงระดับการค้าขายในชุมชนเล็ก ๆ ตามเมืองต่าง ๆ ของลาว ด้วย เช่น การค้าขายโทรศัพท์มือถือและสินค้าอื่น ๆ ของจีนที่ตลาดชายแดนวังเต่า แขวงจำปาสักที่พ่อค้าแม่ขายในตลาดแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนเซียงไฮ้เกือบทั้งหมด ซึ่งการลงทุนของนักลงทุนจีนได้เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเพาะปลูกกล้วยหอม ที่เป็นหนึ่งในสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างมากของชาวจีน เป็นผลให้นักลงทุนจากจีนหลั่งไหลเข้าแสวงหาที่ดิน เพื่อเพาะปลูกกล้วยหอมในลาว โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนแถบตะวันตกเฉียงเหนือ และขยายไปยังหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาจากการที่นายทุนจีนลักลอบใช้สารเคมีจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ทำให้แรงงานบางรายเสียชีวิตจากการสัมผัสสารเคมีแต่กลับไม่ได้รับเงินชดเชย ทำให้ทางการลาวต้องเข้มงวดจำกัดสัมปทานจากต่างชาติ โดยปัจจุบันแขวงบ่อแก้วของลาว จำกัดการขยายพื้นที่ปลูกกล้วยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวลาว โดยข้อมูลปี ๒๕๕๙ พบว่า ราคาเช่าที่ดินในเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มีราคาสูงถึงไร่ละ ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี ทำให้ต้นทุนการปลูกกล้วยหอมสูง รัฐบาลจีนจึงส่งเสริมให้นักธุรกิจจีน ทำการทดลองปลูกกล้วยหอมในเมืองต้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ซึ่งได้ผลดีจนนำมาสู่การขยายพื้นที่ปลูกลงไปทางใต้ยังเมืองห้วยทราย และเมืองต่างๆ ริมแม่น้ำโขง และการขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เป็นเพราะค่าเช่าที่ดินในประเทศลาวประมาณไร่ละ ๗,๐๐๐ บาทต่อปี นั้นถูกกว่าที่จีนกว่าเท่าตัว การปลูกกล้วยหอมที่ต้องใช้สารเคมีกำลังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทำให้แขวงบ่อแก้วต้องจำกัดการเช่าพื้นที่เพาะปลูก จนส่งผลให้นักลงทุนขยายฐานการผลิตเข้ามาในเขตไทยที่ อ.พญาเม็งราย จ.เชียงราย และทำให้มีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมจีนแล้วกว่า ๒,๗๐๐ ไร่ โดยเป็นสวนกล้วยหอมที่นักลงทุนจีนเข้ามาลงทุนเช่าที่ดินจากนายทุนคนไทย ในราคาไร่ละเพียง ๓,๐๐๐ บาทต่อปี ซึ่งถูกกว่า สปป.ลาว ๑ เท่าตัว และถูกกว่าประเทศจีนเกือบ ๗ เท่าตัว จึงนับว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ ซึ่งประธาน

คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ทอการค้า ๑๐ จังหวัดภาคเหนือ คาดว่าที่ดินของ จ.เชียงราย จะเป็นเป้าหมายที่นายทุนจีนจะใช้เป็นฐานการผลิตกล้วยหอมเช่นเดียวกับ สปป.ลาว และมีแนวโน้มว่าจะขยายพื้นที่เพาะปลูกด้วยสารเคมีเข้มข้นเข้าสู่ไทย ที่ต้องจับจับตาคว่าจะมี มาตรการป้องกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นดังกรณีของ สปป.ลาว เช่นไร

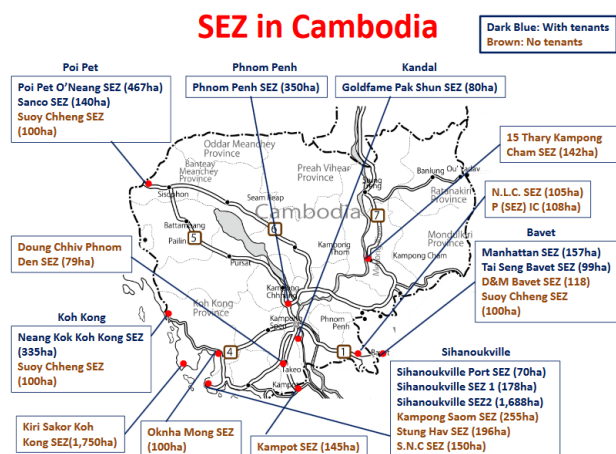
กัมพูชา

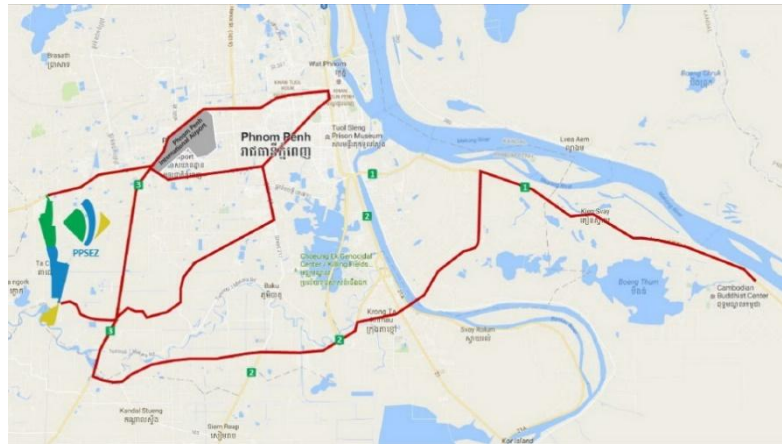
รัฐบาลกัมพูชาได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นหลายแห่งทั่วประเทศ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตเพื่อการส่งออก อันจะนำมาซึ่งรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศด้วยการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันมีเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ๓๔ แห่ง โดยภาวะเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตได้เอื้อให้กัมพูชาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเริ่มพัฒนาโครงการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ และเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในปี ๒๕๕๐ มีลูกค้าซึ่งเป็นนักลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นรายแรก ขณะนี้มีนักลงทุนเข้ามาใช้พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๘๒ ราย กระจายอยู่ในหลายภาคธุรกิจ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ รวมถึงธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชาที่สำคัญคือ Phnom Penh SEZ หรือ PPSP ให้บริการแบบ One Stop Service มีบริการระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ครบถ้วนทั้ง ไฟฟ้า น้ำ และระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ไม่มีอุตสาหกรรมหนักเข้ามาตั้งจึงไม่มีปัญหาอากาศเป็นพิษ โดยในเขตเศรษฐกิจพิเศษของ PPSP ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนต่างชาติเกือบ ๙๐% โดยรัฐบาลให้สิทธิประโยชน์ด้วยการยกเว้นภาษีให้ ๔ - ๗ ปี เริ่มตั้งแต่ปีแรกของการเริ่มดำเนินธุรกิจ ซึ่ง PPSP เป็น ๑ ใน ๑๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการดำเนินงานจากที่ได้รับอนุญาตทั้งหมด ๓๔ ราย มีข้อได้เปรียบ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านที่ตั้ง เพราะห่างจากศูนย์กลางธุรกิจของพนมเปญเพียง ๑๐ กิโลเมตร และห่างจากสนามบินเพียง ๘ กิโลเมตรเท่านั้น ๒) มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มีความเชี่ยวชาญ ๓) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า และ ๔) ให้บริการที่ดี ซึ่ง PPSP

มีมูลค่าโครงการ ๓๖ ล้านเหรียญ ซึ่งสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ถึง ๕๐๗ ล้านเหรียญสหรัฐ โดยนักลงทุนที่เข้าตั้งโรงงานเป็นญี่ปุ่น ๕๕% จาก ๑๔ ประเทศ สามารถสร้างงานได้ ๑๗,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นแรงงานหญิง ๘๐% โดย PPSP ร่วมทุนกับนักลงทุนสิงคโปร์ตั้ง Colben Energy (Cambodia) PPSEZ Ltd. เพื่อผลิตไฟฟ้า ๑๑ เมกะวัตต์ต่อชั่วโมง สามารถผลิตน้ำประปาได้ ๑๔,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และสามารถบำบัดน้ำเสียได้ ๔,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ PPSP มีรูปแบบทั้งการเปิดขายและให้เช่า โดยมีระยะเวลาเช่านานถึง ๕๐ ปี ในราคา ๗๐ เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร ส่วนอัตราค่าบริการน้ำคิดเป็น ๐.๓๐ เหรียญสหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร ส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษในปอยเปตภายใต้ขนาดพื้นที่ ๖๘.๗ เฮกตาร์ ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ PPSP นั้น นับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีข้อได้เปรียบในด้านที่ตั้ง เนื่องจากห่างตัวเมืองไปทางตะวันออกเพียง ๖ กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางมากรุงเทพมหานครเพียง ๒.๕ ชั่วโมง โดยสามารถเดินทางถึงทางหลวงหมายเลข ๕ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียนไฮเวย์ที่ ๑ (Asian Highway ๑) ได้ เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตจึงนับเป็นโหนดศูนย์กลางที่เชื่อมระหว่างโฮจิมินห์ พนมเปญ เสียมเรียบ และกรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจปอยเปตขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ บริษัทบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อนำเงินทุนไปขยายเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ และสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งใหม่ขนาด ๓๓๑.๒๕ ไร่ ใกล้พรมแดนไทย-กัมพูชา โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ อยู่ในจังหวัดกันดาล ทางตอนใต้ของกัมพูชา พัฒนาขึ้นโดย Japan Cambodia Development Corporation ที่เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่าง Zephyr Co., Ltd. ของญี่ปุ่น และ Attwood Investment Group ของกัมพูชา ที่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า อาหารแปรรูป เฟอร์นิเจอร์ จักรยาน สินค้าอุปโภคและบริโภคอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ประกอบด้วยพื้นที่อุตสาหกรรมพื้นที่พาณิชย์และที่อยู่อาศัย โดยมี ๗๖ บริษัท เข้าไปลงทุนซึ่งสามารถสร้างงานได้กว่า ๑๘,๐๐๐ ตำแหน่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากญี่ปุ่น โดยบริษัทสัญชาติไทยที่เข้าไปลงทุนมี ๓ แห่ง คือบริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน) (SVI) ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) (BETAGRO) ธุรกิจอาหาร และ บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน) (TF) นอกจากนี้รัฐบาลกัมพูชายังวางแผนสร้างศูนย์กลางชุมชนเมืองใหม่ เพื่อรองรับการเติบโตของเมืองและประชาชนให้ได้อยู่อาศัยใกล้แหล่งประกอบอาชีพด้วย

ส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษในกรุงสีหนุวิลล์ ได้แก่ ๑) Sihanoukville Port SEZs ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาด ๗๐ เฮกตาร์ (ประมาณ ๔๓๗.๕ ไร่) ตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือสีหนุวิลล์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก และพัฒนาพื้นที่บริเวณท่าเรือสีหนุวิลล์ รวมทั้งเพื่อให้มีการจ้างงานในพื้นที่ดังกล่าวและบริเวณใกล้เคียงเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี ๒๕๕๕ SEZs แห่งนี้สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้ราว ๑๗๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีการส่งออกปีละ ๑๑๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สามารถรองรับโรงงานอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาเปิดดำเนินการได้ราว ๒๐ - ๓๐ แห่ง ที่จะทำให้เกิดการจ้างงานได้สูงถึง ๒๙,๒๐๐ ตำแหน่ง โดยรัฐบาลได้รับอนุมัติเงินกู้จาก JBIC มูลค่า ๓๑๘ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๒.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ซึ่งมี Sihanoukville Autonomous Port เป็นเจ้าของโครงการโดยเป็นหน่วยงานภาครัฐ , ๒) Stung Hao SEZ มีพื้นที่ ๑๙๒ เฮกตาร์ ตั้งอยู่ใน Stung Hav District มีบริษัท Attwood Investment Group Co.,Ltd. เป็นเจ้าของโครงการ, ๓) Sihanoukville SEZ มีพื้นที่ ๑๗๘ เฮกตาร์ ตั้งอยู่ใน Stung Hav District มีบริษัท Cambodia International Investment Development Group Co.,Ltd. เป็นเจ้าของโครงการ, ๔) S.N.C. SEZ มีพื้นที่ ๑๕๐ เฮกตาร์ ตั้งอยู่ใน Prey Nob District มีบริษัท SNC Lavillin (Cambodia) Holding Ltd. เป็นเจ้าของโครงการ

ทั้งนี้ กัมพูชามีการพัฒนารัฐกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยได้เริ่มสำรวจแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติบริเวณนอกชายฝั่งทะเลกรุงสีหนุวิลล์มากกว่า ๔๐ ปี แต่ยังไม่พบน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติจำนวนมากพอที่จะขุดเจาะมาใช้ในเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๘ กัมพูชาเริ่มมีความหวังว่าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจะกลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในอนาคตเมื่อบริษัท Chevron ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับสัมปทานในการสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติใน Block A (ห่างจากฝั่งราว ๑๒๐ กิโลเมตร) ครอบคลุมพื้นที่ ๖,๒๗๘ ตารางกิโลเมตร ได้ประกาศว่าพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่อย่างน้อย ๓ แห่ง โดยคาดว่าจะมีปริมาณน้ำมันสำรองราว ๔๐๐ - ๕๐๐ ล้านบาร์เรล ซึ่งรัฐบาลกัมพูชามีแผนสร้างระบบท่อส่งน้ำมันความยาว ๑๔๐ กิโลเมตร จาก Block A เข้าสู่กรุงสีหนุวิลล์ โดยบริษัท Chevron ของสหรัฐอเมริกา บริษัท Mitsui ของญี่ปุ่น และบริษัท LG Electronics ของเกาหลีใต้ ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการดังกล่าว

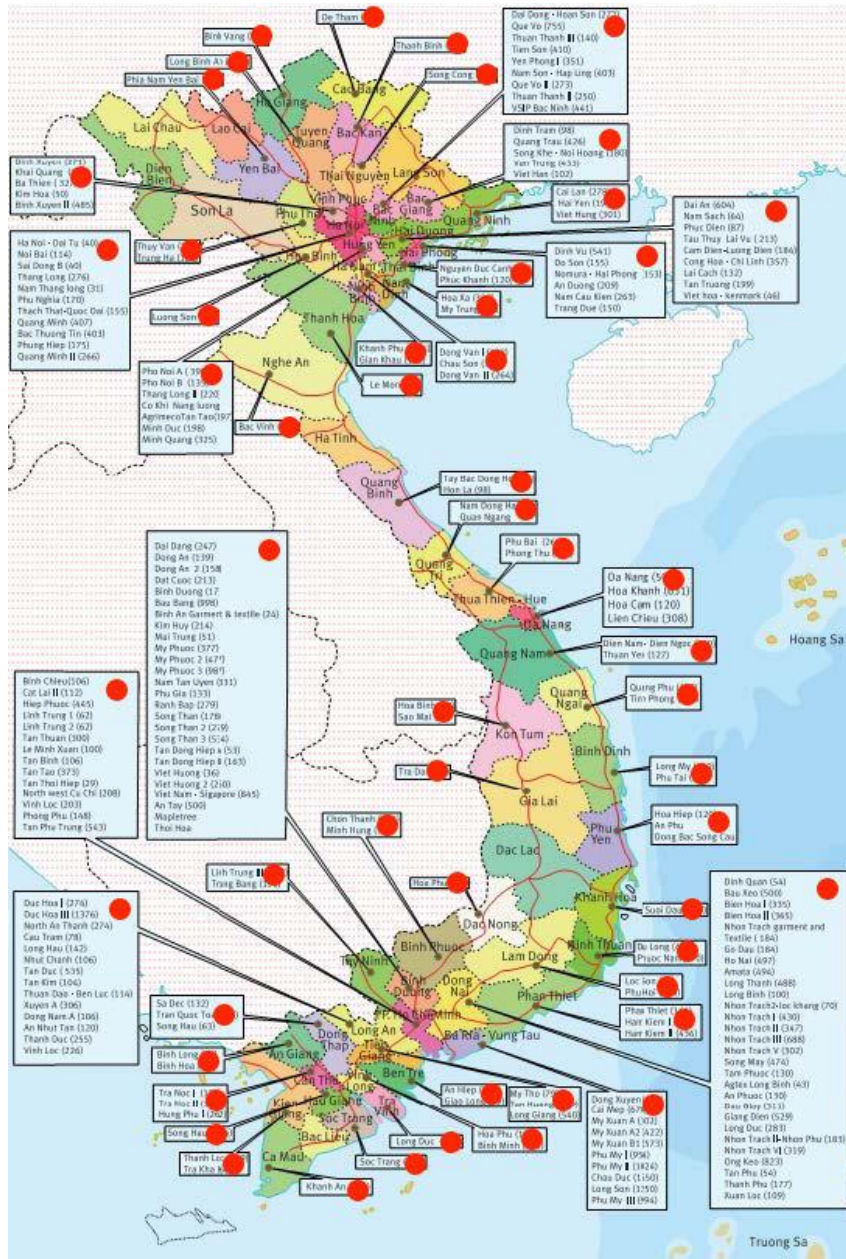

นอกจากนี้ ยังมีการลงนามความร่วมมือระหว่างกลุ่ม Try Pheap Group ของกัมพูชา กับบริษัท Guangxi Beibu Gulf International Port Group Co., Ltd. ของจีน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ โครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่ใน จ.กัมปอต ซึ่งสามารถรองรับเรือขนาด ๓,๐๐๐ ตันกรอส ซึ่งท่าเรือนี้จะเป็นส่วนสำคัญต่อยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน

เวียดนาม

เวียดนามกำหนดนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๑) การยกระดับธุรกิจ SMEs และ Startup ภายในประเทศ และดึงดูด Startup จากต่างประเทศที่ใช้ นวัตกรรมสมัยใหม่ ๒) การดึงดูดโครงการลงทุนภาคอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ๓) การพัฒนา ตามแนวทาง Smart City ๔) การแก้ไขระบบกฎหมาย ระบบภาษีศุลกากร และลดขั้นตอนด้านเอกสาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุน ๕) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการ แก้ไขกฎหมาย การควบรวมกิจการให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้น ๖) การดำเนินโครงการอุตสาหกรรมการผลิต และการแปรรูปการเกษตรขั้นสูง ๗) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๓ แห่งใน จ.เกียนยาง จ.คันทู และ จ.นิงห์ฮ่วน

ปัจจุบัน เวียดนามมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๘ แห่ง ที่เสนอสิ่งจูงใจแก่นักลงทุน ในเรื่อง การปลอดภาษีศุลกากรในสินค้าบางชนิด การลดค่าเช่า ค่าธรรมเนียม โดยมีนิคมอุตสาหกรรมที่รัฐ สนับสนุน ๓๒๕ แห่ง ซึ่งจากการสำรวจของ ANZ Research ในปี ๒๕๕๙ พบว่า นักลงทุนมีความเห็น เชิงบวกเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรม เพราะมีแรงจูงใจในเรื่องภาษี และการผ่อนคลายพิธีการศุลกากร โดยอัตราการเข้าดำเนินกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมีมากกว่า ๗๐% ซึ่งรัฐบาลเวียดนามได้ย้ำเป้าหมาย การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ ๖.๗% โดยคาดว่าเวียดนามจะยังคงทำรายได้จากการลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศอย่างน้อย ๑๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ต่อปี ตลอด ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งการลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคการผลิตนั้นนับเป็นกุญแจสำคัญในการเจริญเติบโตของเวียดนาม โดยในปี ๒๕๕๙ มีการทำรายได้ถึง ๑๕,๘๐๐ ล้านดอลลาร์ และเพิ่มขึ้น ๖% ในช่วง ๕ เดือนแรก ของปี ๒๕๖๐ นอกจากนี้ เวียดนามได้วางแผนการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๓ แห่ง ที่เสนอสิ่งจูงใจ แก่นักลงทุนและมีข้อจำกัดน้อยกว่าเขตเศรษฐกิจอื่นๆ ที่มีในประเทศ โดยกำลังออกกฎหมายสำหรับ เขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ จ.กว๋างบิ่ง ทางภาคเหนือ จ.คังฮวา ทางภาคกลาง และ จ.ฝุก๊วก ทางภาคใต้ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้จะปลอดจากกฎระเบียบท้องถิ่น เพื่อให้เขตเศรษฐกิจนี้ แข่งขันได้ในระดับสากล

อัฟกานิสถาน

อัฟกานิสถานมีความขัดแย้งภายในประเทศเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ๓ ทศวรรษ ทำให้อัฟกานิสถานเป็นประเทศที่นับว่ายากจนที่สุดในโลก ซึ่งมีผู้ลี้ภัยที่กลับคืนถิ่นฐานราว ๔๐๐,๐๐๐ คนที่ยังคงหางาน จึงทำให้อัตราการว่างงานของประเทศอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งเดิมปัญหาความไม่มั่นคง การคอร์รัปชัน การมีโครงสร้างทางธุรกิจที่จำกัด จึงทำให้ในห้วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจของประเทศต้องประสบปัญหาจากสภาวะการขาดการลงทุน ขาดการส่งเสริมทางด้านการค้า ขาดการสร้างสรรงาน และประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลจาก IMF พบว่า อัฟกานิสถานต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศที่ทำให้ต้องขาดดุลการค้าอย่างมาก โดยมีสัดส่วนการนำเข้าสูงถึง ๗.๖๓ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ส่งออกได้เพียง ๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ จึงก่อให้เกิดภาระหนี้จำนวนมาก ทั้งยังต้องจ่ายงบประมาณให้กับทหารและตำรวจจำนวนมหาศาลที่นับเป็นการลดทอนพลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญ (Samuel Hall, 2015)

รัฐบาลอัฟกานิสถานจึงพยายามสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนจากภาคเอกชน ให้เพิ่มมูลค่าการส่งออก ขยายงาน ในขณะที่ USAID ก็ช่วยสนับสนุนในเรื่องการค้าข้ามแดน การร่วมงานกับสถาบันการเงินเพิ่มส่งเสริมให้เกิดความน่าเชื่อถือ การช่วยเหลือทางด้านเทคนิคเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความเข้มแข็ง การสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงกับระบบตลาดของภูมิภาคและนานาชาติ การช่วยเหลือด้านการปฏิรูประบบกฎหมายและกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการลงทุนของทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้ขณะนี้ระบบเศรษฐกิจเริ่มถูกยกระดับขึ้น ซึ่งธนาคารโลกรายงานว่า GDP สูงขึ้นมากกว่าปี ๒๐๐๒ กว่า ๕ เท่าตัว หรือสูงกว่า ๖๔% โดยในช่วงปี ๒๐๑๔ – ๒๐๑๗ นั้น USAID สามารถก่อรูปพันธมิตรในภาคเอกชนได้ ๒๙๘ กลุ่ม ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าการลงทุนของภาคเอกชนเกือบ ๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในปี ๒๐๑๖ USAID สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดการส่งออกผลิตภัณฑ์กว่า ๑๑,๒๕๐ ตัน และสามารถช่วยเจรจาให้เกิดข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศในปี ๒๐๑๗ ได้กว่า ๕๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อีกทั้ง ระหว่างปี ๒๐๑๖ – ๒๐๑๗ USAID ได้ให้การฝึกประชาชนกว่า ๓๕,๐๐๐ คน เพื่อให้มีทักษะในการทำงาน โดยมีการบรรจุงานเข้าสู่บริษัทกว่า ๒๓,๐๐๐ คน ที่ในจำนวนนี้เป็นสตรีถึง ๓๖% อีกทั้ง ยังมีการสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ การขนส่งทางอากาศ การสนับสนุนทางด้านเทคนิคการเงิน การช่วยเหลือธุรกิจ SME การสนับสนุนการค้าข้ามแดน การสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างนายจ้างและผู้หางาน การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมทางด้านธุรกิจ การพัฒนาระบบลงทะเบียนภาคเอกชน การสร้างระบบและบรรยากาศทางธุรกิจและการเงินให้เกิดความโปร่งใส การวางมาตรฐานการธนาคาร การประกันภัย การรับประกันหนี้สิน และการขับเคลื่อนให้เกิดพลังทางเศรษฐกิจจากสตรี

นอกจากนี้ USAID ได้ร่วมทำงานกับ Afghanistan Civil Aviation Authority อย่างใกล้ชิดในการออกแบบ เขตเศรษฐกิจพิเศษใกล้สนามบินนานาชาติ Hamid Karzai การก่อรูปกฎหมายและนโยบายที่สนับสนุนการค้าการส่งออก ความโปร่งใส การขจัดคอร์รัปชัน การมีคลังจัดเก็บสินค้า การสร้างสินค้าคุณภาพและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และการลดอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับตลาดในภูมิภาคจนถึงตลาดโลกด้วยมาตรฐานสากล ซึ่งอัฟกานิสถานได้จัดให้มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ๘ พื้นที่ โดยประธานาธิบดี Ashraf Ghani ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิเศษ และรัฐบาลได้ทำความตกลงกับ

Chord Group ซึ่งเป็นกลุ่มที่ปรึกษารายใหญ่ที่สุดของโลกเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ปัจจุบันมีสำนักงาน ๒๒ แห่งทั่วโลกและทีมงานราว ๕๐๐ คน และมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษากับสหรัฐฯ ประเทศในแถบแคริบเบียน และจีน โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนหนึ่งได้จัดตั้งขึ้นภายในบริเวณของฐานทัพ โดยรัฐบาลอัฟกานิสถานได้มอบหมายให้ Afghan Airfield Economic Development Commission (AAEDC) พิจารณาให้ฐานทัพและท่าอากาศยานของกองทัพบางส่วนไปอยู่ในความควบคุมของพลเรือน เพื่อจัดการให้ตรงตามความต้องการของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและดำเนินการตามกฎหมายที่ได้จัดทำขึ้นใหม่ ที่นับเป็นพัฒนาการเชิงพาณิชย์ของฐานทัพในอัฟกานิสถาน (Commercialisation of Military Bases in Afghanistan) หลังจากที่ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงภายในประเทศเบาบางลง เพื่อให้ภาคเอกชนและนักลงทุนต่างชาติมีความมั่นใจจากสถานการณ์ของอัฟกานิสถานที่บางพื้นที่ยังมีการสู้รบ และสามารถประหยัดงบประมาณในการระวังรักษาความปลอดภัยกับพื้นที่ที่สถาปนาขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ โดยโครงการเศรษฐกิจพิเศษที่จัดตั้งขึ้นนี้จะเป็นพื้นที่ส่งออก สินค้าด้านการเกษตร อุตสาหกรรมท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์จากเหมืองแร่ อาทิ ซีเมนต์ ซึ่งจะสร้างโอกาสให้เกิดงาน ๒๕๐,๐๐๐ อัตรา ดังนั้นอัฟกานิสถานต้องพยายามทำให้สถานการณ์ด้านความมั่นคงส่งผลต่อการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัด Helmand ที่เป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการมีสายการบินภายในประเทศ ที่ใกล้กับเมืองท่า Chabahar ของอิหร่านที่สามารถขนส่งสินค้าไปยังต่างประเทศได้ ซึ่งการพัฒนาาระบบความมั่นคงของพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษนั้น ได้มีความร่วมมือกับรัฐบาลกลาง ในพื้นที่ฐานทัพ Shurab ที่เคยถูกใช้เป็นที่ตั้งของกองกำลังต่างชาติมากกว่า ๙ ปี และอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เป็นแกนหลักในการพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมขั้นสูงคือการวิจัย การพัฒนา และการจ้างงาน ที่ได้ดำเนินการโดยห้องแล็บของชาติและมหาวิทยาลัย ซึ่งการพัฒนาด้านการวิจัย การพัฒนาระบบการศึกษา การฝึกอบรมแรงงาน การมีสิ่งอำนวยความสะดวก การมีเครื่องมือที่ทันสมัย นั้นได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐฯ เพื่อยกระดับแรงงานมีฝีมือ ที่นับเป็นความสำคัญยิ่งในการยกระดับอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ควบคู่ไปกับการที่กองทัพอัฟกานิสถานมีโปรแกรมในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีขั้นสูง ในการพัฒนาระบบป้องกันประเทศทำให้มีส่วนร่วมร่วมกับภาคอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด ดังนั้นโปรแกรมการพัฒนาของกองทัพจึงมีผลต่อระบบการพัฒนาและการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีขั้นสูงในภาคอุตสาหกรรมร่วมด้วย ทำให้การลงทุนในภาคเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างกองทัพอัฟกานิสถาน ภาคอุตสาหกรรม และการเป็นฐานอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งของสหรัฐฯ ในอนาคต

การดำเนินโปรแกรมหดดังกล่าว จึงนับเป็นการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และแนวทางในการปฏิบัติการในด้านการทหารที่มีมาอย่างยาวนาน สู่วางทางยุทธศาสตร์และระบบปฏิบัติการทางด้านเทคโนโลยี อาทิ ในส่วนควบคุมเครื่องจักรกล (controlled machines) วัสดุผสมเส้นใยคาร์บอน (carbon fiber composites) กระบวนการสร้างวงจรมicroอิเล็กทรอนิกส์ (microelectronics fabrication) เรดาร์ล้ำสมัย (advanced radars) กระจุนนำวิถีด้วยเลเซอร์ (laser guided munitions) ระบบบริหารจัดการด้านการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าแบบทันที (lean production methods) ระบบเทคโนโลยีทัศนาระดับสูง (advanced optics) ระบบเทคโนโลยีชุดเกราะทหารล้ำสมัย (advanced soldier body armor) เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นำไปสู่การใช้งานในกองทัพและดำเนินการในเชิงพาณิชย์

ที่ผลักดันโดยสหรัฐฯ อันเป็นการลดการพึ่งพาเทคโนโลยีในต่างประเทศ และสามารถสร้างระบบการส่งกำลังบำรุงที่จะก่อให้เกิดความรวดเร็วในการซ่อมบำรุงที่จะสามารถต่ออายุในการใช้งานอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เป็นอย่างดีของอัฟกานิสถาน ส่งผลให้ขณะนี้อัฟกานิสถานมีการจัดการด้านเทคโนโลยีในรูปแบบแผนงานการลงทุนและการวิจัยของ Defense-wide Manufacturing Science & Technology (DMS&T) ร่วมกับ Joint Defense Manufacturing Technology Panel (JDMTP) อย่างมาก ซึ่งปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี ๔ กลุ่ม คือ ด้านไฟฟ้า ด้านโลหะ ด้านสารประกอบ และด้านอุตสาหกรรมการผลิตที่ทันสมัย แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ในอัฟกานิสถานยังคงต้องผลักดันให้เกิดความมั่นคงเนื่องด้วยจะสามารถส่งผลในเชิงจิตวิทยาของนักลงทุนที่ขณะนี้ยังไม่ไว้วางใจในสถานการณ์ เพราะยังคงมีการปฏิบัติการ ตัวอย่างกรณีที่เกิดขึ้น (เม.ย. ๖๑) สขช. สนช. Voice of America อ้างการเปิดเผยข้อมูลของ กท.สหรัฐฯ รายงานว่า กกล.สหรัฐฯ ยังคงมีการโจมตีทางอากาศด้วยการทิ้งระเบิดในอัฟกานิสถานเป็นระยะ โดยกองทัพอากาศสหรัฐฯ ทิ้งระเบิดจำนวน ๑,๑๘๖ ลูก ในห้วง ม.ค. - มี.ค.๖๑ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมากที่สุด ตั้งแต่เกิดสงครามความขัดแย้งในอัฟกานิสถานหลังจาก กกล.สหรัฐฯ เคยทิ้งระเบิดในอัฟกานิสถานจำนวนมากถึง ๑,๐๘๓ ลูก เมื่อปี ๒๕๕๔ โดยการทิ้งระเบิดนี้ ยังไม่รวมถึงการปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของกองทัพอากาศอัฟกานิสถาน ในห้วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ซึ่งมีการทิ้งระเบิดประมาณ ๔ - ๑๒ ครั้งต่อวัน ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่า กกล.สหรัฐฯ และอัฟกานิสถานอาจเพิ่มระดับการปฏิบัติการโจมตีทางอากาศอย่างต่อเนื่องในห้วงปี ๒๕๖๑ เพื่อทำลายฐานที่มั่นและแหล่งยาเสพติดของกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State - IS) และกลุ่มตาลีบันในอัฟกานิสถาน

ผนวก ข

ภาพการสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้บริหารและ ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคง

ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี จ.ระยอง จ.ตราด จ.จันทบุรี และ จ.สระแก้ว
ประกอบด้วย ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้แทน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนฐานทัพเรือ
สัตหีบ กองการบินทหารเรือ การท่าอากาศยานอู่ตะเภา การท่าเรือสัตหีบ

โดยทีมวิจัย

ภาพ : การสัมมนาหน่วยงานด้านความมั่นคง
และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC ณ กรมข่าวทหารบก

ผนวก ค

กรอบแนวทางประเด็นคำถาม

๑. ท่านคิดว่าประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในโครงการ EEC มาน้อยเพียงไร มีประเด็นอะไรที่ท่านคิดว่าประชาชนหรือองค์กรในพื้นที่น่าที่จะปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในอนาคตหรือพร้อมจะเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวเนื่องกับ EEC ในอนาคตหรือไม่ ?
๒. ท่านคิดว่าการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงในปัจจุบัน เพียงพอที่จะรองรับโครงการ EEC หรือไม่ หรือจำเป็นต้องเตรียมให้เกิดการบูรณาการด้านการข่าวที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะเฝ้าระวัง หรือแจ้งเตือน ด้วยระบบเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลร่วมหรือไม่ อย่างไรที่จะสามารถรองรับการดำเนินโครงการ EEC ได้อย่างประสานสอดคล้อง
๓. ท่านคิดว่าทุกภาคส่วนในจังหวัดสมควรมีการเตรียมการเช่นไร เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยหรือวิกฤตการณ์ความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ หรืออาจมีความเกี่ยวเนื่องกับ EEC
๔. ท่านทราบถึงกลไก โครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการในการแก้ไขวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติในส่วนของกองทัพ ในพื้นที่ ท่านคิดว่าเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ เราสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ในการเข้าช่วยเหลือสนับสนุนส่วนราชการในพื้นที่ หาก โครงการ EEC เดินหน้าตามแผนได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ หรือจำเป็นต้องมีการเตรียมการอะไร ขอรับทราบความคิดเห็น
๕. ท่านคิดว่าเราควรมีการเตรียมการเช่นไร หรือมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านความมั่นคงเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการ EEC
๖. ท่านคิดว่าสถานการณ์ของผู้หลบหนีเข้าเมืองมีแนวโน้มเช่นไร ต่อจากนี้จนกระทั่งหากมีการดำเนิน EEC อย่างสมบูรณ์ และการบูรณาการงาน การพัฒนาการปกครอง การพัฒนาการปกครองของเราเพื่อรองรับต่อแนวโน้มเหล่านี้ควรเป็นเช่นไร
๗. ท่านคิดว่าสถานการณ์การค้ามนุษย์ (ทั้งสตรี เด็ก แรงงานไทย แรงงานต่างด้าว) มีแนวโน้มเช่นไร ต่อจากนี้จนกระทั่งหากมีการดำเนิน EEC อย่างสมบูรณ์ และการบูรณาการงาน การพัฒนาการปกครอง การบริหารจัดการ ของเราเพื่อรองรับต่อแนวโน้มเหล่านี้ควรเป็นเช่นไร
๘. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการชายแดนในปัจจุบันมีความสอดคล้องและมีความสมดุลกันทั้งในมิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและมิติทางด้านความมั่นคงหรือไม่ หากไม่ควรปรับเช่นไร และหากคิดไกลเข้ามาถึง EEC แล้วท่านคิดว่าควรมีระบบใดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชายแดนที่สมควรพัฒนาเพื่อ รองรับเสถียรภาพและความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ EEC ในอนาคต

๙. ท่านคิดว่า การเตรียมการรองรับภัยคุกคามทางทะเล และการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ควรมีการเตรียมการหรือเสริมสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อจัดการหรือควบคุมการใช้ทะเลที่เกี่ยวข้องกับ EEC หรือไม่ อย่างไร
๑๐. ท่านคิดว่าแนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ การก่อการร้าย การฟอกเงิน ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ มีปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในพื้นที่หรือไม่ เมื่อมีพลวัตของการเป็น EEC และเราควรพัฒนากลไกหรือเตรียมการรองรับเช่นไร ตามความคิดของท่าน
๑๑. ปัจจุบัน พัฒนาการทางด้านไซเบอร์ ในสังคมที่อาจเรียกว่าสังคมดิจิทัลของเรา ก้าวไปอย่างรวดเร็วมาก ท่านคิดว่าอาจเกิดปัญหาทางด้านไซเบอร์กับโครงการ EEC หรือไม่ และหน่วยงานด้านความมั่นคงควรเตรียมการเช่นไร
๑๒. ท่านคิดว่าสถานการณ์น้ำ และการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เป็นเช่นไร และแนวโน้มในระยะยาวเป็นเช่นไร ควรมีการเตรียมการอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านน้ำอย่างยั่งยืน
๑๓. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความสมดุล กับกระบวนการพัฒนาที่กำลังเกิดขึ้นหรือไม่ หากไม่ควรมีการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเรื่องใด
๑๔. ท่านคิดว่า เรามีความพร้อมในการเผชิญสาธารณภัย ที่ให้ยึดถือแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งให้หน่วยงานรัฐจัดทำและพัฒนาแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนที่เสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องกับงานความมั่นคง หรือไม่ อย่างไร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ นามสกุล	พลตรี เทอดศักดิ์ คำขำ
วัน เดือน ปี เกิด	๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕
การศึกษา	โรงเรียนวัดนวลนรดิศ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๒ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๓๓ (สำเร็จชั้นปีที่ ๑) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๗๓ วิทยาลัยการทหารนอร์วิช สหรัฐอเมริกา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ออสเตรเลีย ปริญญาโทด้านเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสต์เวจเจเนีย สหรัฐอเมริกา ปริญญาโทด้านยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ออสเตรเลีย
ประวัติการทำงาน	
โดยย่อ	อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้บังคับกองร้อยทหารราบ กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อาจารย์ส่วนวิชายุทธวิธี โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ผู้อำนวยการกองข่าว กรมข่าวทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหารบก

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ผู้วิจัย พลตรี เทอดศักดิ์ คำขำ **หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐**

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์สัมพันธ์ กรมข่าวทหารบก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญยิ่งของรัฐบาล ที่มุ่งหวังในการดึงดูดการลงทุนจากทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูง จากการศึกษาโครงการ EEC มีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถเชื่อมโยงปัจจัยการผลิต และระบบเศรษฐกิจกับประชาคมโลก โดยรัฐบาลมีการลงทุนด้วยงบประมาณจำนวนมาก เพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และออกกำหนดกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการลงทุน เพื่อรองรับ ๑๑ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ในพื้นที่ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี และ จ.ระยอง ที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดแผนงานลงทุน และพลวัตต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อาทิ การมีแนวโน้มการพัฒนาที่จะกลายเป็นศูนย์กลาง หรือ HUB ทางด้านไซเบอร์ที่สำคัญในอนาคต ซึ่งปัจจุบัน ในพื้นที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband Internet) ที่เชื่อมโยงโครงข่ายบนบกกับโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำที่ จ.ระยอง ที่เป็นศูนย์กลางโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย หรือมีระบบท่อพลังงานที่สำคัญยิ่งของชาติที่ จ.ระยอง

โครงการ EEC จึงนับเป็นโครงการที่มีความสำคัญยิ่ง และนับเป็นการปรับตัวครั้งใหญ่ที่มีการปรับตัวในเชิงระบบ (System Adjustment) ของชาติ โดยมีความเชื่อมโยงกับทุกมิติ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อมิติความมั่นคงได้อย่างสลับซับซ้อน จึงสมควรศึกษาเพื่อเตรียมการและบูรณาการโดยควรสังเคราะห์แนวคิด และวิธีการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานและกลไกด้านความมั่นคงควรร่วมกันทำความเข้าใจ และเตรียมการรองรับโครงการ EEC ขณะที่ภาคเศรษฐกิจควรร่วมรับรู้/รับทราบ เพื่อให้มีความสำคัญกับมิติด้านความมั่นคง เพื่อให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งขณะนี้ยังมีได้มีการศึกษาโครงการ EEC ที่มีความเชื่อมโยงกับมิติด้านความมั่นคงอย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาโครงการ EEC ที่ผ่านมา และกรอบแนวคิด แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศ

๒. เพื่อศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ต่อการดำเนินโครงการ EEC ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

๓. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงสนับสนุนโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาค
ตะวันออก

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิจัยโครงการ EEC ในขอบเขตที่มีความเกี่ยวข้องกับมิติความมั่นคง โดยมุ่งศึกษา
สภาวะแวดล้อมทางด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งในขอบเขตของนโยบาย
ยุทธศาสตร์ ระเบียบ กฎเกณฑ์ โครงสร้างการบริหารงานด้านความมั่นคง รายละเอียดการดำเนิน
โครงการ การเปรียบเทียบกับโครงการระเบียบเศรษฐกิจหรือพื้นที่พิเศษอื่น ๆ ของต่างประเทศ
แผนงานความมั่นคง แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาระดับภาค ความเชื่อมโยงในระบบ
โลจิสติกส์และการเตรียมการของหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีต่อโครงการ EEC โดยในส่วนของข้อมูล
ประชากรนั้น ดำเนินการวิจัยในขอบเขตของการวิจัยทางเอกสาร เนื่องด้วยเกิดข้อจำกัดของการเก็บ
ข้อมูลจากประชากรในพื้นที่จริง แต่ข้อมูลยังคงระดับความเชื่อมั่นได้จากการเก็บข้อมูลในส่วนของ
ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรูปแบบการดำเนินงานทั้งการวิจัยทาง
เอกสาร (Documentary Research) และเว็บไซต์ การสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ (Dialogue) การสัมภาษณ์
ซึ่งจัดโดยกรมข่าวทหารบก การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis
Thesis) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview)
โดยเฉพาะกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้ง และมีความเชื่อมโยงกับ
โครงการ EEC คือ ใน จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี จ.ระยอง จ.จันทบุรี จ.สระแก้ว และ จ.ตราด อีกทั้งมีการ
เปรียบเทียบกับกรณีศึกษา (Comparative Case Studies) กับรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศ
และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า :

๑. กรอบและแนวทางต่าง ๆ ด้านความมั่นคง ที่นับเป็นร่มเงาทั้งในส่วนของกฎหมาย
นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC นั้น มีจำนวนมากแต่ไม่มี
การระบุในลักษณะเฉพาะเจาะจงในการรองรับโครงการ EEC ที่มีความสำคัญยิ่งของชาติซึ่งสมควร
ดำเนินการในลักษณะบูรณาการ และกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ
ในมิติด้านความมั่นคงไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเตรียมความพร้อมในการรองรับได้
อย่างประสานสอดคล้องกับวิกฤตการณ์ด้านความมั่นคง ที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการ

๒. ปัจจุบัน ยังคงมีความขัดแย้งในเชิงวิธิตด ที่มีการต่อต้านโครงการ EEC หรือต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการ EEC ในสถานะต่าง ๆ ที่กลุ่มขัดแย้งเห็นว่ากลุ่มตนมีความเกี่ยวข้อง หรือเห็นว่าผลประโยชน์ไม่ควรไปตกกับเฉพาะกลุ่มทุนทั้งภายในและต่างประเทศ จึงยังคงมีความขัดแย้งในเชิงผลประโยชน์ ที่มีความพยายามเชื่อมโยงกับประชาชนในพื้นที่ ที่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจ และบางส่วนได้รับผลกระทบจากโครงการ จึงสามารถนำไปให้เกิดความขัดแย้ง จนอาจเกิดการต่อต้านของมวลชน ที่อาจมีการขยายผล หรือนำไปใช้ในการแสวงประโยชน์ในทางการเมืองได้ ที่รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างความชัดเจน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและประชาชน เป็นที่ตั้งมากกว่าการให้ความสำคัญต่อตัวเลขหรือขนาดการลงทุนในโครงการ ด้วยวิธิตดแบบสมดุล ทั้งในเชิงผลประโยชน์แห่งชาติ ในมุมมอง Nation State Paradigm และในเชิงวิธิตดที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง หรือ Human Centric Paradigm เพื่อมิให้ส่งผลต่อความมั่นคง และก่อให้เกิดความยั่งยืนในกระบวนการพัฒนา

๓. พื้นที่ดำเนินโครงการ EEC บางส่วนมีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะในส่วนของกองทัพเรือ ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่สนามบินอู่ตะเภา และฐานทัพเรือต่าง ๆ ทั้งนี้ หากมีการถมทะเลเพื่อพัฒนาท่าเรือในบริเวณโดยรอบ หรือบริเวณใกล้เคียงกับฐานทัพเรือแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อร่องน้ำลึกเดิม ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติการของยุทธโธปกรณ์กองทัพเรือที่ฐานทัพเรือ สัตหีบ ซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาให้เกิดความชัดเจนอย่างจริงจัง เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและมิติตความมั่นคงมีความสมดุล

๔. โครงการ EEC นับว่าเป็นจุดเชื่อมโยงระบบ Logistic ในระดับมหภาค ที่สามารถก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างเส้นทางยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก เนื่องด้วยสามารถเชื่อมโยงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ กับเส้นทางยุทธศาสตร์สำคัญ โดยเฉพาะเส้นทางสายไหมยุคใหม่ของจีน (Belt Road Initiative : BRI) ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC), ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor : NSEC), ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) หรือสามารถเชื่อมโยงผ่านระบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ Greater Mekong Subregion (GMS) Economic Corridors และอื่น ๆ ที่สามารถขับเคลื่อนให้ไทย ที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ใจกลางยุทธศาสตร์อินโด - แปซิฟิก และเป็นศูนย์กลางอาเซียน มีระบบเส้นทางและศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญในการรองรับบทบาทที่สำคัญของประเทศนี้ ซึ่งย่อมมีความเชื่อมโยงกับมิติตความมั่นคง ทั้งในด้านยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ระบบส่งกำลังบำรุง การระดมสรรพกำลัง การแก้ปัญหาภัยพิบัติ และอื่น ๆ จึงสมควรที่ฝ่ายความมั่นคง จะร่วมพิจารณาในประเด็นการวางบทบาทของไทย และการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างสมดุลต่อประเทศต่าง ๆ ที่ร่วมลงทุนในโครงการ EEC หรือมีระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงเพื่อมิให้ถูกผลักดันเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของขั้วหรือกลุ่มความขัดแย้งระหว่างประเทศ หรือส่งผลดีต่อระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๕. พลวัตรของการดำเนินโครงการได้ส่งผลกระทบในมิติตต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องพิจารณา ทบทวน หรือกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการ เตรียมการ และพัฒนาระบบโครงสร้างด้านความมั่นคง แผนงาน งบประมาณ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และหลักนิยมต่าง ๆ ขึ้นรองรับ เพื่อให้มิติตด้านความมั่นคง มีความประสานสอดคล้องกับโครงการสำคัญยิ่งของประเทศนี้

เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยง และก่อให้เกิดวิกฤตร้ายแรงต่อผลประโยชน์สำคัญของชาติอันเกิดจากอุบัติเหตุร้ายแรง ภัยพิบัติ การก่อวินาศกรรม ปัญหาปริมาณเรือและอากาศยานที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก การโจมตีทางไซเบอร์ อุทกภัย การขาดแคลนน้ำ และอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ฐานการผลิตและนิคมอุตสาหกรรมสำคัญในพื้นที่นั้น ขาดการชักซ้อม เพื่อให้พร้อมต่อการเผชิญสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ เช่น การก่อการร้ายมายาวนาน โดยบางแห่งไม่เคยมีการชักซ้อมเลย

๖. การจัดระเบียบหรือการบริหารจัดการชายแดนแนวใหม่ ทั้งทางบก และทางทะเล เพื่อเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ และสามารถรองรับสภาพการณ์ที่เขตแดนลดทอนความสำคัญลง จากแนวทางของการพัฒนาให้เป็นเขตการค้าเสรี หรือการเป็นประชาคมอาเซียนนั้น จำเป็นต้องถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะควรกำหนดความเร่งด่วนในการจัดระเบียบชายแดนแนวใหม่ด้านประเทศกัมพูชา เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับโครงการ EEC เป็นลำดับแรก

๗. มิติความมั่นคงทางด้านการเงินการคลัง ตามพลวัตการพัฒนาโครงการ EEC ที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรองรับ เพื่อมิให้สถานการณ์เกิดการพลิกผันหากภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเปลี่ยนแปลงไปในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ นับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะหากเกิดวิกฤตการณ์ทางด้านการเงินการคลังของประเทศแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อมิติความมั่นคงในภาพรวม

๘. การที่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่โครงการ EEC นั้น นับเป็นโอกาสสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ภาพรวมของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีความเข้มแข็งที่จำเป็นต้องเร่งกำหนดยุทธศาสตร์ และพัฒนาให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีความประสานสอดคล้อง และสามารถนำข้อได้เปรียบจากนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน หรืออุตสาหกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ EEC มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม อันเป็นการเพิ่มศักยภาพสงคราม ซึ่งวิสัยคิดในการดำเนินการต่อเรื่องนี้ สมควรพิจารณาให้การดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ สามารถตอบสนองในมิติทางด้านความมั่นคงมากกว่ามิติในเชิงพาณิชย์เป็นสำคัญ

๙. การปกป้องสิ่งแวดล้อม และปัญหาความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และด้วยการที่โครงการ EEC มีโครงสร้างและปริมาณงานด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จึงมีความต้องการในการใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร และแร่ธาตุในกระบวนการผลิตอย่างมาก ซึ่งต้องระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ การนำเข้าวัตถุดิบพิษ สารเคมีอันตราย และกากของเสียต่าง ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบก ทางอากาศ หรือการก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล จึงนับเป็นงานที่ต้องให้การกำกับดูแลและติดตามอย่างใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง

๑๐. โครงการ EEC มีระบบเชื่อมโยงกับท่อส่งพลังงานหลักของชาติที่ จ. ระยอง ผ่านโครงข่ายพลังงานถึง จ. ชลบุรี และ จ. ฉะเชิงเทรา จึงต้องระมัดระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับโครงสร้างดังกล่าว โดยควรเตรียมการเพื่อรองรับวิกฤตการณ์ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับระบบโครงสร้างพลังงานขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการดำเนินการดังนี้

๑. ให้ความสำคัญต่อมิติด้านความมั่นคงในพลวัตรที่โครงการ EEC อาจผลักดันให้เกิดการก่อตัวขึ้นได้ ซึ่งควรเตรียมการในด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎระเบียบ แผนงาน งบประมาณ ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการงานด้านความมั่นคงเข้ากับโครงการ EEC ที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศให้เป็นไปอย่างประสานสอดคล้อง ซึ่งกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ควรบริหารจัดการงานทั้งในเชิงโครงสร้างหน้าที่ และนโยบายยุทธศาสตร์ ด้วยการยกระดับโครงการ EEC ให้มีความสำคัญต่อหน่วยงานด้านความมั่นคง ที่ต้องมีการสร้างกระบวนการทัศน์ และแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับโครงการ EEC สู่ผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่อย่างชัดเจน ซึ่งเรื่องเหล่านี้ นับว่าเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน เพราะอาจส่งผลในเชิงจิตวิทยาต่อนักลงทุน จึงสมควรจัดวางยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ EEC บางส่วนไว้ในระดับชั้นความลับ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อเชิงจิตวิทยาดังกล่าว

๒. กำหนดโครงสร้างและกลไกด้านความมั่นคงในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญต่อโครงการ EEC เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และเกิดแผนปฏิบัติงานด้านความมั่นคงที่มีความเฉพาะเจาะจงอย่างเป็นรูปธรรม โดยในส่วนของ “คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” ที่มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และมีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายนั้น สมควรมีผู้แทนของหน่วยงานด้านความมั่นคง อาทิ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทน กอ.รมน. ผู้แทน ศตท. และผู้แทน ศรชล. ทั้งในระดับของคณะกรรมการ อนุกรรมการต่าง ๆ โดยเฉพาะสมควรผลักดันให้มีการเชิญผู้แทนกองทัพเรือ ฐานทัพเรือสัตหีบ กอ.รมน. จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี จ.ฉะเชิงเทรา จ.สระแก้ว จ.ตราด และ จ.จันทบุรี และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมให้ข้อพิจารณาในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้สามารถให้ข้อพิจารณาถึงปัจจัยด้านความมั่นคงอย่างครบถ้วน

๓. กำหนดให้มีการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ (Crisis Management Exercise : C-MEX) ในการทดสอบแผนด้านการบรรเทาสาธารณภัย หรือการเตรียมการรองรับเหตุการณ์จากการก่อการร้าย ที่มีการสมมุติสถานการณ์ ที่เกิดกับเป้าหมายหรือพื้นที่ภายในโครงการ EEC โดยตรงเพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการ EEC หรือพื้นที่เกี่ยวเนื่อง อาทิ พื้นที่ทางทะเล หรือพื้นที่น่านฟ้า ตลอดจนพื้นที่ทางด้านไซเบอร์ ที่ควรมีการเตรียมการรองรับต่อสถานการณ์ทุกรูปแบบอย่างแท้จริง

๔. ใช้เครือข่ายนักวิชาการและสถาบันการศึกษา หรือ TRACK 1.5 หรือ TRACK 2 ในการให้เป็นหน่วยงานนำในเชิงการศึกษาวิจัยและร่วมปฏิบัติการ มากกว่าการให้กองทัพหรือหน่วยงานด้านความมั่นคงเป็นส่วนนำ ที่อาจไม่สะท้อนภาพลักษณ์ที่เหมาะสมในประชาคมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ